

GUTENBERG UNIVERSUL CĂRȚII

Anul XVI, Nr. 60
Septembrie 2024
Serie nouă

PUBlicaȚIE TRIMESTRIALĂ EDITATĂ
DE EDITURA GUTENBERG UNIVERS ARAD
ROMÂNIA

COLEGIUL REDACȚIONAL

Florica R. CÂNDEA - Redactor șef
Carina BABA - Redactor șef adjunct

COLEGIUL CONSULTATIV(seniori)

Lucia BIBART
Eugeniu CRISTE
Anton ILICA
Valeriu ILICA
Augustin MUREȘAN
Iuliana PINTEA
Horia TRUȚĂ
Ioan TULEU

COLEGIUL REDACȚIONAL:

Gabriela Adina MARCO
Secretar general de redacție
Ioan Alexandru ARDELEAN
Daniela GUMANN DIASPORA
Mira ODAGIU
Eugenia Ponta PETE
Loredana TUDORESCU

REDACTORI ASOCIAȚI UZPR

Vasile FILIP, Arad
Roxana ISTUDOR, București
Laurențiu SZEMCOVICI, București

IMAGINE CONCEPTUALĂ/FOTO

Mircea BORAN
Mircea IRIMESCU
Ioana NISTOR
Vasile SĂRĂNDAN, U.Z.P.R. Arad

Revista se realizează și este distribuită și printr-un colectiv de redactori din diaspora (Australia, Austria, America, Serbia, Italia, Republica Macedonia, Spania, Ungaria ș.a.)

*Revista Gutenberg Universul Cărții fondată în 2009

Fondator: **Editura Gutenberg Univers Arad**

*Toate drepturile rezervate

Design-concepția grafică a copertei
DTP, design-Ecaterina MEHESZ
DISTRIBUIRE
Magazin de prezentare, Calea
Victoriei nr. 41

Notă: total semnatori 3301 (an XVI)
total articole 3405 (an XVI)

Revista se distribuie gratuit. Referințe:
pagină de facebook (Salon Cultural
Gutenberg). și pagina web:

www.edituragutenbergunivers.ro

Responsabilitatea asupra conținutului
textelor, a ideilor și atitudinilor
exprimate în Revista Gutenberg
aparține în exclusivitate autorilor

Revista Gutenberg precizează:

Vă rugăm să expediați materialele pentru luna decembrie 2024 până în data de 1 octombrie la următoarele adrese de email: candeafoare@yahoo.com,
carina.anqa@gmail.com

Materialele trebuie să fie redactate corespunzător, conținut o pagină A4, scris cu font Times New Roman", caracter de 12, text corectat cu diacritice, la care se va adăuga o fotografie personală, tip buletin). De asemenea, rugăm precizați afiliația profesională a dvs. Se vor publica doar materiale inedite, cu trimitere la o sursă bibliografică (exclus internet sau webografie).

EDITORIAL

SĂ MAI „STAY UMPIC IN MY OPINION”, PLS... PLEASE, ARGOTIC SAU ALTFEL DE PORTE-BONHEUR...

Florica R. CÂNDEA,
publicist, Arad

Gutenberg nu este „în contra”
direcției de astăzi în cultură ...

Magnificența
voastră, iată, a sosit
momentul să ne în-
tâlnim în „gara”
Constelației Gu-
tenberg...

Existențe, esențe,
consistențe, toate le-am dus (cu unii, doi,
trei) chiar de la începuturi. Când am pornit
la drum era iarnă, mâzga și neaua îmi
acopereau talpa pașilor timizi, dar nu ai
emoției! Era așa, un început, fără spectacol
în aer liber și fără predici lungi ori fanfare
lătrătoare, era liniște, ca de fulgi curați!

Bunul de tipar era dat tocmai de 1
Decembrie (noi, adică eu și persoana de la
DTP, am hotărât să lucrăm și era tocmai
sâmbăta, ca o sfântă duminică, pe care o
așteptam cum așteaptă un prunc poala
mamei; de data aceasta eu îmi așteptam
pruncul și tocmai eram singură!

Materialele am hotărât să le adun ad-
hoc cu câteva persoane (în creion) apoi le
supuneam spre aprobare, tot în creion.

Când am pornit la drum eram a doua
„foaie culturală” (nume propus de domnul
profesor Horia Truță) și, desigur, au sărit
imediat și reacții anoste ori apreciative, ori
apreciabile.

Nu am făcut lansare oficială a primei
ediții până mult mai târziu, când s-a ivit
Salonul nostru Gutenberg. Cu „Diplome”
și șampanii, cu rostiri și studii de caz.

Tot prin domnul Horia Truță am
primit o sală tip bar la Turnul de Apă și am
sfințit nașterea lui Slavici acolo.

Ce să mai spun?! Că am fost o gară
de / pentru suflet, e adevărat! Că eram
conștienți că vom fi o caracatiță, eram
conștienți!

Am citit, mai apoi, foarte multe
„Memorii de activitate” gen: „Am debutat
în Gutenberg” etc., etc. ... Dar nu trebuie
să supere pe nimeni! Gutenberg 60/16 ...
3255-3345... colaboratori cu număr de
materiale.

Altceva este nemiezoz: formularea
„poets & writers”, de ce? Pentru că în
categoria „writers” intră scriitorii (și
atunci, cu poezii ce facem?).

Trebuie să consemnăm un singur fapt
pentru acești ani: deschiderea totală a
frontului administrativ de conducere a
Editurii și Tipografiei arădene (trecută și
aceasta ca patrimoniu imaterial cultural de
anii 75 ai existenței ca for economic)!

Dacă privim înapoi cu mânie?! Nu!
Din contră!

Acum, este septembrie și ne-am golit
de căldura verii. Așa cum și revista a avut
mai multe veșminte în parcursul anilor. Ne
suflecăm mânecile și ne bucurăm de
bucuria ce o vom vesti la momentul
potrivit.

Acum mai *stay umpic* să vorbim
despre cum va fi la 18 ani! Că omul, cât
 trăiește, visează „să crească mare”! Mi-ar
plăcea tare mult să fie fără cadouri (fiindcă
60 este un număr) și anii 16, cu buletin...

Acum, trecând spre redacție, în
fiecare dimineață, am văzut frunzele

amurgii, care, în zbor de file de carte ori revistă, îmi semnalau că toamna este aici, după colț.

Se spune că fiecare om iubește anotimpul în care s-a născut! Eu, câte anotimpuri am? În cazul meu lucrurile stau altfel: chiar dacă am venit pe lume primăvara, am alte luni din an în care eu mă nasc și alții mă îngroapă că așa este pe la sinoduri profane.

Recent, un așa-zis trecător mi-a sesizat următorul fapt: când un drum devine trudă silnică (întru laudă și preamărire), ăla nu este drumul tău!

Mai *stay umpic* și gândește, drag cititor, poate am să te înveselesc *umpic* și să lăsăm întristarea la o parte! Este loc pentru toată lumea, trebuie doar să ne revedem în oglinda proprie.

În calendarul popular septembrie este Răpciune! Frig, vânt, ploi! Dar mai *stay umpic* drag prieten! Nu te (in)depărta!

La ora când scriu acest editorial este tot duminică! Una din iulie! Pentru că și eu respect termenul de predare al materialelor propuse. Da! Sunt tot în picioare! E de bine?! Da!

„Numai cei cu gând curat / sunt creștini cu adevărat” (în rest nu mai cădelnița, părinte, că e de rău, zău), parafrazând o cântare biblică.

Mai *stay umpic, please*, să îți mulțumesc / mulțumim că Gutenberg înseninează și înseamnă Acasă 60! Acasă este locul unde ești fericit și liber și locul pe care îl îngrijești cu drag ca pe un copil! Copil, am zis?! Da! *Guty* este copilul de 16 ani! Născut din iubire neimpusă și fără pizmă și totuși...

Acasă Gutenberg 60 este patefonul care vă definește pe toți la ceas aniversar!

Este singura „moară” care macină cuvinte de revistă Gutenberg, de Editura și Tipografia eponimă din lume (fără exagerare, ceva asemănător am găsit la Viena, lângă Statuia Gutenberg adică o librărie și un restaurant).

Acasă Gutenberg este acel cuib care va deveni tot mai primitiv atât ca spațiu fizic, cât și ca spațiu mozaic arădean. A spera, acasă, este omeneste. Să (ne) fim pe linia de plutire ne dorim (mai cu seamă în ținuturile dinafara țării, la antipozi, unde sunt răsfițați români din Ungaria, Austria, Spania, America, Australia, Serbia).

Conducerea acestei ramuri a economie este „fald” și a înțeles nevoia ideatică expusă în pagini de revistă și întâlniri, devenite reale întâmplări culturale.

În acești ani 16 și ediții 60 fiecare a învățat câte ceva! Personal, am învățat să nu exclud și să nu dau cu parul. Este evident că nu brișca unei cenzuri contează, ci glasul! Consider că glasul meu a dat voie altor glasuri să ajungă în Gutenberg. Așadar, de la începuturi și până acum, nu voi înceta a mulțumi! Același lucru rostesc și Colegiile care au aceeași misiune de preview și consultare-editare.

Finuță ca o sarma de toamnă neînvelită în frunze, azi revista Gutenberg este Epopeea fiecăruia și se cuvine să ne bucurăm! Întru mulți ani, ca de poama cea mai îndulcită din vremea existenței noastre 16/60/76!

Dovada că nu am înnotat ca „gâsca pe apă” este și această ediție jubiliară, pe care noi, din preaplin de suflet, v-o oferim cu respectul cuvântului scris!

DOMNUL GHEORGHE SCHWARTZ ...

Anton ILICA,
Critic literar, Arad

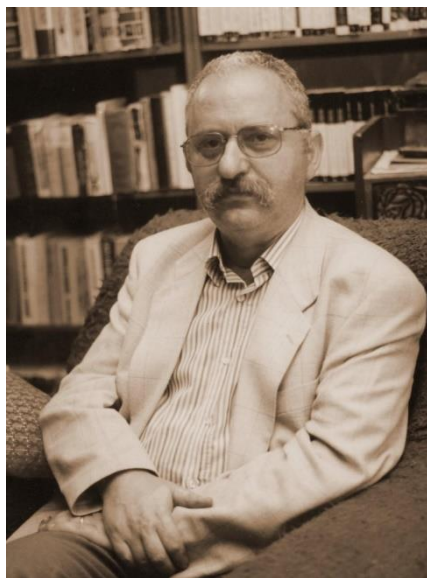
GHEORGHE SCHWARTZ va împlini o vârstă înnobilită frumusețea scrisului său. Viața oamenilor celebri dispune de momente înălțătoare și clipe de deznădejde. Rar mi-a fost dat să cunosc un scriitor atât de "normal", echilibrat, cumpănit, dedicat scrisului. Singura sa pasiune a fost cititul, iar lecturile au devenit surse pentru scriere. Au mai fost scriitori prolifici, dar niciunul n-a fost ferit de patimi, politice, ideologice, de viață personală și de o viață cumpănită (aș lua exemplul lui Sadoveanu, a lui Voltaire ori Balzac).

A făcut "greșeli" artistice formale, rămânând fidel habitatului arădean, neafilându-se la vreo grupare și fiind un scriitor "de schimbul trei". A scris aproape 60 de volume, iar opera sa prozodică, prin *Cei O Sută*, *Vocalize*, *Convoiul* etc., are valoarea incontestabilă a excelenței. Cutezanța de a scrie un text de 4848 pagini era voința atletică a unui scrib de a testa tenacitatea cititorilor și aceea a lecturilor ample și grăbite ale criticilor literari. Judecătorul suprem al scriitorilor sunt cititorii, cărora le propun o competiție, pentru autovalorizare, cu tenacitatea lui Gheorghe Schwartz de a provoca plăcerea cititorilor fideli hotărâți să lectureze nu doar a unui roman, ci a întregii sale opere literare.

Avem sub tipar o carte despre
DOMNUL SCHWARTZ,
PERSONAJUL MEU, o monografie literară despre omul de lângă noi, care creează o lume paralelă cu ceea ce noi știm despre lume.

Prezentarea în monografia amintită mai sus a cărților lui Gheorghe Schwartz e consecința unei documentări prealabile. Opiniile despre volumele scriitorului aveau nevoie de o convertire a părerilor într-un studiu analitic, pentru identificarea specificității stilului, dar mai ales a determinării locului scriitorului

arădean în literatura română contemporană și ... europeană. Părerile sunt impresive și sunt expresia unei stări sufletești avute de cititor în momentul lecturii. Citite în momente diferite, cărțile creează opinii, adeseori controversate. Contează coagularea acestora într-o analiză temeinică, comparativă, atât a scrisului din etape, cât și a relației cu alte proze naționale și din literatura universală.

Gheorghe Schwartz scrie de mai mult de jumătate de secol. Textele sale au avut numeroase variabile contextuale, cum ar fi vârsta autorului, epoci diferite, lecturile proprii deschise spre literatura universală (Dostoievski, Kafka, Mann, Marquez, Borges; Alvaro Leal), evoluții profesionale și multe altele. Nu a trăit din scris, a avut profesuri didactice cu obligațiile lor birocratice, a rămas în Arad, într-un provincialism bârfitor și invidios, s-a ferit de grupuri literare și a evitat orice fel de spectaculozități gratuite. A dus o viață liniștită de familist și apartamentului din Piața Catedralei i-a fost locul în care a zămislit întreaga sa creație literară și a elaborat tratate universitare. A fost "scriitorul de schimburi trei". Fără vicii, bonom,

calm și calculat, visător, cu ușoară irizare de naivitate, Gheorghe Schwartz a cultivat cu tenacitate dorința de a duce până la capăt proiectele sale literare, care se zămisleau imediat după ce încheia o editare. Din când în când, se irita în fața nedreptăților, iar revoltele sale deveneau articole de presă, bine documentate, având chiar credința că i se face o nedreptate. Ca profesor universitar, a beneficiat de prețuirea intelectuală a studenților, de punctualitate și rigurozitate științifică, iar cursurile i-au devenit cărți, cum a fost cazul *Psihologiei transversale*. Nu a întreținut prietenii pasionale, singurul amic fiind timpul între cărți și spațiul în care se așeza la calculatorul de lângă un acvariu imens,

martorul tuturor însemnelor sale de pe monitor.

Acceptă etapizarea narațiunilor sale în trei cicluri: lugojan (5 romane; personal, mi se pare o denumire neinspirată !), cei o sută (cu 11 romane) și vocalizele (cu 8 romane). E o categorisire formală, deși fiecare set de narativitate propune un alt stil, altă problematică și altă structură compozițională. Romanele, alocate unei etape, par scrise de un alt autor, iar modificarea de registru stilistic e o caracteristică relevantă pentru autor, convertit în altul, după cum viața omului

are viraje ce-i schimbă configurația condiției de muritor. Lui Gheorghe Schwartz i-am identificat vreo cinci măști stilistice,

specifice modului în care scrisul îl reprezintă:

- descrierea unor întâmplări dintr-un burg – ca model lugojan, cu viciile și deliciile acestuia, cu personaje ducându-și existența într-un spațiu claustrat și supus unor psihoze (1);

- folosirea ficțiunii ca autoritate narativă, prin alcătuirea altor coordonate ale condiției umane în istoria babilonică, apropiat de întâia poveste a începuturilor, până în 2045; are o inspirație, aproape dificil de suportat, în a denumi personaje, dar mai ales de a le implica în povești care se intersectează cu autorități istorice; bărbații sunt purtătorii genetici, iar grija acestora este de a lăsa progenituri, capabile să asigure lanțul evoluției umanității. Își duc activitatea pe lângă

mari împărțirii ori în castele singurate, dispun de averi și le consumă pe inutilități. Spațiul acestora este între Constantinopol, Roma, Atena, Viena, Florența etc., iar emoțiile personajelor alcătuiesc conștiința narațiunilor (2).

- *Vocalizele* în diferite game (minore ori majore) propun narativități cu personaje ironice și caricaturizate, care viețuiesc într-un teritoriu contemporan, metaforizat și ambiguu din punct de vedere politic (3).

- *Convoiul* începe un ciclu al umanității în viitor (poate fi încadrat în seria **Celor O Sută!**), structurat pe filozofia unei societăți robotice, cu o organizare riguroasă, informatizată, supusă controlului inteligenței artificiale a senzorilor și cipurilor (3).

- În fine, celelalte texte sunt exerciții pregătitoare pentru marile narațiuni pomenite mai sus. La un moment dat, chiar afirmă Ioan Holban (iar autorul împărtășește) că *”pentru a înțelege mesaje din beletristica mea, este nevoie să citești **Psihologia transversală** ...”* (5).

Cantonarea sa provincială a împiedicat ca inovațiile sale în prozodia românească să devină sursă de școala narativă. El însuși a bravat într-o superbă indiferență față de receptarea criticii literare și de părtinirile acesteia. A căutat sprijin în traduceri pentru literaturile europene și în deschiderile acestora față de romanele lui Gh. Schwartz.

Exigența în scriere, armonia frazei, corectitudinea logică a narațiunii, adâncimea concepției în comportamentul personajelor și subtila filozofie aplicată la rigurile discursului narativ. Deși a încercat să se detașeze suficient de personaje, n-a putut evita identificarea acestora cu sine. El se află peste tot, explicit și implicit, iar prototipul lui Țipor

e structurat în personajul Schwartz von Schwartz. Virtutele de povestitor și de alcătuire a personajelor cu caracter unitar și cu personalitate cimentată într-o pătimașă aspirație spre orgoliu dau narațiunilor originalitate și aseminare cu nopțile povestite ale Șerezadei.

INEDIT

Chemarea țării

Lucian Emandi

Se logodește țara prin cuvânt
Cu cei ce sunt și cei ce nu mai sunt
Și din adânc de vremi, la fiecare
Ne-mbie ne-ncetat câte-o chemare.

Poeții sunt ademeni unor nuni,
Nuntesc smeriți cu limba din străbuni
Și-i pun pe frunte văluri de mireasă,
S-o facă, peste ani, tot mai frumoasă.

Dacă te-apleci spre slova lor și-ascuți,
Auzi cum crește graiul celor mulți
Și dincolo de-a sensurilor vamă
Îți cuvântează țara, ca o mamă.

Oriunde-ai fi, prin ceața depărtării
Mereu te strigă graiurile țării,
Te urmăresc la margini de pământ
Cu dulcea-nvâltoare din cuvânt.

Poți dobândi măriri, să-noți în bani,
Chemarea țării stăruie prin ani,
Cu mii de vrăji te leagă-ntotdeauna,
Că țara, ca și mama, este una!

(extras din *Almanahul părinților*, 1982, editat de „Revista de pedagogie” București, redactor-șef Anton Vasilescu, p. 71; Sursa: Gabriela Marco)

DOCUMENTAR-Aradul în timp

SERBĂRILE NAȚIONALE – 200 DE ANI DE LA NAȘTEREA EROULUI NAȚIONAL AVRAM IANCU

CIMITIRUL DE ONOARE AL EROILOR DE LA ȚEBEA

Puiu Emilian VALEA

*Secția Arad-Societatea Numismatică
România*

Localitatea Țebea se află la 1 km
distanță de Baia de Criș.

Mândria Țebeii, ca și a întregului comitat al Zărandului, a fost întotdeauna cimitirul din jurul bisericii. Puține cimitire din România, care adăpostesc eroi din

trei generații cu fapte de vitejie ca și cimitirul din Țebea.

Horia, Cloșca și Crișan, Avram Iancu cu toți legionarii lui, se înfrățesc sub glia strămoșească împreună cu cele mai bogate amintiri din epoca modernă a istoriei Aradului.

La propunerea „Asociațiunii pentru cultură a poporului Român” prin reprezentantul său, Dr. Ioan Suciu, Consiliul diligent de la Cluj și unul din organizatorii Marii Uniri de la 1918, a propus guvernului ca acest cimitir să fie transformat în „Cimitir de Onoare” și osemintele soldaților căzuți în aporie,

cele din 1919 să fie depuse în acest cimitir.

În acest sens, Societatea Cultul Eroilor, avându-l delegat pe Căpitanul Ion Iorga, ca reprezentant al Ministerului de Război, cu o trupă de pionieri, să execute lucrările care se impuneau.

Cimitirul vechi a fost lărgit considerabil și construite ziduri noi. Dinspre nord s-a ridicat o poartă principală, flancată de două turnulețe ornamentale, legată de un drum nou cu cantonul căii ferate spre Arad.

Versantul din partea de nord a fost transformat în terase, fiind primul cimitir din România construit în terase pe care s-au așezat mormintele eroilor.

„Asociațiunea pentru cultură a poporului român”, a decis ca osemintele tribunilor de la 1848 să fie exumați: Ion Buteanu de la Gurahonț și preotul Simion Groza de la Crișcior. Militarii pionieri au adunat osemintele a 70 de eroi căzuți, de la Petroșani, Petriș și Vulcan. De menționat că mai erau aici două morminte la Hălmagiu.

Toate aceste morminte cu osemintele eroilor au fost așezate pe rânduri.

De menționat, când se intra pe poarta principală și mergând spre biserică, jos în partea dreaptă pe locotenent Bârsan, la stânga un soldat din partea locului, ambii căzuți în luptele care s-au dat la Vârfurile (Ciuciu) lângă Hălmagiu. Mai sus, în dreapta se află mormântul lui Ion Buteanu, iar la stânga Simion Groza (tribunii lui A. Iancu). Mai sus în partea dreaptă, zac osemintele Marelui erou al neamului, Avram Iancu.

Terasele din stânga se află mormintele celor 70 de eroi care au fost

reînmormântați, mutați din alte morminte din apropiere.

De asemenea, între aceste morminte se afla și osemintele preotului Tisu, fost căpitan în „Legiunea Auraria Gemina”.

În Muzeul actual din Palatul Cultural din Arad s-a constituit piese (artefacte), care au aparținut Marelui erou, prefect al „Legiunii Auraria Gemina”, cu numere de inventar:

1. Portret a lui Avram Iancu, pictat de Adalberg Varga, sub nr. 657.

2. Portret întreg (stampă) a unui autor necunoscut, sub nr. 658

3. Porter bust (desen în creion) de Augustin Somogly, cu nr. 666

4. Manuscris a lui Avram Iancu, datat din 22 aprilie 1872 (act avocațial) sub nr. 659

5. Sabie a lui Constantin Roman Vidu prefectul legiunii din Reghinul Săsesc.

6. Bostan de lemn de corn, în trei fețe, cu mânerul sculptat e Avram Iancu, sculpturile reprezintă pe Adam, Eva și diavolul, cu nr. 2264

7. Fluerul lui Avram Iancu, de 52 cm lungime, cu nr. 2263

8. Fotografii (6 bucăți) a lui Avram Iancu, realizate de fotograful Carol Keanstock din Cluj, iar alte 2 buc fotografii realizate d Alexandru Szabo din Beiuș.

9. Portrete a lui: U. Solomon, Petre Dobra, Simion Balint, Ion Buteanu, George Barițiu și Andrei Mureșanu, sub nr. 661-667

De asemenea se mai află o sulică a unui moț de-a lui Avram Iancu.

Țin să menționez că la serbările prilejuite la Arad cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la nașterea eroului național Avram Iancu, a fost reconstituit steagul „Legiunii Auraria Germina” și va fi prezentat publicului în sala „Ferdinand” a Primăriei Arad, de către autorul acestui material.

Reconstituirea steagului lui Avram Iancu a fost făcută după Colonel P.V. Năsturel, după cele 20 de lucrări apărute în domeniul vexilogiei.

Bibliografie:

Lucrări: Ion Montani, Silviu Dragomir, Alex Ciurea, Pr. Dr. Ilarion Felea, Iosif Sterca Suluțiu.

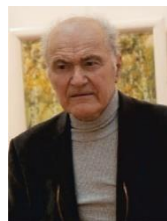
CARTEA DE AUR – Operațiunile și istoricul Regimentului 9 Vânători în Războiul pentru întregirea „Neamului românesc” 1916-1919, autor: Col. Gheorghe Rasoviceanu, 1927, Comandantul Regimentului

PATRIMONIUL CULTURAL AL ARADULUI

CASA CU PĂUNI (Arad, Bd. Revoluției nr. 40)

Horia TRUȚĂ,
istoric, Arad

Construită în 1902, după planurile arhitectului Kover Lajos, fațada imobilului de pe Bd. Revoluției nr. 40, atrage atenția nu doar prin echilibrul proporțiilor, dar și prin ornamentația unică în Arad, sobră, dar de mare efect.

Organizată în apartamente de locuit, cele trei nivele ale casei sunt delimitate prin muluri orizontale sub forma unor cornișe și brâie puternic profilate, marcate la etaj prin colonete adosate și un balcon pe console, cu balustradă și grilaj din fier forjat.

La parter, ornamentația este mai

Casa cu păuni, Arad, Bd. Revoluției nr. 40

modestă, constând din bosaje lungi, paralele, întrerupte de ancadramentele

ferestrelor și a porții pietonale, ale căror deschideri sunt marcate cu muluri fasonate în tor și arcuite.

Etajul, în schimb, are decorul bogat, alcătuit din elemente mixte zoo și fitomorfe. Ornamentația înfățișează deasupra fiecăreia din cele cinci ferestre și ale ușii de la balcon, încadrată în trefla mulurii cilindrice, imaginea a trei păuni:

unul în poziție verticală, cu coada în evantai, în mijlocul altor doi afrontați care ciugulesc, cu capetele plecate.

În general, simbolistica acestei păsări care-și rotește coada reprezintă îngâmfarea, dar înseamnă și o ipostază zoomorfă a *Pomului Vieții*. În iconografia creștină, păunul cu coada lăsată în jos semnifică purtarea demnă și cuviincioasă. Sub numele de animalul cu o sută de ochi, devine semnul fericirii veșnice, al contemplării de către suflet a lui Dumnezeu.

La români, pana acestei păsări exotice este un atribut al colindelor, ca un continuator al figurii mitice a *Păunașului Codrilor*, înfățișat ca un tânăr voinic, mândru ca păunul și

misterios ca Pan, zeul roman al pădurilor.

Dincolo de simbolistică, reflexele și efectele luministice ale decorului este redat cu măiestrie și acuratețe, cu vervă plastică de o substanțialitate și forță vizuală remarcabilă.

Vegetația este sugerată printr-o broderie fină de ghirlande, vrejuri ondulate și ciorchini care atârnă între ferestre.

Friza de sub streșină, formată dintr-o succesiune de medalioane rotunde și brâu ondulat întrește decorul fațadei.

Aflată într-o stare avansată de degradare, clădirea a fost de curând restaurată prin intervenția profesionistă a arh. Ioana Anca Dochie, a sculptorilor Gelu Giritz și Dan Tolan, a firmei Carada Art SRL, condusă de ing. dipl. Sorin Ioan Tonț, remarcându-se prin imaginea ce o degajă, ca un mod de a crea durabil și de bun gust.

STEMA COMUNEI MACEA

Augustin MUREȘAN,
istoric, Arad

Comuna Macea este așezată în vestul județului Arad, în Câmpia Aradului și este alcătuită din satele Macea (satul de reședință al comunei) și Sânmartin. Prima aestare documentară: *Macea* la 1380; *Sânmartin* la 1465 (Floare Cândea, „*Comuna Macea*”, în Sorin Bulboacă, Doru Sinaci (coordonatori), *Dicționarul istoric al localităților din județul Arad*, vol. II, comunele județului Arad, Arad, Editura Gutenberg Univers, 2020, p. 460). Între stemele aprobate prin Hotărâre de Guvern se află și stema acestei comune. O prezentăm în rândurile de mai jos.

Stema se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite, tăiat și despicat în partea inferioară. În partea

superioară, în câmp albastru se află silueta clădirii unui castel de argint privită din față, cu trei turnuri cu ferestre negre, dintre care cel din dreapta mai înalt, cu acoperiș conic, retezat, cu

lucarnă. Turnul are la primul nivel o fereastră pătrată, la al doilea nivel o fereastră arcuită, la al treilea nivel o fereastră rotundă, iar la al patrulea nivel două ferestre arcuite, așezate vertical. Turnul din mijloc are o ușă neagră, boltită, la care se ajunge urcând două trepte, fiind străpuns de două ferestre dreptunghiulare, așezate vertical și este terminat cu un acoperiș boltit încărcat cu o lucarnă, având în vârf o giruetă. Turnul din stânga are la primul nivel două ferestre pătrate, la al doilea nivel o fereastră dreptunghiulară, iar la al treilea nivel două ferestre dreptunghiulare, fiind terminat cu un acoperiș boltit încărcat cu o lucarnă, având în vârf o giruetă. Corpul din dreapta turnului central are formă dreptunghiulară încărcat cu șase ferestre arcuite negre așezate vertical și șase ferestre mai mici pătrate în partea de jos, cu acoperiș în două ape străpuns de trei lucarne, așezate vertical. Corpul din stânga are două nivele: primul nivel cu două ferestre arcuite așezate deasupra altor două mai mici, cel de-al doilea nivel cu două ferestre dreptunghiulare negre și balcon. În partea inferioară, la dexta, pe

fond de argint, se află un arbore ornamental verde, dezrădăcinat. În partea inferioară, la senestra, în câmp roșu, se află un spic de grâu și o plantă de porumb, totul de aur.

Scutul este timbrat de o coroană murală de argint cu un turn crenelat.

Semnificațiile elementelor însumate ale stemei:

Construcția monumentală face referire la palatul, declarat monument istoric, datând din secolul al XIX-lea, unde funcționează o filială a Universității de Vest Vasile Goldiș din Arad, fiind și un punct de atracție turistică (muzeul caricaturii Ștefan Popa Popa's și Muzeul etnografic). Arborele ornamental dezrădăcinat a fost preluat din sigiliul comunei datat 1865 și semnifică Grădina Botanică din localitate. Planta de porumb și spicul de grâu reprezintă activitatea specifică zonei, agricultura, iar numărul lor indică satele care alcătuiesc comuna.

Coroana murală cu un turn crenelat semnifică faptul că localitatea are rangul de comună.

Stema comunei Macea a fost aprobată prin H. G. nr. 1246/2021, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 22 din 7 ianuarie 2022. Pentru detalii privind elaborarea acestui însemn heraldic, vezi: Augustin Mureșan, „Stema comunei Macea”, în Floare Ranta Câdea, *Macea, vatră, chipuri, rânduiești*, Arad, Editura Gutenberg Univers, 2013, p. 16; Augustin Mureșan, Ioan Popovici, *Heraldică teritorială arădeană (1999-2021)*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, pp. 62-64.

EXCELENȚA SA REUVEN AZAR, AMBASADORUL STATULUI ISRAEL ÎN ROMÂNIA, LA UNIVERSITATEA DE VEST "VASILE GOLDIȘ" DIN ARAD

Marius-Ioan GREC,
istoric, Arad

Vineri 6 octombrie 2023, E.S.

Reuven AZAR, Ambasadorul statului Israel în România a efectuat o scurtă vizită în Arad, după ce cu o zi înainte vizitase Timișoara. Numit în funcția de Ambasador de

aproximativ un an, Reuven Azar și-a propus să cunoască țara noastră în mod direct întâlnindu-se cu oficialități locale, dar și cu membrii comunităților de evrei din zonele vizitate, precum și cu reprezentanți ai mediului universitar arădean.

Vizita la Arad a fost făcută la invitația Comunității evreilor din Arad prin Președintele comunității Raoul Vizental și a Centrului de Studii Iudaice "Academician Nicolae Cajal" al Universității de Vest "Vasile Goldiș" prin Directorul centrului prof. univ. dr. Marius-Ioan Grec.

Sosit la Arad de la Timișoara în jurul amiezii primul popas a fost făcut la Primăria Municipiului Arad unde a avut o întrevedere cu primarul Călin Bibarț, principalele teme de discuție fiind legate de posibilitățile de colaborare între orașul Arad și comunități din Israel în special în ceea ce privește cooperarea economică, dar și cea culturală. Primarul Aradului a

făcut și o succintă prezentare a comunității pe care o reprezintă.

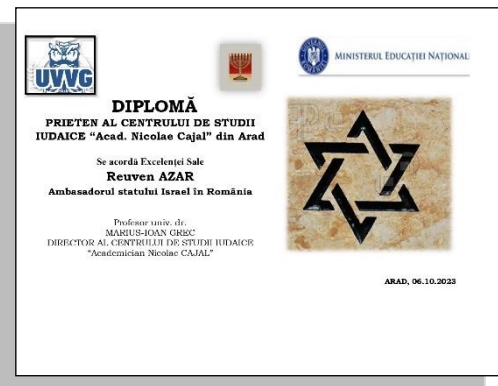
Următorul popas al vizitei a fost Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", universitate la care de 20 de ani funcționează Centrul de Studii Iudaice "Academician Nicolae Cajal". Primirea oficială și întâlnirea cu staff-ul universității a avut loc într-o locație modernă și recent inaugurată: Centrul de Studii Strategice "Edward Nicolae Luttwak". Centrul este rodul colaborării foarte strânse pe care universitatea noastră o are cu renumitul politolog american, născut la Arad în urmă cu 80 de ani. Ca o recunoaștere a meritelor excepționale în domeniul studiilor strategice și de securitate Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" i-a acordat profesorului american de origine evreiască născut în România titlul de Doctor Honoris Causa și a înființat acest centru Președintele Onorific al centrului fiind Edward Luttwak. Surpriza participanților la această întâlnire a fost afirmația Ambasadorului Reuven Azar care ne-a comunicat nu numai că îl cunoaște pe Edward Luttwak, dar se află într-o relație de prietenie cu acesta.

Conducerea Universității, prin prorectorul conf. univ. dr. Cristian Bențe, i-a înmănat Excelenței Sale Reuven Azar, Placheta de Aur a Universității și un cuvânt de apreciere din partea rectorului Universității, prof. univ. dr. Coralia Adina Cotoraci. A fost făcută o succintă prezentare a Universității, pornind de la istoricul acesteia, iar mai apoi au fost prezentate specializările de licență, masterat, doctorat precum și implicarea pe care Universitatea o are în viața comunității arădene. De asemenea s-a abordat și problema internaționalizării învățământului superior fiind subliniat și

faptul că – în special la specializările medicale – avem studenți din Israel.

Următorul popas a fost făcut la Centrul de Studii Iudaice "Academician Nicolae Cajal", sediul acestuia fiind în interiorul clădirii care adăpostește atât comunitatea evreilor cât și Sinagoga Neologă din Arad. Excelența Sa a fost întâmpinat de Directorul centrului, prof. univ. dr. Marius-Ioan Grec precum și de istorici ai universității care au preocupări în zona studiilor iudaice. Întâlnirea a fost una amicală, atmosfera a fost deschisă și s-a purtat un dialog sincer fără a exista bariere de comunicare, Ambasadorul Reuven Azar stăpânind destul de bine limba română, deși este în România de puțin timp, dar toți cei care au participat la întâlnire au putut să se exprime și în limba engleză. Directorul centrului a făcut o prezentare a acestuia, centrul fiind o inițiativă a rectorului fondator al Universității, profesorul Aurel Ardelean și a fostului președinte al Comunității evreilor, ing. Ionel Schlesinger. În 2003 Centrul de Studii Iudaice a fost inaugurat în prezența Ambasadorului Israelului în România, Rodica Radian Gordon – născută în România, iar de atunci și până astăzi centrul a fost vizitat de toți ambasadorii statului Israel în România. Ambasadorul Reuven Azar a fost interesat, dar și impresionat de activitatea desfășurată la centru și de buna colaborare cu Comunitatea evreilor din Arad. Cu acest prilej oaspetele centrului a primit mai multe volume. Astfel, prof. univ. dr. Alexandru Dumnici a oferit volumul "History of the Arad Jewish Medicine", volum apărut sub egida centrului la "Vasile Goldiș" University Press, având cu acesta o discuție despre rolul medicilor evrei în menținerea sănătății comunității arădene. Directorul centrului, prof. univ. dr. Marius Grec i-a

oferit Excelenței Sale mai multe volume, amintesc volumul dedicat Rabinului reformator al Aradului "Aron Chorin", "Comunitatea arădeană și atitudinea față de holocaust" (coord. Marius-Ioan Grec), "Vasile Goldiș - 160 de ani de la naștere / volum omagial" (coord. Marius-Ioan Grec) sau cel mai recent număr al revistei STUDIA IUDAICA ARADENSIS (2022 – redactor șef Marius-Ioan Grec).

Un moment emoționant, de excepție, a fost pentru E.S. Reuven Azar primirea Diplomei de "PRIETEN AL CENTRULUI DE STUDII IUDAICE", cea mai înaltă distincție acordată de Consiliul științific al centrului, prin directorul acestuia prof. univ. dr. Marius Grec.

În momentele următoare s-a făcut o scurtă vizită de-a lungul străzii Cozia în vechiul cartier evreiesc la Sinagoga ortodoxă în fața căreia se află Bustul Academicianului

Nicolae Cajal, bust ridicat prin grija rectorului fondator profesorul Aurel Ardelean. I s-a explicat domnului ambasador rolul pe care Academicianul Cajal l-a avut în înființarea Universității

de Vest "Vasile Goldiș", în special a Facultății de medicină. Următorul popas a fost făcut la vechea școală evreiască, edificiu aflat în plină perioadă de reabilitare.

Vizita s-a încheiat printr-o întâlnire moderată de Președintele comunității evreilor din Arad, Raoul Vizental, la Sinagoga Neologă. La aceasta au participat membrii ai comunității, dar și reprezentanți ai celor două universități din Arad. E.S. Reuven Azar a împărtășit câteva dintre preocupările pe care ambasada Israelului le are în vedere pentru a întări relațiile bilaterale Româno-Israeliene. A fost purtat un dialog deschis cu cei care au participat la această întâlnire, ambasadorul Israelului dovedindu-se a fi o persoană deschisă, comunicativă.

La despărțirea care s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, Domnia Sa a promis că pe agenda Ambasadei Israelului în România, Aradul se va afla în continuare ca un punct de interes și următoarea vizită va fi mai amplă, iar obiectivele urmărite vor fi mai numeroase.

Întâlnire cu "stafful" universității la Centrul Edward Nicolae Lutwak.

A doua zi, pe 7 octombrie 2023 Israelul este atacat de Hamas – o organizație teroristă care activează de foarte mulți ani în Fâșia Gaza...

În aceste zile am aflat că:

Reuven Azar și-a încheiat mandatul de Ambasador al Israelului la București, luându-și rămas bun de la țara noastră după cei doi ani petrecuți în România.

„Aseară, dl Ambasador a fost emoționat să-și ia rămas bun de la cei mai apropiați prieteni și colaboratori alături de care am continuat sau inițiat proiecte de excepție. Împreună cu Deputat Silviu Vexler, Președintele Federația Comunităților Evreiești din România am avut bucuria să găzduim, la Palatul Parlamentului, o recepție dedicată încheierii mandatului dlui Ambasador Reuven Azar în România”, a transmis Ambasada Israelului la București.

În cadrul evenimentului a fost subliniată strânsa legătură dintre România și Israel și importanța cooperării bilaterale în domenii esențiale:

„Relația dintre România și Israel este unică datorită legăturii îndelungate și solide dintre popoarele noastre, care a făcut posibilă cooperarea productivă în domenii-cheie precum apărare, industrie, apă, high-tech, economie, agricultură, turism, cultură. Aproape un milion de evrei de origine română trăiesc în Israel, unde au adus contribuții substanțiale în fiecare domeniu de activitate, îmbogățind în același timp cultura israeliană cu tradițiile românești pe care le-au păstrat și transmis mai departe generațiilor.”

<https://www.caleaeuropeana.ro/reuven-azar-si-a-incheiat-mandatul-de-ambasador-al-israelului-la-bucuresti-relatia-dintre-romania-si-israel-este-unica/>

**LA REVEDERE!
Domnule REUVEN AZAR ...
în România aveți foarte mulți
prieteni ...**

AMINTIRI DIN TRANZIȚIA SPRE ... NECUNOSCUȚ! POLEMICI

Ioan Tuleu,
istoric, Arad

Anul 1989 s-a încheiat într-o atmosferă de stare de urgență armată. Dar

pe măsură ce se apropia Revelionul primejdia teroristă s-a diminuat. Teama era mai mult în mintea oamenilor, de fapt era teama de necunoscut, care era cauzată de lipsa reperelor. Prietenul Vasile Dan a scris în ziarul local Adevărul (Flacăra roșie a devenit de pe o zi pe alta Adevărul), un articol intitulat „Dumnezeu și-a întors capul spre noi” și era speriat de ceea ce îi vor face securiștii, se temea că este urmărit.

Crăciunul a fost o mare de lumină și speranță, pentru că a devenit brusc sărbătoare națională și am putut asculta la radio și televiziune colinzile religioase. Bisericele s-au unplut brusc de credincioșii care-și afișau cu ostentație credința în Isus Hristos. Exista pe acest fond o mare speranță dar și o mare neliniște provenită din noua realitate în care fosta administrație a dispărut, factorul politic comunist a fost eliminat, tot așa, într-o singură zi, dar viața trebuia să continue.

Fabricile trebuiau să producă mâncare, uzina electrică să dea curent, transportul public să ducă oamenii la lucru etc. Pe cei care mai lucrau încă! Fostul director al Întreprinderii de Transport Local, (cu ceva ani în urmă a

predat un curs de mecanică auto la Universitatea Cultural-Științifică) mi-a spus când l-am întâlnit întâmplător pe stradă că a fost chemat de acasă să se prezinte la lucru spre a conduce în continuare un serviciu foarte necesar. Noii șefi de la județ și municipiu erau complet neștiutori și au fost nevoiți să apeleze la foștii. Valentin Voicilă, devenit președintele județului, îl avea ca dublură pe fostul prim-vicepreședinte Dar noii conducători trebuiau confirmați de Consiliile Frontului Salvării Naționale. Nu peste tot s-a întâmplat asta, pentru că mulți au fost schimbați, deoarece erau prea comuniști, prea autoritari, incompetenți și dețineau multe alte vini reale sau imaginare. Mi-a duc aminte că la Strungul schimbul unu a pus un director iar schimbul doi un altul.

Pentru prima dată după mulți ani nu am mai sărbătorit Revelionul la sediul elegant al Universității Cultural-Științifice. L-am petrecut cu familia cu frații și copiii noștri. S-a întâmplat că fiul Adrian s-a lovit rău la cap de calorifer, a sângerat puternic și l-am dus de urgență la Spitalul Județean cu salvarea. Se intra greu în curtea spitalului, armata controla totul, căuta încă teroriștii. Dar, în scurt timp ne-am întors acasă și eu am glumit că trebuia să-l dau pe băiat ca rănit în Revoluție. Nu știam atunci că au existat cazuri de acest fel, în care persoane rănite întâmplător în acele zile au fost declarate eroi ai Revoluției.

În cultură, pentru că în acest domeniu am lucrat și-l cunosc cel mai bine, s-au schimbat mai puțini șefi. La Muzeu a rămas Pascu Hurezan, la Teatru a supraviețuit Ovidiu Cornea, a rămas la fel și directoarea bibliotecii, la

Filarmonică Vasile Ienga continua să facă bani etc, dar la Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă președintele Liviu Berzovan, considerat persoană pusă din motive doar politice a fost schimbat cu scriitorul Gheorghe Schwartz. Au fost dați afară și instructorii (inspectorii) Kocsik, Iancik, Benczik și Căndea cu persoane dezirabile, eventual cu merite revoluționare. A răma pentru continuitate vicepreședintele Horia Truță. La Școala Populară de Artă a fost numit (De Front evident) Nelu Rediș, de confesiune baptistă, ceea ce era deja un merit. În fine s-a schimbat și directorul Casei de Cultură Municipiului Arad cu subsemnatul Ioan Tuleu. Schimbarea am hotărât-o noi salariații, eram vreo 12, dar pentru asta, la solicitarea Consiliului Local, organul tutelar, ne-am constituit în Consiliu al Frontului care a hotărât schimbarea, pe bune zic și acum, pentru că meritele lui Viorel Boț erau mai ales politice (avea un curs de trei luni la Ștefan Gheorghiu) și de cântăreț în corul Emil Monția. Împreună cu colegul Vasile Peri ne-am deplasat la Consiliu Local, cu hotărârea luată, dar acolo șefa de la personal (a rămas în funcție!) ne-a retrimis „acasă” pentru că trebuia să hotărâm și asupra noului director. Așa că ne-am reîntors, am făcut o nouă ședință și iată că m-am ales cu funcția, e adevărat că nici nu prea era de ales altcineva. La Consiliu singurul, lucru pe care l-am negociat a fost salariul meu, pe care șefa de personal voia să-l propună prea mare, după părerea mea, eram reticent la mărire deoarece fondul de salarii era alcătuit din venituri proprii. Până la urmă am convenit că ajunge 3500 de lei. Mare

naivitate pe mine care pe atunci nu știam cu ce se mănâncă capitalismul.

Pentru că, altfel, în prelungile discuții purtate cu vechii prieteni la Universitate mă declaram cunoscător, intram în polemici cu alții mai pragmatici. Dar, disputele erau centrate mai ales pe critica lumii comuniste în care cu toții am lucrat, dar unii erau considerați mai roșii decât ceilalți, în timp ce alții pozau în adevărați disidenți, cu merite revoluționare. Răspunsul subsemnatului a făcut recurs la scena biblică în care lui Isus Hristos i-a fost adusă, de farisei, spre judecată, femeia prostituată și care, conform Legii, trebuia lapidată. Răspunsul a fost: „Toți cei care nu au nicio vină să ia piatra și să o arunce”. Lui Ceaușescu nu i e mai spunea pe nume ci „împușcatul”, „ciuruitul”, dictatorul etc. Dacă din greșeală te adresai cu tovarășe atunci să te ții la invective; de comunist, securist. Deoarece comunist a devenit cea mai gravă injurie. Personal nu m-am simțit jignit de nici o invectivă, dar recunosc că rar mi s-a întâmplat să fiu acuzat de ceva. Securitatea era mai ales în primele zile în vizor. Scriitorul Florin Bănescu ne-a demonstrat că în telefonul Universității era montat un aparat care înregistra ce vorbim, pe care l-a identificat după ce a demontat carcasa telefonului. Nu l-am crezut, pentru că tehnic era imposibil pe atunci, de unde atâta memorie. Acasă l-am întrebat pe tatăl meu, lucrător la telefoane, ce reprezintă respectivul obiect, pentru că uite ce spune un scriitor. El mi-a răspuns că este o diodă cu funcție tehnică. „Și de când se pricep scriitorii la telefoane, să nu vă luați după aceia care se pricep la toate”, a completat răspunsul.

Prima confruntare mai acidă am cunoscut-o chiar la mine acasă, de Sfântul Ioan 1990, în care s-a dezvoltat o polemică virulentă între Vasile Dan, Ioan Biriș și Florin Lucaci, aceștia din urmă fiind considerați fideli ai partidului defunct. Ca de obicei m-am situat la mijloc, Între argumentele mele am amintit pactul de la Moncloa, dintre franchiști și stânga spaniolă de după moartea lui Franco în Spania. Nu se prea potrivea, dar altceva nu aveam la îndemână. Era evident că viața trebuia să continue și cu foștii membri de partid, al căror număr s-a ridicat la 3,7 milioane de oameni, mai ales pentru că toți conducătorii de instituții și întreprinderi erau obligatoriu comuniști.

În ziua de 12 ianuarie 1990, la Universitate, în sala mare, s-a desfășurat ședința Cenaclului Lucian Blaga al Uniunii Scriitorilor. Știu precis ziua pentru că tot atunci la București la o mare demonstrație anticomunistă s-a pus celebra întrebare. „Ce ați făcut în ultimii cinci ani tovarășe Dumitru Mazilu?”. Și la acea ședință în loc de confruntări literare s-au dezvoltat polemici violente cu privire la cine ce a scris despre tovarășul, cine a fost mai comunist decât celălalt. Cel mai vizat a fost Florin Bănescu, președintele cenaclului, iar cel mai aspru critic s-a găsit a fi Cornel Marandiuc. Este adevărat că Bănescu a scris mai multe „Introduceri” la volume și reviste în care a mulțumit partidului și secretarului general., dar imediat în paginile următoare urmau cei care acum se doreau a fi acum foștii și viitorii anticomuniști. Eu mi-am adus aminte cum câțiva scriitori din Arad l-au așteptat pe criticul și istoricul literar Valeriu

Râpeanu (Fost membru CC al PCR) la trenul de la 4 dimineața, care venea dinspre Viena, spre a-i mulțumi pentru ajutorul dat spre publicare în Editura Eminescu a cărților lor. Scena mi-a fost povestită chiar de unul dintre ei. Acum devenise și Râpeanu un comunist odios.

S-au păstrat și obiceiuri vechi după Revoluție, cum erau ședințele de luna de la Comitetul Județean de Cultură, în care se raporta, dar mai ales se propunea și se solicita. Se căuta schimbarea cu orice preț, dar în primul rând s-a renunțat la programe culturale vechi, între care a dispărut „Primăvara arădeană”, considerat prea orientată ideologic, iar la nivel național primul care a căzut a fost „Cântarea României. Într-una din ședințe, așa spre toamnă, s-a propus ca de ziua națională, care a devenit 1 Decembrie, să se desfășoare la Palatul Cultural un concert de muzică simfonică din operele lui Beethoven, Haydn, Bach, adică muzică clasică și să se renunțe la folclorul care era deja uzat de atâta întrebuintare. Atunci am intervenit spunând că muzica populară reprezintă cel mai bine poporul român, care și la unire a cântat melodii populare. Și la primărie au supraviețuit ședințele săptămânale de luni dimineața. Am întrebat-o pe secretară prin ce se deosebeau ședințele de acum de cele de dinainte de Revoluție. Acuma, mi-a răspuns ea, vine primarul Rațiu (procuror la origine), care ascultă rapoartele șefilor de sectoare, care erau mai mult plângeri decât realizări, iar la final primarul pleacă în biroul lui lăsându-i baltă cu ale lor. Înainte, ședința de luni o conducea Gheorghe Burdan, în calitate de prim-vicepreședinte, dar acesta cunoștea situația din teren, unde se deplasa zilnic și

nu putea fi mințit, luând ca atare măsuri în cunoștință de cauză.

Mari polemici a suscitat Frontul Salvării Naționale care a devenit substitutul Partidului Comunist, dar care nu putea fi numit partid. Mi-am amintit că și în Revoluția rusă din 1917 conducerea statului a fost luată, la început, de soviete, care semănau cu consiliile de acum. Au rămas însă vechile legi, care nu puteau fi înlocuite peste noapte, e adevărat, dar care mi-au creat mari probleme în conducerea Casei de Cultură și precis fenomenul era mai general. Dar despre asta altădată.

Liviu Nadiș

Vise

Acum privirile tale par ninse
și gerul te-mpinge-n palton
culegem împreună secvențe din vise
privind liniștiți spre balcon
Târziu când din ceruri luna coboară
săruturi așternând peste noi
care-am găsit o mare comoară
făcută din frunze căzute-n noroi
Lasăm să se așeze a lunii săruturi
pe pernă ne întoarcem ușor
așteptând o vreme cu noi începuturi
înfășurate cu pânză de dor
Secvențele de vise ascunse-n ninsori
duc timpurile noastre spre vremea
când eram tineri frumoși și ușori
și descopeream încet lumea
Privirile tale par ninse
caii trag sâni pe vale
și focul din sobă se stinse
doar filele se mișcă-n calendare...

ORDINUL „COROANA ROMÂNIEI” ACORDAT ÎN 1902 LUI IULIU MOLDOVAN

Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS,
arhivist, București

În articolul *Mihăești - peste 110 ani de experimentare forestieră* (publicat în

„Revista Pădurilor”, nr. 2/2023, anul 118, pp. 38-43), inginerul Gheorghe Guiman menționează că: „Iuliu Moldovan, român născut la Arad, a studiat o perioadă chimia și științele naturii la Universitatea din Budapesta și a fost absolvent al Facultății de Silvicultură de la Academia de Științe din Scheimnitz. Ca silvicultor, până la venirea în regat, a funcționat ca șef de ocol în Slovacia, fiind foarte bine apreciat. În perioada în care a activat la Mihăești (1892-1905), Iuliu Moldovan a realizat lucrări deosebite pentru silvicultura timpului”.

Urmare a raportului ministrului interim al Afacerilor Străine, cancelar al Ordinelor, regele Carol I a conferit, prin decretul 1838 din 25 mai 1902, lui Iuliu Moldovan, silvicultor-șef, Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler. Prin același decret regal, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 68 din 28 iunie / 11 iulie 1902, p. 2426, decorația a mai fost acordată și altor persoane atât în gradul amintit anterior, cât și în gradul de Ofițer. Potrivit adeverinței de primire a brevetului de Cavaler al Ordinului „Coroana României”, semnată la București, în 23 iulie 1902, Moldovan Iuliu s-a născut la 1 aprilie 1864, în Arad

și își avea domiciliul în com. Mihăești (jud. Muscel).

Prezentăm descrierea distincției onorifice, precum și reproducerile grafice care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 88/1902 (documentul) și de la Muzeul Jandarmeriei Române (decorația).

Ordinul „Coroana României”, instituit în 10 mai 1881, avea scopul de a recompensa serviciile aduse statului. Conform *Regulamentului pentru aplicarea Legii relativă la instituirea decorațiunii Coroana României*, sancționat prin decretul regal nr. 1.245 din 10 mai 1881 (publicat în „Monitorul Oficial” nr. 41 din 26 mai / 7 iunie 1881, pp. 1307-1308): „Decorațiunea Ordinului Coroana României este o cruce cu ramuri egale; fiecare ramură e de smalț roșu, având împrejur o dungă albă; între ramuri e cifra Noastră. În mijlocul Crucii e un medalion cu două fețe: partea de deasupra conține Coroana Regală de oțel pe smalț roșu; împrejur, pe o cordea de smalț alb, e scris în partea superioară: PRIN NOI ÎNȘINE, și, în partea inferioară, 14 MARTIE 1881. Reversul medalionului poartă scris la mijloc, pe smalț roșu, 10 MAIU și pe cordea albă împrejur: 1866-1877-1881. Crucea e atârnată de o panglică albastră-închis, cu câte o dungă pe fiecare latură de culoarea oțelului. Cavalerii poartă pe partea stângă a pieptului, atârnată de panglică, crucea în mărime de 40 mm, având cifra Noastră, între ramuri, de argint”.

MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE
CANCELARIA ORDINELOR.

NR 18387/1902

Adeverința de primire.

Subsemnatul,

Numele de familie: *Moldovan*
 Numele de botez: *Iuliu*
 Data și locul nașterii: *1864 Iași /*
Arad
 Domiciliul: *con. f. p. a. c. i. (j. p. f. p. c. i.)*
 Condiția socială (grad și funcții): *Soldat m. l. f.*

Naționalitatea: *Român*

incredințeză că a primit brevetul de Cavaler
al Ordinului „Coroana României”
București, în 23 Iulie 1902
 (Semnătură) *Moldovan*

Adeverința lui Iuliu Moldovan de primire a brevetului de Cavaler al Ordinului „Coroana României”, semnată la București, în 23 iulie 1902.

Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler (avers și revers).

ARADUL AL DOILEA ORAȘ CARE A ÎNFIINȚAT ÎNVĂȚĂMÂNT TEOLOGIC UNIVERSITAR PENTECOSTAL ÎN ROMÂNIA

Conf.univ.dr. Handaric Mihai,
teolog, Arad

1. Introducere

Lumea civilizată occidentală recunoaște fără ezitare că dezvoltarea societății umane este dependentă în mod direct de dezvoltarea educației societății respective. Pe o pancartă din Universitatea

Gotenborg din Africa de Sud, sunt scrise cuvintele care susțin și argumentează din plin afirmația de mai sus.

„Distrușgerea oricarei națiuni nu necesita bombe atomice sau rachete balistice intercontinentale, trebuie doar scaderea calității învățământului și permisiunea fraudei la examenul studenților. În consecință, pacienții mor în mâinile unor asemenea medici, clădirile se prăbușesc, fiind construite de asemenea ingineri, banii se pierd în mâinile unor asemenea economiști, dreptatea se evaporă în mâinile unor asemenea judecatori. Crahul învățământului este crahul națiunii” („*Goteborg Universitet*, în www.gu.se și „Camera Deputatilor,” *Dezbateri parlamentare*, în <https://www.cdep.ro>.) Această dependență a fost prezentată cu mii de ani în urmă, de autorul Genesei, în cea de a doua narațiune a Creației, care vorbește despre dimensiunea nevăzută a ființei umane. Textul sacru al civilizației Iudeo-Creștine ne informează că omul a fost alcătuit din două realități: una materială văzută –

țărâna pământului, și una spirituală nevăzută – suflarea lui Dumnezeu. „Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie” (Gen 2:7 – ROB). Ultima parte – cea nevăzută - este esențială pentru existența omului. Hristos afirma într-unul din discursurile Sale din evanghelii. „Duhul este cel ce dă viață; trupul nu folosește la nimic” (Ioan 6:63a).

Creativitatea, imaginația, motivațiile umane, care nu se percep în lumea fizică, au stat la baza evoluției lumii, de-a lungul timpului. Acest lucru este adevărat și cu privire la înființarea facultății de teologie din Arad. Comunitatea penticostală a observat că dezvoltarea ei spirituală, economică și socială este strâns legată de dezvoltarea educației. Nu este întâmplător că Aradul este al doilea oraș care a înființat o instituție de învățământ superior teologic penticostal în România. Acest lucru se datorează faptului că populația acestui oraș a avut și are o comunitate umană multiethnică, multiculturală și multi-confesională. Aradul are un procent de aproximativ 13% locuitori care aparțin de confesiunilor neoprotestante, dintre care în prezent penticostalii sunt cei mai numeroși. La recensământul din 2021, datele statistice menționează că penticostalii sunt a doua confesiune creștină din județul Arad, după ortodocși. La acest recensământ s-au declarat ortodocși un număr de 73,1% ortodocși iar pe al doilea loc se află penticostalii cu 9,2% din totalul populației de 410 mii de locuitori. Catolicii se află în prezent pe locul al treilea cu 7,5% din totalul populației din Arad („Penticostalii, a doua cea mai importantă confesiune din Arad” în *Aradon*, <https://www.aradon.ro>).

2. Viziunea referitoare la deschiderea unei facultăți de teologie în Arad

Revoluția din 1989 a favorizat libertatea religioasă în țară. Astfel că și comunitățile religioase au fost stimulate să găsească soluții pentru dezvoltarea lor economică și educativă și spirituală. Penticostalii nu au făcut excepție. Încă de la apariția primei biserici penticostale, tot în Arad, în anul 1922 (la Păuliș) mișcarea penticostală a trebuit să supraviețuiască, având presiuni și din partea celorlalte comunități religioase creștine. Perioada care a urmat după revoluție a motivat liderii penticostal să atingă obiective pe care nu le-au putut realiza până atunci. Un rol important la dezvoltarea învățământului confesional penticostal postdecembrist l-a avut președintele Uniunii Penticostale din România, pastorul Riviș-Tipei Pavel, originar din Arad. El păstora în același timp și Biserica Penticostală Betania din Arad, cartierul Grădiște.

Profitând de poziția pe care o avea, a propus includerea în viziunea bisericii a unui proiect ambițios ce urmărea dezvoltarea învățământului religios penticostal preuniversitar dar și universitar (Constantineanu C, Handaric M, etc, *Importanța cărții de specialitate*, 2016, p. 11-22). În proiectul respectiv Biserica Betania decide înființarea unui liceu penticostal în Arad. În anul 1994, este inaugurat Liceul Teologic Penticostal din Arad. Viziunea pastorului Riviș-Tipei Pavel includea și dezvoltarea învățământului la nivel universitar.

În acea vreme, în România, exista deja Institutul Teologic Penticostal de Grad Universitar din București. La trei ani de la inaugurarea liceului, Biserica Betania demarează proiectul înființării unei instituții de învățământ teologic

superior penticostal la Arad. În anul 1997 se înființează o facultate de teologie penticostală, fiind numită *Facultatea de Teologie Penticostală-Didactică „Betania” din Arad*.

3. Demersurile la nivel juridic pentru înființarea facultății

În conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, Institutul Teologic Penticostal din București, a deschis specializarea: “Teologie penticostala pastorală și didactică” („LEGE nr. 84 din 24 iulie 1995, în CNFIS, <https://www.cnfis.ro>.) solicitând în același timp autorizarea facultății Betania, din Arad, de către Ministerul Educației. Facultatea a devenit parte din Institutul Teologic Penticostal de Grad Universitar din București, care a fost autorizat prin Hotărârea Guvernului României nr. 164/6.IV.1992, ca să funcționeze cu trei facultati si anume: Facultatea de teologie penticostala - Pastorală, Facultatea de Teologie penticostala - Litere si Facultatea de Teologie penticostală - Asistență socială.

Consiliul Bisericesc al Cultului Penticostal din România a promulgat Decizi nr.183 din 27 mai 1997, care cerea înființarea facultății de teologie în Arad, începând cu anul universitar 1997/1998. Primul decan al facultății a fost profesorul universitar Dr. Moș Ghiocel. În acest scop Uniunea Penticostală a emis și Decizia nr. 184/27 mai 1997, prin care se stabilea numirea în funcția de decan a domnului Mot Ghiocel, care în vremea respectivă deținea funcția de conf. univ. dr. (Constantineanu C., *Importanța cărții de specialitate*, 2016, p. 12).

Prin decizia Uniunii Penticostale, facultatea de la Arad a devenit filială a Institutului Teologic Penticostal din București. Facultatea era sub autoritatea Consiliul Bisericesc al Cultului

Penticostal din România, și al Consiliului Facultății din Arad.

4. Spațiul desfășurării activității didactice

Biserica Betania a pus la dispoziție Corpul B de clădire al noului sediu al bisericii, care se află în Arad, pe strada Vișinului 49-51. Aici au fost amenajate săli pentru cursuri. S-a pus la dispoziție un spațiu pentru biblioteca facultății. S-au amenajat și birourile necesare. Este vorba despre Decanat, Secretariat, precum și alte spații necesare desfășurării activității didactice (Constantineanu C., *Importanța cărții de specialitate*, 2016, p. 16-17)!

În primii ani facultatea a funcționat ca secție a institutului din București. Astfel că la Arad a fost inaugurată cea de a doua școală de învățământ superior teologic penticostal din România.

În corpul B de clădire, facultatea avea 4 săli de curs, fiecare având o suprafață de peste 40 metri pătrați. A fost amenajată și o sală profesorală de 12 metri pătrați, care era prevăzută cu birouri și dulapuri necesare pentru cadrele didactice.

Secretariatul facultății avea 12,52 metri pătrați, fiind dotat cu aparatura necesară: telefon, calculator, imprimantă, scanner, dulapuri, birou, scaune și un aparat de multiplicat. Spațiul în care s-a instalat Decanatul avea 22,8 metri pătrați, fiind dotat cu birouri, calculatoare, dulapuri, imprimantă, telefon și scanner. În secretariat a fost amenajat și un Oficiu, ce avea 2, 5 metri pătrați, cu aragaz și frigider.

Facultatea deținea un cabinet multimedia care avea 45,19 metri pătrați. Biblioteca era amplată într-o încăpere cu dimensiunea de 48,14 m pătrați. Prin anul 2001, biblioteca avea un număr de aproximativ 7.000 volume, ce conțineau cărți de teologie, filologie, și din alte

domenii necesare pentru studiu. Volumele erau atât în limba română cât și în limba engleză (Constantineanu C., *Importanța cărții de specialitate*, 2016, p. 16.).

5. Organizarea facultății din Arad

Facultatea nou înființată a adoptat ca și constituție Carta Institutului Teologic Penticostal din București, sub a cărui tutelă a funcționat în primă fază. Pentru a satisface cererea tinerilor de a studia la această școală, facultatea a organizat atât învățământ de zi cât și învățământ cu frecvență redusă. Consiliul Facultății noi înființate era format din 11 membrii, dintre care 8 cadre didactice și 3 studenți, pentru a se încadra prevederilor înscrise în Legea învățământului.

Facultatea era compusă din următoarea structură organizatorică: secretariatul, serviciile și compartimentele: financiar-contabil, tehnic-administrativ, normare-salarizare, social, multiplicare și biblioteca.

Consiliul avea un Birou permanent format din: decan, secretar științific și un reprezentant din partea studenților. Facultatea avea o singură catedră: Catedra de teologie. Începând cu anul universitar 2001-2002 au fost organizate două catedre: Catedra de teologie și Catedra de lingvistică și comunicare. Fiecare catedră avea un număr de 15 posturi didactice.

6. Misiunea facultății

Facultatea din Arad și-a propus ca misiune: desfășurarea unei activități didactice și de asemenea activitate de cercetare. Astfel că obiectivul școlii era echiparea tinerilor cu scopul de a deveni specialiști în diferite domenii în teologie penticostală. După anul 1990, comunitatea penticostală din România a conștientizat nevoia pregătirii de specialiști în domeniul eclesial și academic. Deoarece penticostalii reprezentau un procent semnificativ, în rândul neoprotestanților din țară, și mai ales

în zona Aradului, factorii decizionali au demarat acest proiect în vederea pregătirii de specialiști în școlile primare, gimnaziale, liceale, și chiar la nivel universitar.

S-a avut în vedere echiparea unor tineri care să devină profesori de religie în școli, datorită faptului că după revoluția din 1989, confesiunile religioase au primit libertatea de a preda în școli materia „Religie” în conformitate cu mărturisirea de credință penticostală („Hotărârea nr. 521/1990 privind organizarea și funcționarea învățământului în România, în <https://www.lege5.ro>). S-au format astfel grupe de elevi care proveneau din mediul confesional penticostal.

Deoarece Cultul Penticostal se concentrează pe nevoile materiale și spirituale ale unor comunități umane defavorizate atât în țară cât și la nivel internațional, s-a simțit nevoia pregătirii tinerilor în vederea misiunii creștine în acele zone.

Vom menționa câteva dintre obiectivele instituției nou formate. Este vorba de afirmarea adevărilor creștine penticostale, specifice mărturisirii de credință, promovarea valorilor religioase în spațiul cultural românesc, promovarea și încurajarea toleranței și libertăților religioase în societate, precum și însușirea unui spirit de înțelegere și deschidere între diferitele confesiuni religioase din țară.

La vremea respectivă, noutatea instituției de învățământ superior înființată la Arad era posibilitatea ca și fetele să poată face studii teologice de nivel universitar. Institutul Teologic din București recruta băieți care să slujească în poziții de conducere în bisericile locale din țară.

S-a avut în vedere pregătirea temeinică a viitorilor profesori, cu temeinice cunoștințe teoretice și teologie care să predea disciplina “Religie penticostală” în școlile din țară, și mai ales

în Arad și în județele învecinate. La facultatea din Arad au venit tineri din toată țara, care ulterior s-au întors acasă și au ocupat poziții de profesori de religiei în școli.

Un alt obiectiv al facultății a fost pregătirea unor tineri care să dețină poziția de pastor sau prezbiter în bisericile locale, din diferite zone. Facultatea a pus accentul pe furnizarea de cunoștințe temeinice ale Scripturii și interpretării ei. Se urmărea evidențierea lucrării lucrării Duhului Sfânt în viața omului – o caracteristică specifică confesiunii penticostale, precum și însușirea unor deprinderi pentru activitatea pastorală.

Instituția a avut un impact deosebit și în *alte comunități penticostale din țară și din străinătate*. Au fost inițiate programe de pregătire ale tinerilor pentru predicatori, evangheliști și învățători. S-au deschis centre de pregătire în țară la Sânicolaul Mare, la Piatra Neamț, și în alte regiuni, în colaborare cu bisericile locale.

S-au înființat centre de pregătire în Spania, în colaborare cu bisericile penticostale române din Spania. Un centru de pregătire similar a fost înființat și în Italia – la Roma. O colaborare importantă a avut loc cu bisericile penticostale de origine română, din Austria. Începând cu anul 2004, profesorii de la Betania predau modular cursuri de teologie în diverse biserici locale din Austria: Biserica nr.1 din Viena, Biserica Penticostală din Wienerneustadt, Biserica Penticostală din Klagenfurt, precum și în alte orașe din Austria.

O colaborare reușită s-a desfășurat între facultatea din Arad și bisericile penticostale din Statele Unite ale Americii. S-a organizat un centru de pregătire teologică în Portland, Oregon. Tinerii care se înrolau în aceste programe, aveau posibilitatea de a continua studiile

teologice, fiindu-le recunoscute cursurile, dacă se înscriau la facultatea din Arad.

7. Institutul Penticostal din București și Facultatea din Arad

Facultatea din Arad completa nevoia comunității penticostale din România, prin echiparea unor cadre didactice cu pregătire superioară. Institutul Teologic Penticostal din București, înființat în perioada comunistă, pregătea deja tineri care să slujească în biserici ca pastori și prezbiteri. În anul 1974 se aprobă organizarea „unor „Cursuri biblice pentru pregătirea și perfecționarea pastorilor”, iar mai târziu – deschiderea Seminarului, în anul 1976.

Între anii 1974-1976 au fost organizate patru serii de cursuri biblice cu o durată de trei luni. Directorul acestor cursuri era Trandafir Sandru... prin decizia nr. 142/8 din februarie 1990 a Cultului Creștin Penticostal ..., Seminarul Teologic Penticostal din București s-a transformat în Institutul Teologic de Grad Universitar din București, având o singură facultate: Facultatea de Teologie Penticostală, cu specializarea Teologie Penticostală Pastorală. Prin hotărârea Guvernului României nr. 164 din 6 aprilie 1992 se autorizează înființarea Institutului ... din București, începând cu anul universitar 1992/1993. Prin această Hotărâre de Guvern se stabilește că Institutul va funcționa cu trei facultăți, și anume: Facultatea de Teologie Pastorală, Facultatea de Teologie-Litere și Facultatea de Teologie-Asistență Socială. Totuși, din cauza lipsei de cadre didactice specializate în filologie și asistență socială, a fost menținută doar prima specializare, cea de teologie pastorală” („Institutului Penticostal din București: scurt istoric,” în <https://www.itpbucuresti.ro>).

Accentul Facultății de Teologie Penticostală „Betania” din Arad, era pe echiparea tinerilor care urmau să devină

profesori de religie, în școlile de stat. Secția "Teologie-Didactică" a reprezentat baza înființării în continuare a altor programe academice pentru echipare a studenților.

8. Autorizarea facultății din Arad

Deși facultatea din Arad a fost proiectată să fie o filială a Institutului Penticostal din București, totuși viziunea conducerii facultății era de a integrarea această instituție într-o universitate de învățământ superior din România. La vremea respectivă nici Institutul din București nu avea acreditare definitivă din partea ministerului învățământului. S-au făcut pași în direcția aceasta.

Astfel că în anul 2001, conducerea facultății a făcut demersuri pentru recunoașterea oficială, ca instituție integrată în sistemului de învățământ superior din România, coordonat de Ministerul Educației. În anul 2002 facultatea obține din partea ARACIS autorizare provizorie de funcționare, ca instituție de învățământ superior.

Pentru a răspunde cerințelor ministerului, conducerea școlii a selectat cadre didactice competente cu pregătire superioară recunoscută la nivel academic de Ministerul Educației.

Cifra de scolarizare era stabilită de Senatul Institutului Penticostal din București, care lua în considerare recomandările făcute de Consiliului Bisericesc al Cultului Penticostal. Datorită spațiului restrâns al facultății în comparație cu cerințele de pe piață și a problemelor apărute la începutul activității didactice: resurse limitate în ce privește baza materială, spațiile de învățământ, personal didactic, facultatea din Arad avea o cifra de scolarizare de 25 studenți pe an, la forma de învățământ zi și 25 de locuri la cursurile fără frecvență. În anul autorizării, facultatea avea un număr de 30 de posturi didactice.

9. Integrarea facultății în Universitatea de Stat „Aurel Vlaicu” din Arad

În prima parte a funcționării ei, Facultatea Betania a inițiat o serie de protocoale de colaborare cu diferite instituții de învățământ superior de Stat din Arad și din țară. S-a inițiat o colaborare strânsă cu Universitatea „Aurel Vlaicu,” din Arad. Astfel că încă de la început, studenții aveau posibilitatea parcurge Modulul Pedagogic, obligatoriu pentru a fi profesor de religie, atât în țară cât și în Uniunea Europeană.

Pentru ridicarea nivelului educațional al facultății și a satisface nevoile comunității penticostale din România, s-a decis integrarea facultății într-o universitate de stat, în vederea armonizării sistemului de învățământ superior penticostal cu sistemul de învățământ superior de stat. În acest scop au fost invitați profesori importanți de la Universitatea din Arad cât și de la alte universități de stat din țară. Au activat cadre didactice pentru cursurile de pedagogie, de limba română, de limba engleză. Aceste cursuri urmau să se facă împreună cu studenții de la universitatea de stat.

Conducerea Bisericii Betania împreună cu conducerea Facultății Betania, au demarat formalitățile pentru integrarea facultății în cadrul universității de stat. În anul 2007 facultatea a fost transferată în Universitatea de Stat “Aurel Vlaicu” din Arad, devenind Secția de Teologie Penticostală Didactică, care funcționează în cadrul Facultății de Științe Umaniste și Sociale din universitate.

10. Concluzii

La finalul acestui articol, putem afirma că înființarea facultății din Arad, ca a doua instituție de învățământ superior din România, este o dovadă a motivației biblice la cunoaștere, la educație. Profetul Osea

condamna poporul lui Dumnezeu din secolul VIII î.Hr., pentru indiferență în cunoașterea lui Dumnezeu. „Poporul Meu pierde din lipsă de cunoștință. Fiindcă ai lepădat cunoștința, și Eu te voi lepăda, și nu-Mi vei mai fi preot. Fiindcă ai uitat Legea Dumnezeului tău, voi uita și Eu pe copiii tăi (Osea 4:6)!” Francis Bacon a rămas în memoria lumii civilizate prin sintagma rostită referitoare la importanța educației. El spunea: „Cunoștința înseamnă putere!” (John Henry, *Knowledge is Power: Francis Bacon and the Method of Science*, 2002).

Facultatea Penticostală "Betania" din Arad a urmat sfatul biblic, împlinind nevoile comunității penticostale din țară. S-a împlinit viziunea extinderii învățământului universitar penticostal din România, care să formeze viitori slujitori ai comunității până la cel mai înalt nivel academic.

După mai bine de 24 de ani de la instituirea învățământului superior penticostal din Arad, putem observa că din rândul absolvenților facultății, au fost recrutați tineri care au slujit ulterior ca și cadre didactice la nivel universitar, în instituțiile de învățământ superior din țară.

În prezent învățământul penticostal din Arad are programe de educație la toate nivelurile de învățământ superior: *Licență* (Secția de Teologie Penticostală Didactică, din cadrul Facultății de Științe Umaniste și Sociale), *Master în Teologie Publică*, și un program de *Doctorat în Teologie Evanghelică* – singurul program organizat de comunitatea penticostală din România.

MICRONAȚIUNI CU PRETENȚII STATALE

Roxana ISTUDOR,
jurnalist, București

Micronațiunile nu sunt țări în accepțiunea largă a termenului, dar își doresc să fie! Din punct de vedere tehnic, aceste entități autoproclamate pretind suveranitatea, chiar dacă nimeni nu o recunoaște. Unele emit pașapoarte, monede și au steaguri proprii, altele sunt manifestări ale frustrării față de sistemul bancar sau față de opoziția autorităților de a le aproba tot felul de proiecte. Una peste alta, ideea pare să fie tentantă pentru unii oameni, care s-au grăbit să devină „cetățeni” ai acestor state nerecunoscute.

Redonda este o insulă care face parte din Caraibe Antigua și Barbuda. Are puțin peste 1,6 km lungime și 0,5 km lățime, este nelocuabilă deoarece nu există nicio sursă de apă dulce și este alcătuită preponderant din stânci foarte abrupte. În plus, accesul pe insulă este foarte dificil și nu se poate face decât în zilele în care mările sunt calme. Nu este de mirare că pe insulă nu locuiește nimeni, dar... insula a fost revendicată ca... ca națiune presupusă suverană, numită istoric **Regatul Redonda**. Scriitorul M.P. Shiel chiar a susținut că tatăl său a înființat națiunea și regatul suveran în timpul secolului al XIX-lea. Astăzi, Regatul Redonda are propriul steag, propria stemă, propriul motto și chiar propriul imn și, firește, propriul

rege, un bărbat pe nume José Juan. Există un număr de membri presupus aristocrați ai „societății”, dar niciunul nu locuiește de fapt pe insulă.

Atlantium este un alt caz bizar. În 1981, trei adolescenți din Australia au fondat **Imperiul Atlantium**, care constă din 10 metri pătrați de curte, pe care i-au revendicat Așa-numitul Imperiu cu o națiune implicită se află în suburbia Narwee, din Sydney, iar unul dintre adolescenții de atunci a devenit primul șef de stat al... curții, luându-și numele de „împăratul George al II-lea”. Prietenii fondatorilor au ajuns prim-miniștri, iar în 1999, unul dintre fondatori a cumpărat un apartament într-un cartier din Sydney și a lansat un site web, a atras noi membri și a promovat Atlantium ca imperiu.... Apoi, în 2008, când s-a mutat într-o suburbie rurală din Sydney, a decretat o a treia capitală pe un teren din provincia Aurora. Astăzi, conform site-ului Imperiului Atlantium, Aurora este „capitala administrativă globală, punctul focal ceremonial și patria spirituală” a așa-numitei națiuni... Peste 3.000 de „cetățeni” din peste 100 de țări diferite s-au înscris online pentru a-și revendica locul ca parte a Atlantium. Între timp, fondatorul cu pricina continuă să-și plătească taxele către statul australian...

În 2003, o familie din Australia nu și-a putut plăti impozitele după ce s-a luptat într-un litigiu de lungă durată cu o bancă pentru ipotecă, așa că oamenii, frustrați de sistemul bancar și de guvernul australian deopotrivă, au optat pentru... secesiune. La 2 septembrie 2003, așa-numitul **Principat Snake Hill** a fost format ca o națiune suverană. La acea vreme, Prințesa Paula – una dintre „mamele fondatoare” ale Snake Hill – a revendicat regiunea din New South Wales, Australia și avea sute de cetățeni

amatory să facă parte din noua națiune. Din păcate, guvernul australian nu a fost de acord cu proiectul și cu secesiunea, așa că în februarie 2011, un judecător din New South Wales a respins cauza locuitorilor din Snake Hill, care nu au fost recunoscuți ca națiune de nimeni.

Kugelmugel este o micronațiune... dintr-o curte. Mai precis, în Viena, Austria, s-a înființat **Republica Populară Kugelmugel**, „fondată” pentru prima dată în 1975 de un bărbat pe nume Edwin Lipburger, un artist care dorea să creeze o casă sferică în orașul său natal, Katzelsdorf. Autoritățile locale nu au fost de acord, așa că Lipburger și-a declarat reședința ca stat suveran, s-a „separat” de autoritatea Austriei și a început oricum să construiască sfera pe terenul propriu. Autorităților nu le-a plăcut ideea, dar s-a ajuns la un consens interesant: în loc de procese nesfârșite, în 1982, casa sferică a fost mutată în Parcul Prater, din zona Leopoldstadt, din Viena. De atunci, a fost menținută ca atracție turistică și a devenit un loc foarte popular pentru vizitatorii capitalei Austriei. Asta nu înseamnă, totuși, că „regatul” Kugelmugel a fost vreodată recunoscut ca națiune, chiar dacă peste 650 de persoane s-au înscris pentru a fi „cetățeni” ai „statului suveran” din curtea omului. Lipburger a murit în 2015.

În decembrie 2019, un grup de circa 100 de investitori din SUA și Marea Britanie au finanțat achiziția Coffee Caye, o insulă foarte mică din largul coastei Belize. Pentru 180.000 de dolari la acea vreme, grupul a cumpărat insula și investitorii au decis să-și întemeieze propria națiune, în așa-numitul **Principat Islandia**. La conducere au fost numiți Gareth Johnson și Marshall Mayer, care au declarat Islandia republică independentă. Demn de remarcat este

faptul că aceasta a fost prima micronațiune finanțată online, dar autoritățile din Belize nu au fost încântate de ce se întâmpla pe Coffee Caye, iar oficialii au anunțat, prin intermediul mass-media, că toată povestea cu Islandia a fost o farsă. Chiar și în aceste condiții, proprietarii insulei și-au dat titluri, au creat un steag, pașapoarte și chiar au adoptat un imn național, deși nicio altă națiune legitimă nu recunoaște acest „stat” finanțat în mod participativ.

În partea de nord a Coreei de Sud există o insulă fluvială numită Namiseom. Creată pentru prima dată în 1944, în urma construcției barajului Cheongpyeong, Namiseom a devenit o destinație turistică și o adevărată oază. Apoi, în 1965, insula a fost cumpărată de Min Byungdo, în 1966, compania sa fonda o afacere de dezvoltare turistică pe insulă și destinația inițială, de loc de divertisment și relaxare, a funcționat astfel până în 2001, când Kang Woo Hyon a preluat funcția de CEO al companiei de turism și a „profitat” de dorința unora dintre vizitatori de a găsi aici ceva mai profund decât o vacanță într-o stațiune și așa s-a născut așa-numita **Republică Naminara**. Sub conducerea lui Kang, presupusa micronațiune oferă campanii de reciclare, monitorizarea mediului și activități de eco-turism. Când Kang a declarat oficial insula drept Republica Naminara independentă, la 1 martie 2006, aceasta a devenit propriul „stat”. Kang însuși este președinte, iar spațiul are monede, un steag și carduri telefonice. Toți vizitatorii trebuie să cumpere un pașaport Naminara la sosirea lor pe insulă. În ceea ce privește suveranitatea, însă, nimeni nu recunoaște acest spațiu ca țară. Pe de altă parte, Coreea de Sud profită din plin de ce se întâmplă pe insulă: începând cu 2011,

aproximativ 1,5 milioane de turiști vizitează Republica Naminara în fiecare an, iar acest număr este în creștere.

În 1996, artistul Lars Vilks a proclamat că o zonă foarte îndepărtată a Suediei este așa-numita micronațiune a **Ladoniei**, intrând o luptă juridică ulterioară cu guvernul suedez. Problema a început în 1980, când Vilks a început construcția a două structuri pe care le-a numit „Nimis” și „Arx” în rezervația naturală Kullaberg, din sudul țării. Odată ce au fost descoperite structurile, autoritățile au luat măsuri și au decis că piesele artistice erau de fapt... clădiri, ceea ce le-ar face ilegale în rezervația naturală și, prin urmare, ar fi trebuit demontate imediat. Asta a declanșat o bătălie juridică de ani, atât cu consiliile locale, cât și cu guvernul național. Apoi, în 1996, în semn de protest față de decizia consiliului local de a desființa Nimis, Vilks a declarat că zona din jur este o țară suverană, numită Ladonia, care, în cele din urmă, a devenit o atracție turistică bizară, pretinzând suveranitatea. Din 2020, aproape 23.000 de oameni pretind că sunt cetățeni ladonieni și provin din peste 50 de țări (reale). Pe de altă parte, însă, „națiunea” nu este recunoscută de nimeni și spațiul nu are rezidenți, deoarece zona este extrem de îndepărtată, rurală și, în plus, protejată.

Principatul Sealand are o micronațiune nerecunoscută, cu o istorie interesantă. Totul a început pe o platformă offshore din Marea Nordului, construită de britanici în timpul celui de-al Doilea Război Mondial în apele internaționale. Apoi, când efortul de război s-a încheiat, platforma a rămas nefolosită și nepăzită, până când unii operatori de radio pirați au preluat comanda și au început să transmită. În 1967, Paddy Roy Bates, familia și

prietenii lui au „confiscat”, l-au revendicat și chiar au luptat cu succes împotriva încercărilor Royal Navy de a prelua controlul asupra edificiului. Dar în 1987, Marea britanie și-a extins oficial apele teritoriale, cuprinzând astfel și platforma offshore, care se află din punct de vedere tehnic pe teritoriul britanic și este controlată legal de Regatul Unit. Dar asta nu contează pentru fondatorii și „cetățenii” Principatului Sealand, autodeclarat națiune suverană. Bates a murit în 2012, iar fiul său, Michael, continuă să fie la conducerea așa-numitului principat, chiar dacă locuiește permanent pe continent. Ciudat este faptul că Sealand încă primește sute de cereri pentru pașapoarte în fiecare zi, chiar dacă... nu le mai oferă.

Republica Molossia se pretinde un stat suveran care cuprinde o bucată de teren rural la periferia orașelului Dayton, din statul american Nevada. Nici SUA, nici vreun stat membru al Națiunilor Unite nu au recunoscut Molossia ca țară, dar asta nu l-a împiedicat pe fondatorul Kevin Baugh să continue proiectul pe care l-a fondat în 1998. Baugh a fost prim-ministru, iar prietenul său James Speilam a fost „uns” regele James I. Baugh a păstrat un foarte bun simț al umorului despre proiectul său cu pretenții de suveranitate - continuă să plătească impozite pe proprietate statului Nevada pe suprafața pe care o deține, dar numește asta „ajutor extern” pentru un guvern străin. Și mai hilar, din punct de vedere tehnic, Molossia este „în război” cu... Germania de Est, care nu mai există, dar Baugh susține că insula Ernst Thälmann, din Cuba, este încă activă din punct de vedere tehnic ca Germania de Est modern (Fidel Castro din Cuba a făcut cadou această insulă Germaniei de Est înainte ca aceasta să se dizolve și nu a fost

menționată în tratatul final). Baugh susține că est-germanii sunt responsabili pentru exercițiile militare la care el însuși a trebuit să participe în timp ce era staționat în Germania de Vest cu armata americană, cu ani în urmă, și care i-ar fi generat diagnosticul medical de... privare de somn.

JOS OCHELARII, DOMNULE JOYCE !!!

Vasile SĂRĂNDAN,
jurnalist, Arad

Trăgând cu urechea la "Discuția secretă", alături de onorabilul domn

James Joyce, la Joy s Cafe&Pub, mi-a fost peste puțină să-l conving să își dea jos ochelarii, pe care mi-a

mărturisit că îi poartă neîncetat de când ciudata de Emily Dickinson i-a băgat în cap cum că: "poetul este un animal marin/ care trăiește pe uscat/ și ar vrea să zboare".

Îi ține pe nas și în somn, știut fiind că atunci când dormim, atât ușile de la podul casei, cât și cele de la pivniță sunt crepețite (întredeschise!) și în orice moment te poți trezi ba orbit de către un Înger strălucitor, ba de un Drac năucitor.

Și nu știi dacă vei realiza cu adevărat diferența?!

MARGINALII LA O LECTURĂ DE CARTE. IOAN TULEU, PRIVIND ÎNAPOI CU IRONIE - AMINTIRI DIN EPOCA DE AUR,

Arad, Editura Mirador, 2024, 135 p.

Florica R. CÂNDEA,
publicist, Arad

Motto:

„Cele mai frumoase ciuperci cresc în bălegar” (Alfred de Musset).

Context:

Titlul cărții ne duce, evident, cu gândul la un alt titlu (prin parafrizare) „Privește înapoi cu mânie” (titlul unui film cu o premieră internațională în 1959, „Look Back in Anger”).

Știm, desigur, că mânia este un sentiment de izbucnire, de ciudă, îndreptat înspre o stare de lucruri sau înspre o persoană.

În schimb, ironia este o categorie semantică și filosofică, în care prin fină disimulare, se ia persiflator și cu umor în derâdere un fapt, o întâmplare, un caz, chipuri și perioade (în scop de batjocură sau îndreptare).

Ca modalități de exprimare, ironia poate fi verbală, dramatică ori de situație (situațională).

Ioan Valeriu Tuleu este cunoscut arădenilor, nouă și nu numai, a fi un bun cunoscător al locurilor și geografilor culturale, istoric și filosof deopotrivă, dar și un monograf de prim rang. Firește, este un publicist recunoscut și un om de cultură format în perioade diferite ale istoriei noastre.

Conținut:

Cartea are un „Prolog” semnat de autor: „Maniera de scris este una simplă, fără întorsături sau fraze, fără metafore și comparații inutile”.

Douăzeci și una de amintiri compun volumul, dar și un „Epilog”: „Și la mine în birou erau discuții aprinse pe tema comunismului bun și rău, dacă și cine trebuie condamnat” (astfel vom trece de acum în esența narativului din volum).

Ioan Valeriu Tuleu navighează cu abilitate într-o patină a timpului istoric, readus într-un prezent continuu (relatarea firului narativ este făcută la persoana întâi, iar faptele sunt filtrate și redactate aievea, stilul oral fiind caracteristic povestirii-amintire, ca specie literară).

Materialele nu sunt incisive, dar îndeamnă la un recurs meditativ.

Drumul ales de Ioan Valeriu Tuleu este unul cunoscut, dar maniera prin care a ales a-l readuce în mentalul colectiv este cea a scrisului.

Integrat în propriul spirit, dar și în propria conduită de viață, volumul este dăruit slovei scrise (pentru când narațiunea va pleca în vacanță).

Scrisul semnat cu acribie de Ioan Valeriu Tuleu este unul care deconspiră detalii care „iau cuvântul” în pagini din spatele unor ani „de aur”.

Amintirile evoluează persuasiv, parafrazând titlul. Lumea propusă de Ioan Valeriu Tuleu este una frământată, dar și fărâmițată social și spațial, realul fiind desprins (și) prin prisma ochilor de copil (devenit adult):

„Prima amintire din istoria personală mi-a fost indusă pe când aveam vreo 3-4 ani. (...) Copilăria petrecută în satul de câmpie Seleuș a fost una obișnuită, precum în toate satele românești.”

Limbajul folosit de autor este unul convențional, familial, iar caracterele sunt extrapolate dintr-o viziune personală și urmând liniarul (povestirile putând fi luate de sine stătătoare).

„Nu pot să trec peste vara tinereții noastre, când aveam mai puține probleme la serviciu”.

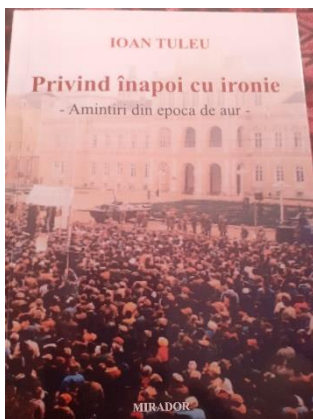
Tușa scrisului dă atât o notă personală, cât și o viziune limpede și realistă asupra vieții personajului și întâmplărilor aievea.

„Mărturisesc că nu am așteptat perioada serviciului militar, fiindu-mi puțin teamă, m-am supus cu resemnare, totuși (...)”.

În ritmul alert al povestirii se remarcă inserții autobiografice, dar și introspecții și portretistici bine conturate (din care nu lipsesc peisajele și descrierile de interior sau exterior). Chiar dacă oamenii și faptele acestora aparțin unei alte epoci și atunci (poate și acum) nu s-a ridicat la înălțimea faptelor, trebuie să reținem bunul și răul unei epoci de istorie și traseele acesteia (atunci omul trebuia să fie multilateral dezvoltat în etapa efectului „a domina”), de aceea cartea va rămâne un „flash remember”.

Concluzii:

Ioan Valeriu Tuleu este, prin acest volum, la granița dintre biografie, jurnal publicistic și beletristică.

A traversat, vrem nu vrem, prin povestire, ca specie a genului epic, o perioadă din istoria locului patriarhal, în general și a istoriei naționale, în special. Dar, mai presus de toate, a traversat propria „Voce”, care devine „Personaj” în propria carte.

E foarte sincer autorul!

Noi l-am găzduit în Gutenberg, pentru realitatea exprimărilor și cruzimea (mai mult ori mai puțin) celor dispuse pe filon epic.

Unele personaje sunt vii și azi (altele au primit taina țărânei).

Situată la granița dintre mânie și ironie, cartea este povestea unei lumi din socialul cotidian (cu toate „parabolele” care derivă din derularea unui „ev aprins”).

Spațiul și timpul sunt bine definite (este lumea unui „job”, am zice azi, lumea Universității Cultural Științifice sau a propagării unui Învățăământ ideologic).

Istoric, jurnalist, conferențiar, cercetător, editorialist, prezent în Agora arădeană cu pana scrisului și proza socialului, Ioan Tuleu (re)aduce (prin prisma mentalului individual) o vreme. O vreme a unui apus spus (și care, prin cotidianul stufos și suprapunerea realităților, converge înspre un dramatism crud).

Dacă vom ține seama de structura morfologică a titlului, prin folosirea verbului la gerunziu, înseamnă că avem o atitudine nepersonală și o viziune personală, simultană asupra relației autor-realitate și autor-continuitate.

POVESTEA CELOR 7 MINUNAȚI ȘI A CENACLULUI „CRIZANTEMA”

Carina A. BABA,
scriitor, Arad

Se întâmpla în vremuri grele, când oamenii erau siliți să stea ascunși prin case, copiii obligați să stea pe laptopuri, tablete și telefoane, când nimeni nu mai avea voie să respire aerul înmiresmat al primăverii, când nimeni nu mai putea să se plimbe pe malul Mureșului involburat...

Niște copii, 7 la număr, s-au întâlnit (într-un meet, pe laptop, evident), și-au lăsat lucrurile pe classroom, ca să nu se piardă, și, văzând că fiecare îi place foarte mult să citească, dar și să inventeze povești, au format un cnaclu aparte: Cnaclul „Crizantema”... nimeni nu știa de el, astfel că Cei 7 Minunați puteau să fie ei înșiși, să citească orice le dorea inima, să scrie poezii pline de sensibilitate sau parodii pline de umor... Cnaclul „Crizantema” îi strângea pe WhatsApp nu numai să își povestească lecturile, ci și să se ajute în cazuri extreme, când li se cerea vreun referat, când aveau vreo temă, ori când... pur și simplu, erau nevoiți să se acopere unul pe altul pentru vreo nevinovată absență de la ore...

Într-o zi, însă, Cnaclul „Crizantema” a fost descoperit. Din neatenție, din grabă, dar, mai ales, datorită încrederii nemăsurate pe care Cei 7 Minunați o aveau în Ea, profa de română. I-au spus tot, iar Ea, având o baghetă magică, putea să-i îmbuneze pe Stăpânii Stilourilor și ai Catalogului, astfel încât să nu apară prea multe pete albastre, sub forma unor absențe ori note prea mici, pe pânza albă a acestui giulgiu

al elevilor... Cei 7 Minunați au convins-o să îi ajute, recitând o poezie semnată de George Bacovia: „Liceu, cimitir al tinereții mele...” Știa că și Ea este „o mare iubitoare de poezie” și, în acest fel, erau siguri că o impresionau... Totuși, Ea nu iubea această poezie, astfel că i-a învăluit în fasciculele de lumină pură ale lui Blaga și i-a fascinat cu înțeleapta inocență a lui Nichita Hristea Stănescu, cel care a învățat „Luceafărul” pe de rost, drept pedeapsă că nu a știut lecția... la română. În curând, Minunații Ei au început să recite dimpreună cu Nini: „Sunt un om viu. / Nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin. / Abia am timp să mă mir că exist, dar / mă bucur totdeauna că sunt. / Nu mă realizez deplin niciodată, / pentru că / am o idee din ce în ce mai bună / despre viață...”

Cei 7 Minunați (Crenguța, Rareș, Denis, Ana, Nikolett, Ariana și Iasmina) aveau feluri de a fi diferite, pasiuni diferite, puteri diferite...

Crenguța, fata cu părul de abanos, era „omul de legătură”. Ea știa să îi împace pe toți, ea știa să îi ajute pe toți, ea știa să creeze punți între oameni, dar, asemenea lui Harap-Alb, avea curajul de a traversa ea însăși podurile care i se iveau înaintea. Cel mai mult îi plăceau trandafirii, care îi inspirau nenumărate versuri.

Rareș, din fire mai retras, era un as al calculatoarelor. Știa să facă o mulțime de lucruri cu ajutorul lor... Odată, Ea a băut un ceai cu el. A fost cel mai bun ceai pe care l-a gustat vreodată, deoarece avea o companie atât de specială.

Denis, băiatul cu părul bălai, cu mintea plină de gânduri, de idei, știa să facă conexiuni extrem de frumoase, știa să vadă dincolo de aparențe, știa să aducă prospețime oricărui text studiat. El nu credea că „Moara cu noroc” e un text

depășit... ci vedea în sufletul lui Ghiță, în mintea lui Ghiță, i-a prins slăbiciunea Sămădăului și a pactizat cu bătrâna înțeleaptă. Totuși, a preferat să petreacă „În vreme de război”, prin 1877 și puțin după... I se păreau mai interesanți Stavache și Popa Iancu decât Ghiță și Sămădăul. Fascinat de proza lui Eliade, Denis iubea să(-l) citească, dar iubea să scrie poezii (mai ales parodii) și să compună muzică rock. Tot ce făcea el era altfel, original, deosebit, purta o amprentă unică...

Ana cea Harnică și Veselă muncea. Îi plăcea să îi ajute pe toți și era foarte dibace. Migala ei s-a desăvârșit în momentul în care a creat icoane din mărgelile de sticlă de o finețe extraordinară, de parcă în fiecare mărgea ar fi pus și puțin din sufletul ei bun.

Nikolett prefera să asculte... rar vorbea, dar și când făcea acest lucru, cuvintele îi curgeau ca un cântec... Scria povești inspirate din propria ei viață, intuind că, uneori, cuvintele pot să devină licori magice, care au puterea de a schimba lumea...

Iasmina era o neobosită povestitoare... și sfătuitoare. Arta Iasminei, însă, era formată din făină... și alte ingrediente cu care făcea niște plăcinte și prăjituri ca niște poezii... Nu pune bine sărățelele pe masă, că acestea și dispăreau... savurate de ceilalți Minunați.

Ariana era fata căreia nimeni nu avea curajul să îi stea împotrivă. Tot ce își pune în minte, făcea. Pentru ea, cuvântul „imposibil” nu exista. Iubea muntele și muzica folk. A călătorit singură prin Europa, s-a cățarat pe munți, a făcut voluntariat, a scris o carte, „Ora următoare”...

De fapt, Cei 7 Minunați au o antologie a lor, de la început de drum:

„Copilăria – inima tuturor vârstelor – cartea clasei a IX-a”, au clipuri prin care își promovează pasiunile, au înregistrări de la emisiuni radio, recitând poezii dedicate fie lui Eminescu, fie lui Nichita Stănescu, fie României și eroilor ei, au amintiri de pe la muzee și biblioteci, ori de la biserica în curtea căreia au plantat flori, de pe la recitaluri de poezie dedicate eroilor, de la concursuri și festivaluri la care au participat, de la ieșirile cu Ea și cu dna T. la o prăjitură și o limonadă (la Cofetăria Continental), au un imn dedicat lor, Minunaților: „Noi suntem copiii frumoși care-și poartă / Cu grijă surâsul, știind ce înseamnă / Să lupți pentru soare, să lupți pentru viață – / Când doare mai tare, ne spunem: „Ce dacă?! // Ne place să știm, ne place să facem, / De-aceia la școală de toate-ncercăm; / Putem fi și harnici, putem fi și darnici, / Cu Sfânta Maria să fim buni învățăm... // Noi privim spre lume cu-ncredere caldă, / De parc-ar fi bolta albastră și-naltă... / Dăm mâna nădejzii și-n alta o hartă / Ne luăm pentru drumul ce ne așteaptă.”

(<https://www.youtube.com/watch?v=Rbr0ehedGy0>)

Din această toamnă, Cei 7 Minunați pornesc pe drumuri diferite, iar Cenaclul „Crizantema” va fi închis pentru o vreme, dar Minunații se vor întoarce cu tolbele pline de povești, de poezii, de plăcinte și de experiențe pe care ni le vor împărtăși în felul lor unic. Să le facem o urare regească: *Pășiți drept înainte și dacă pământul pe care-l căutați nu există încă, fiți siguri că Dumnezeu îl va crea într-adin pentru a vă răsplăti îndrăzneala.* (Minunaților din clasa a XII-a Liceu, promoția 2020-2024, Liceul Special „Sfânta Maria” Arad)...

În noaptea agoniei, lumina extazului strălucește

Lucian GEVELEGIAN,
cantautor, Bătania

În colțul tăcut al inimii
mele bate un ceas vechi,
Ce adună amintiri ca
frunzele toamnei căzute.
Prin coridoarele
timpului, cu pași linți și
repezi,

Răscolesc în suflet,
povestea noastră-nfiorată.

Amintirile ca fluturi zgloabii zboară în
jur,

Ciocănesc ușor ferestrele clipei, dorind
să intre,

Imagini și sunete, culori și mirosuri,
Păstrează vie flacăra iubirii ce-n mine
arde.

Zâmbete, lacrimi, emoții în valuri se
revarsă,

Clipa ce-a fost parcă revine, vie și reală,
În albumul inimii, păstrez fiecare rază,
Din soarele ce-a strălucit în dragoste
eternală.

Amintirile, fir subțire ce leagă trecutul
de prezent,

Ne aduc bucurii sau uneori durere,
Dar în ele găsim adevărul și sensul,
Al vieții ce ne poartă pe drumul ei
efemer.

Prin amintiri călătorim, cu sufletul
deschis,

În universul nostru plin de emoții și vis,
Și-n fiecare clipă regăsim iubirea și
fericirea,

În amintiri, comoara noastră ce nu poate
fi pierdută nicicând.

TATĂL CELUILALT COPIL PARINOUSH SANIEE

Mira ODAGIU,
eseist, Arad

Parinoush Saniee este o cunoscută scriitoare și feministă militantă iraniană. S-a născut în 1949, în Teheran, a absolvit Facultatea de Psihologie la Universitatea din Teheran și profesează ca sociolog și psiholog. Primul său roman „*Cel care mă așteaptă*” (2003) a fost interzis de două ori de regimul iranian, după publicare a cunoscut douăzeci și una de ediții succesive fiind tradus în douăzeci și șase de limbi.

„*Tatăl celuilalt copil*” (2004) este cel de-al doilea roman de succes despre care autoarea mărturisește într-un interviu că: „abordează o temă legată de psihologia educațională. A fost foarte bine primită în Iran, mulți au considerat-o mai bună decât prima mea carte.”

Romanul „*Tatăl celuilalt copil*” este povestea unui copil special, Shahab, cu întârzieri de vorbire, care crescând, realizează că muțemia sa este percepută ca un stigmat social insurmontabil de către tatăl său și familia acestuia. Simțindu-se umilit și neiubit de tată, Shahab se revoltă devenind violent și refuzând să vorbească, deși are o viață interioară bogată cu doi prieteni imaginari – Asi și Babi – cu care vorbește: „Mama știe să vorbească și înțelege mereu ce vrem, cum de nu pricepe ceva atât de simplu? Ea chiar nu știe că toți copiii buni, sănătoși frumoși și deștepți sunt ai taților, pe când copiii

proști, urâți, bolnavi și muți sunt ai mamelor?”

Mama, Maryam, este imaginea femeii iraniene, care deși are studii superioare a fost nevoită să renunțe la visele ei pentru a se dedica soțului și creșterii copiilor. Ea suferă mult atât pentru Shahab, pe care refuză să-l considere „*prost și retardat*”, cât și pentru căsătoria nefericită cu Naser și situațiile tensionate cu familia acestuia. Pentru a arăta cum răceala și nefericirea dintr-o familie care nu mai știe să râdă sau să se bucure de momentele pe care le petrec împreună fac rău unui copil, autoarea se folosește de opoziție. Astfel Shahab fuge neobservat de tatăl lui indiferent în

timp ce așteaptă la medic și este găsit pe stradă de o familie mai în vârstă, care-i oferă pentru câteva zile căldură, dragoste și atenție, care-i spun Micul Prinț, cu care se joacă și face toate lucrurile pe care ar fi vrut să le facă cu părinții lui. Timpul petrecut cu aceștia îl ajută pe copil să realizeze că viața e frumoasă atunci când într-o familie există iubire: „*Comparam mereu în minte casa noastră cu cea a domnului și doamnei Karimi, iar casa lor mi se părea mai luminoasă și mai caldă. Ei glumeau unul cu altul și se priveau cu ochi zâmbitori și plini de afecțiune. (...) Când trebuia prin casă, Soudabeh Khanom cânta, în timp ce mama era mereu încruntată. (...) În zilele acelea, în cotloanele minții mele, ajunseseam să cred că dacă mama ar fi mai veselă și mai puțin amărâtă iar tatăl lui Arash ar fi ca domnul Karimi și mi-ar da mai multă atenție și m-ar iubi mai mult, sigur aș fi putut vorbi deja.*”

Tatăl Naser, pentru care nu contează sentimentele copiilor lui, ei fiind doar proiecția viselor sale, creează o

competiție inegală între copii, ceea ce duce la gelozie și o atitudine dușmănoasă între ei... competiție care nu demonstrează cine e mai bun, ci cine primește mai multă atenție și afecțiune din partea tatălui. Copilul suferă cumplit căci devine reflecția relației total lipsite de afecțiune cu tatăl său Naser: *“Poate să te țină în brațe și să te iubească toată lumea – degeaba, dacă tatăl tău nu se uită la tine și nu te iubește...”*.

Shahab nu-și va ierta tatăl niciodată, numindu-l *“tatăl celui alt copil”*.

Salvarea vine din partea bunicii materne, Bibi, zâna bună care intuiește că motivul mușeniei e ne iubirea. Ea îl acceptă și îl încurajează să fie mereu el însuși. Cu ea Shahab începe să vorbească pe ascuns și ea îl încurajează în lupta surdă cu părinții deveniți reci, ne-comunicativi sau supărați. Tot ea îl convinge să meargă la școală, unde Shahab demonstrează că e inteligent și talentat la calligrafie - pentru că - *“literele au culori și povești”*.

Construcția romanului este circulară, narațiunea fiind o întoarcere în timp, la aniversarea a 20 de ani, când Shahab se uită la singura fotografie cu tatăl lui Naser și își amintește copilăria nefericită. Povestea este narată în mare parte din perspectiva subiectivă a lui Shahab, dar sunt și câteva capitole în vocea acestuia e înlocuită de vocea mamei.

“Tatăl celui alt copil”, de Parinoush Saniee, este un roman sensibil și tulburător care vorbește în subtext despre mentalitățile și prejudecățile din Iranul contemporan, despre solidaritatea femeilor, despre lupta dintre vechi și nou, dintre tradiție și modernitate, dar și despre nevoia de schimbare într-o societate închisă...

DE CE Scriu FEMEILE ... SCURT ESEU NONDECLARATIV (MARGINALII LA LECTURA A DOUĂ CĂRȚI)

Florica R. CÂNDEA,
publicist, Arad

Motto:

Căci doar în frenezie/e poezie
(fragment din Ars poetica! O altfel de Ars
longa, cât o avertizare).

Context:

Trebuie să te cunoască un om,
cineva, foarte bine, să îți încredințeze
două volume de versuri apărute la o
anume distanță de ani.

Ei bine, sunt în fața acestora, fără a
cunoaște autorul.

Cu atât mai bine, pentru că doza
aceea de subiectivism dispare, făcând loc
obiectivului și argumentului apartenenței
la genul liric.

A călători cu o carte lângă o cupă de
vin, imaginar sau nu, este un mijloc de
comunicare prin particule. Lectura
aceasta paralelă este un bun prilej de
relache.

Cartea și vinul devin pentru cei care
iubesc o călătorie de orice fel două
personaje necuvântătoare, dar pline de
șarm. Că vinul este o licoare bahică, în
culori pale, sau tari (alb, rosé sau roșu),
care tulbură frumos și este folosit de sute
de ani la mese mari sau în practici oculte,
o știm (sau nu prea). Stările nu cele
euforice mai degrabă elegiace, ne pătrund
simțirile.

Elegia e muza durerii. Un cântec de
jale tânguitor, de doliu... în care

melancolia și jalea sau neputința, se întrepătrund armonice (elegia este și cântată și rostită). Este specia literară în care filosofia, patrioticul, eroticul / exotismul și ușor religiosul își dau mâna, spre a broda stări, pasiuni și frenezii imaginative, motorii sau dinamice.

Literatura română și cea universală au abordat prin Gh. Asachi, D. Bolintineanu, V. Cîrlova, M. Eminescu, T. Arghezi (chiar dramaturgul Ion Luca Caragiale are o poezie cu titlul „Elegie”), L. Blaga sau Lamartine, Petrarca, R. M. Rilke. Elegia admite toate formele de exprimare: stih, distih, tristih, catren și continuă muzical și în tonuri calde, să se identifice cu sufletul uman.

Conținuturi și consemnări:

Cristian Neamțu, *Occulta*, Arad, Editura Gutenberg Univers, 2020, 120 p.

O altă dovadă cum că nimic nu este întâmplător, este Gutenberg.

Primul volum pe care îl voi decripta este „Occulta”.

Ascundem aici polisemia cuvântului, care dă și înspre întunericul copertei (două amănunte aici: corbul și coasa).

Volumul este structurat pe trei segmente: *În abisul speranței*, *Episoade arhaice*, *Elegie pentru trilogii* (96 poeme).

Partea întâi: retorisme / aforistice / care pot fi luate dimpreună sau singure / sentențios:

„Ce să facem din tot ce n-am făcut / ce să știm din ce n-am știut” (p. 7).

Gândesc, deci exist.

Mașinile sunt mai umane decât noi

„Sânge, sânge, mereu sânge / pictez lumea în sânge”.

Căci doar sfârșitul este cert:

„Întuneric / lacrimi / și suspine = început / sfârșit = răsărit / apus

De ce trebuie să mor, mamă

Moartea neagră”

Dans macabru = ești viu, iluzie.

Ești mort aluzie = corbi / hoit.

„Te urăsc că mă iubești”.

Angoase și contrarii străbat conținuturile: „Întunericul e ispitor”:

„Sunteți atât de banali / atât de convenționali (plictisitori / servitori)”.

La pagina 38 avem un monolog interior (sau) „Sunt un concept / nedrept / dar înțelept”.

Dionis, satiri, aduceți vinul!

Cristian Neamțu scrie o poezie problematică (în care alter ego-ul se întreține cu ars poetica), încărcată de nedreptăți, observații, scene funebre, încercări și nerealizări.

Micropoeemele care înfășoară poemul mare / volumul, sunt trăiri absolute (nu numai ale omului contemporan, cum nici autorul nu este chiar un însingurat).

Autorul nu strigă, dar sunt confuzii, dileme și anamneze în stihurile sale:

„Trebuia să-mi fac un plan / să mă integrez în cotidian / până am realizat că-mi place / ceea ce lor le displace”.

Nu putem afirma că ar fi un revoltat, din contră, Cristian Neamțu își urmează filonul (uneori pesimist alteori liber schimbist) cu scopul de a tapeta nereguli și distorsiuni.

Și sapă și sapă și sapă / menirea lui este să sape o groapă („închis în cavoul meu negru / tăcerea mă învăluie în negru”).

Partea a doua a volumului, *Episoade arhaice*, se deschide cu un citat din

Baudelaire: „Mi-am cultivat isteria cu plăcere și groază”.

Aceste numite episoade arhaice sunt compuse din haiduci, zmei zburători, iele, trăgând astfel înspre credințe ancestrale sau apotropaice (care nu îi sunt străine), poemele fiind cronici ritmate de luat aminte:

„Odinioară fecior eram / codri deși cutreieram / căutând acel răspuns / de strămoși ascuns”.

Ultima parte a volumului, *Elegie pentru trilogii*, trimite la Edgar Elan Poe: „Am devenit nebun cu lungi intervale de oribilă luciditate”.

Titlul conține un joc de cuvinte, iar etapele acestei părți duc înspre alte constatări: suferința, izbăvirea, miasmul, frica, dezgustul, moartea speranței, somnul, spectacolul burlesc ș.a.

Dar și aici un alter ego (transcendental) supus

„Chipul ăla nu-i al meu”.

Concluzii:

Cristian Neamțu scrie original, iar notațiile sale sunt conotativ concepute și meditative.

Profunzimile sufletești sunt transfigurate cu multă măiestrie artistică.

Cristian Neamțu, *Mors omnibus*, Timișoara, Editura Mirton, 2024, 125 p.

Context:

Este al doilea volum propus pentru prezentare și descifrare.

Situat la o distanță de patru ani de la editarea precedentului, aici schema adresării se schimbă.

Conținut:

Ideea morții ca un sfârșit final și nu ca o pedeapsă cuprinde în acest volum trei segmente: *Rătăcirii* (94 de elegii, dispuse pe o filă), *Cânturile lui Kvasir* (9 la număr, dispuse în oglindă, pe 2 file) (Kvasir este cea mai înțeleaptă ființă mitologică nordică), *Notă explicativă* (cu referiri adiacente la subiectele, temele și numele din texte).

Volumul acesta conține un *Prolog*, dar Cristian Neamțu scrie în imagini dezolant de gri citadin, scrie prin simboluri precum: jeg, blasfemie, lăcomie, autodistrugere, neant, metamorfoză, vis, decrepitudine ș.a.:

„Veșnic aceeași poveste” (sunt doar alte personaje).

Foarte interesant: lipsesc culorile, dar abundă cuvintele monologului interior (există totuși contrastul eroticului alb / roșu cel de castitate învins).

„M-am trezit în propria mizerie”.

Autorul nu este agresiv, dar este cursiv:

„E arșiță, e praf, totul fierbe, totul arde”.

Nu știm dacă există cu adevărat o „Ea”, dar autorul declară:

„Atunci când ne-am sărutat în cavou” (influențe bucovinene ale sumbrului: „Ploua mărunț obsedant / iar decorul era gri dezolant”).

Concluzii:

Am ajuns un semn de carte, serios? (este o alternativă a autoironiei, a sarcasmului îndreptat spre sine) = cu moartea = mireasă!

„Vanitas vanitatum”.

NOTĂ DE LECTURĂ SCRISORI BĂNĂȚENE

Liviu NADIȘ,
scriitor, Pecica

În urmă cu o sută de ani, în anul 1924, apărea la Editura Cultura Națională din București, cu drepturi rezervate, cărticica „Scrisori bănățene” scrisă de Cora Irineu. După apariția volumului, a doua zi, Cora Irineu s-a sinucis. A fost vâlvă mare. Toate veștile erau legate de Constantin Beldie, secretar general al revistelor conduse de Constantin Rădulescu Motru, unde au fost publicate inițial scrisorile. Cora Irineu avea 34 de ani când și-a tras cu gloanțe în cap și se zvonea că era amanta lui Beldie care era însurat și avea un copil.

Cora Irineu s-a născut la Târgul Frumos, de origine evreică, cu numele de Elena Friedmann, a fost studenta lui Constantin Rădulescu Motru și a publicat în revistele conduse de acesta, „Idea Europeană”, „Viața Românească”, „Cugetul Românesc”, articole despre feminism, despre actualitatea din literatura franceză, note de călătorie din zonele muntoase ale Brașovului, Bihorului, Banatului, Scrisori Bănățene.

„Scrisorile bănățene” au fost scrise în perioada de după unirea de la 1 decembrie 1918, când în Transilvania și Banat se așeza o administrație românească în condiții destul de grele. Era o schimbare majoră în lume, au dispărut imperii, au apărut state noi animate de sentimente de dreptate, de libertate, de recompensare a celor care au luptat în război. O recompensă a fost și legea de reformă

agrară din anul 1921. Cei care au venit din război au luat cunoștințe cu idei socialiste, bolșevice imperialiste, toate taberele făceau propagandă atât în orașe cât și în sate, se vorbea cât de răi sunt boierii de dincolo de Carpați, că regele face și desface, în acest climat au fost scrise scrisorile Corei Irineu și ele nu se referă doar la Banat, ele scriu și despre Ineu, Lipova, podgoria Aradului, despre ARAD.

Iată cum a făcut trecerea din Banat în Crișana: „Sunt în Banat și sunt în Crișana, căci Mureșul desparte comunele aceste îngemănate: Lipova și Radna, și zilnic îl trec cel puțin odată peste mândrețele lui de poduri îndantelate.”

Și încep descrierile, „În susul Mureșului pe coasta dreaptă, pe un deal râpos, silueta neagră a minei din Șoimoș și pretutindeni te urmărește statuia albă a Mariei Radna cu brațele albe ridicate spre cer. Rămășițele vechii cetăți a Lipovei, nu le vezi; sunt departe. A fost cândva capitala Ungariei târgușorul acesta liniștit și pitoresc, când regina văduvă Isabela veni să se stabilească aici, după moartea lui Zapolia.”

S-a întâlnit cu locuitorii Lipovei la un târg bogat de sămbătă și s-a minunat că marea majoritate erau țărani români, iar femeile erau îmbrăcate „pe modă sârbească” cu fuste înfoiate „ca niște enorme malacoafe”.

Trecând prin Șiria a surprins că prin curți „femeile piaptână cânăpa sau torc la gura șopronului”, altele „scot cămăși negre din pârâu”. Pe șoseaua largă a Șiriei sunt „trei castele ale Bohușilor, domni de pământ aici, din moși strămoși.

La Șiria, în spatele bisericii a descoperit mormintele lui Jobu Crestici și a lui Rusu Sirian, al Virginiei Hotăranu și al fiului ei Gheorghe Hotăranu, victimele gărzii roșii care au devastat „satul”, peste drum într-o „căscioară umilă” făcută „din văiugă” și văruiată în alb „e prima școală românească, școală confesională zidită la 1826”.

Am scris aceste rânduri pentru a marca acum, la o sută de ani, trecerea prin viață a unei scriitoare de talent, cu destin tragic, care într-un sfârșit de vară secetoasă a trecut pe ulițele satelor, orașelor din Banat, din Lipova, din Arad, din Șiria și a observat atent case, cetăți, oameni, Mureșul, dealuri cu vii și pomi, apoi a trimis niște scrisori publicațiilor din București ca să se știe.

REGATUL UNDE TOTUL ARE UN PREȚ ȘI NIMIC NU ARE VALOARE

Paul KRIZNER,
Eseist, Arad

Era o zi frumoasă de iunie, undeva după ziua de 15 ale lunii, să zicem în mileniul al III-lea, la primul sfert al

secolului XXI. Mergând spre casă, pe un drum de județ, printre lanurile mănoase de grâu și secară, undeva spre amurgul zilei, opresc motorul mașinii, inspirând aerul cald ce adia mângâietor pe câmp..., fiind prea obosit, să-mi continui drumul, mă opresc să savurez o ultimă gură de cafea și profitând de capota

mașinii, mă proptesc de ea oferindu-mi cel mai comod fotoliu regal în natură, închid pentru câteva clipe ochii, fiind mângâiat de blândețea razelor de soare ce timid începea să se ascundă printre norii serii.

Dintr-o dată văd ieșind din lanul de grâu un rege în toată splendoarea lui, parcă poleit cu aur, iar în spatele lui încolonați se apropiau de mine întreaga lui suită regală, care mai de care, mai frumos îmbrăcați în veșminte strălucitoare, că-ți era mai mare dragul să-i privești, venind în fața regelui cu frunțile mai că erau lipite de pământ, umili și plin de penitență servilă.

Fără a sta mult pe gânduri, după ritualul convenit de salut pe care-l impune prezenta unui om muritor de rând ca mine în fața regelui, îl întreb cine sunt ce-i de lângă el.

Analizându-mă din creștetul capului până în picioare, cu un aer de penibilă superioritate și cu un rânet în colțul gurii, inspiră fălos aer în piept și începe să mi prezinte.

Acesta, zice măritul rege arătând cu sceptrul lui de aur, e MARELE ȘTIUTOR, l-am școlit la cele mai prestigioase academii ale lumii, am cheltuit cu el un sac de galbeni, iar dacă ar fii să-l vând, iau un PREȚ bun, dar am nevoie de el ca să îmi crească copii supușilor mei după cum vreau eu.

Următorul, care se apropia servil de rege, văzându-se de la distanță stilul lui lingușitor și viclenia perfidă, făcu o plecăciune de umilă slugărnicie.

Acesta, zice regele, este ORGOSMERITUL, am cheltuit cu el o grămadă de bani ca să-l fac după bunul meu plac, este smerit în fața mea și

orgolios în fața supușilor mei, dar mai cu seamă plin de viclenie, știe să manipuleze și să șantajeze orice om, dacă l-aș vinde aș primi un PREȚ foarte bun, însă îl țin ca să pot stăpâni peste întreg regatul meu. L-am îmbracat în robă neagră pentru a da iluzia că se smerește, că e blând, că e *mea culpa* întruchipată, îți dă senzația de o inocență imaculată însă e plin de venin, așteamta momentul prielnic pentru a te lovi pe la spate cu vorbe urâte, denigratoare, pline de ură, îi place să te înjosească, să te umilească și nu se satură de putere, e lingușitor cu cei mari și tiran cu supușii mei, de aceea i-am pus și o cruce în piept ca toți care-l văd să creadă că e om sacru dar eu l-am făcut să iubească urâciunile lumii, putera și banii. Uită-te la fața lui, parcă are chip de copil inocent însă firea lui e deminică, răzbuțătoare, plină de egoism și îngânfare.

În urma lui, o cucoană frumos îmbrăcată cu diamante la gât și pietre scumpe pe vestimentația ei, cu un iz de parfum franțuzesc, se prezintă sfioasă, fără a aștepta prezentarea ei de către rege. Eu sunt frumoasa MÂNDRIE, sunt superbă, deșteaptă cu părul blond auriu, îmi place să fiu în mijlocul atenției pentru că nimeni nu-i ca mine, știu tot și ceva în plus, sunt cea mai cea, din tot regatul acesta.

Fără să-și termine monologul lăudăros, intervenii regele și îmi spune, dacă lumea ar cunoaște-o muți ar vrea să fie ca ea, dacă aș vinde-o aș putea lua un PREȚ foarte mare.

Dar, mărite rege, văd că totul în regatul tău are un preț, dregătorii tăi, satele și luncile, iazurile și slugile, casele și palatele..., toate au un preț, dar totuși

nu crezi că-ți lipsește ceva în regatul acesta?

Bătosul rege, mă privi încremenit de faptul că nu sunt mulțumit de ceea ce vedeam și cu o convingere acerbă îmi spune: Tinere în țara mea pot să fac ce vreau cu oamenii mei, pentru că toți sunt creduli, ușor de manipulat și inculți. Pot să-i vând pentru că mulți sunt nătângi, am puterea să-i închid, și să-i fac să creadă că temnița e locul libertății lor.

Și cum ai reușit toate acestea, întreb eu nedumerit?

Simplu grăi regele. Mai întâi am alungat din regatul meu o prințesă și anume VALOAREA, da..., Valoarea era cea care le arăta oamenilor că nu prețul contează ci EA și că mai presus de orice, demnitatea lor umană era importantă, și pe aceasta trebuia să o calc în picioare, de aceea am alungat-o din regat.

Valoarea, însă era cea care mă încurca în regatul meu, ia învățat pe oameni să fie mai buni, să se ajute unii pe ceilalți, să empatizeze între ei, să se iubească, dar cu această prințesă simțeam că pierd puterea, de aceea am exilat-o.

Și în loc de valoare le-am dat oamenilor un preț. În țara mea, i-am educat pe oameni să iubească prețul, ca să-i pot controla și să nu vadă în viață altceva decât prețul, să aibă o singură sete și anume setea de putere, chiar cu orice risc.

Chiar cu orice risc, întreb nedumerit, uitându-mă la tristul rege?

Da, răspunse hotărât regele, cu orice preț, i-am învățat să calce în picioare chiar și peste cadavre pentru a ajunge la putere, i-am învățat să-și vândă familia, să-și trimită copiii în regate străine, unde

sunt robi, i-am învățat să urască, să ucidă
orice speranță și astfel în regatul meu nu
mai am niciun rival.

Omenia, bunul simț, dragostea,
bunătatea, iertarea, fericirea, împlinirea,
pe toate le-am exilat.

Dar mărite rege, la tine toate au un
preț, poți cumpăra ce vrei și pe cine vrei,
ești stăpân, ai puterea de a decide cine și
unde să fie, printr-o singură lăsare de
mână, decizi, viața sau moartea cuiva.

Regele mă privea satisfăcut de ce-i
pot auzi urechile și parcă tot mai mult se
simțea dumnezeu peste întregul regat, tot
mai mândru și bățos, plin de el, ca un
demiurg însetat de laude, practic era beat,
nu de alcool ci de beția puterii.

Mărite rege, poți să ai de toate,
palate, orgolii, mândrie, ranguri, pe care
le cumperi ușor, dar toate acestea se vor
pierde la un sfârșit de drum și cu ce mai
rămâi?

Privindu-l în ochi, în timp ce
terminam ultima gură de cafea și oarecum
cu o milă profundă față de el, mă întorc
spre ușa mașinii, să merg și eu, într-un
târziu, spre casă și cu o ultimă privire de
compasiune, de data aceasta cu un
dezgust profund, îl mai întreb: Dar la tine
dacă toate au un preț oare ce mai e de
valoare?

E trist că în această țară a ta valorile
sunt exilate, sau ținute în umbră la
hotarele regatului să nu poată intra la
masa ta, totuși ești fericit?

Post Scriptum. ***În țara în care totul
are un preț, nu pot exista oameni de
valoare.***

Florica R. CÂNDEA

◆
poemele mele se alcătuiesc
sunt urcușuri și scăderi
azi ieri ca o pauză de ritm
ușile-naltului sunt întârzieri
a doua oară

◆
ploi dese ca un carnaț spălau
ochii unul era în sevraj atâtea raze
impecabile de sublim așa vrea
să adun dar e undeva un clopot

◆
m-am zăpăcit de-atâta iubire
și păcat în odaie bezna
e pînă-n glezne s-ar părea
că din plopul îndoit de noapte
răsar aride șoapte

◆
mă trezisem din spuma
unui vis de săruturi
așteptau la mine la rând
...noroc de sonetul
cu scame din vis...

◆
am să coc niște castane
pe jar de trup din piața
care arde în tăceri
fluide se zăresc panere
-ia o poamă și fă-te rondel în joc

◆
pe patul meu cu dantele
e un testament floral
se peticesc silabe pe
buze-n dimineți de fag
pe post de far la adăpost
(Extras din volumul *Clipe din pagini*)

SALON GUTENBERG

CARINA A. IENĂȘEL

Scriitor, Arad

Recviem

Și, uneori, îmi amintesc de tine –
nu foarte des, nu pentru prea mult timp,
ci doar atât cât pentru a-ți da de știre
că totul este bine pe Pământ...

Copacii se înalță către soare,
iar grâul încolțește rând pe rând,
visând că va-nvăța cândva să zboare
și să se-ntoarcă mană și cuvânt

În lutul plin de-atât de multă trudă
în care și din tine e un pic!
Privește-l cu atenție cum asudă,
gândindu-se la rostul lui din spic!...

E bine, totuși, pe oriunde-n lume,
chiar dacă sunt războaie peste tot,
și cataclisme fără niciun nume,
și totul pare un imens complot...

Îți dau de știre, dintr-un colț ciudat
al lumii care-i plină cu de toate,
să știi că-mi ești un veșnic neuitat,
și mi te port adesea prin cetate...

EUGENIA PONTA PETE

Poet, Pecica

De-a doua
Când m-am născut a doua oară, spontan,
nisipul a-ncremenit în clepsidră...
m-am trezit adult în locul
în care copiii își trăiesc visele.
În mine au înflorit de-odată
bucuria și tristețea, iubirea și ura;
nu știu cum s-au îngrămadit toate,
fără să se-ncurce una pe cealaltă...
Aveam aripi mici, ca pasărea colibri
și mă sileam să-mi țin zborul cu ele...
Ochii, oboșiți de prea mult albastru,
nu-ndrăzneau să se bucure
de blândețea începutului de toamnă.
Tu mi-ai fost unic părinte,
eu, copilul tău și propriu-mi copil.
Mi-ai crescut aripi întinse în plutire,
asemeni unui cocor demn de lumina ta.
Mi-ai dat lecții de înverșunare, să
descopăr
că sufletul are taine neștiute – ancore
în marea învolburată de flori.
De-atunci a trecut...cât trebuia
ca-n mine să rămână doar iubirea
din cele înflorite atunci,
când m-am trezit adult,
la nașterea mea de-a doua.

LUCIA BIBART

Poet, Arad

Îeșiri din matcă

Când starea mea
se tulbură ca mustul,
Când
Timpul revoltat
sparge clepsidra
Nisipindu-
și măsurile,
galopând în afara ritmului
Inimii,
Înseamnă
că mi-ești drag...

ILEANA CORINA CIURAȘ

Scriitor, Arad

Vară arădeană

Lumina din flori se-nalță măiestru
pășind pe vârfuri spre bulevard
lăsând în urmă fără rest
umbrele neființei
Bucuria și lumina răsfrânte
peste celebrul Teatru
spre strada înveșnicită
peste marginile lumii
Herghelii de mustangi
ai gândului
copitele ropotind ritmul
zborului cuvintelor înalte
Fără zăbalele amuțind cântul

fără pintenii răbind aripile
fără ale biciului gheare hulpave
Barca mereu năzuiește
cucerind viitoare întinderi
respirând adânc nestricatele țarmuri
copilul de ieri purtat de brațele tatălui
traversa în fiecare vară Mureșul
Sărbătorilor veșminte noi
alcătuiți ale dragostei mamei
în fiecare răsărit pășind
Brațele puternice ale strămoșilor
piatră zidit-au temeliei neamului
statornicit în binecuvântata Micalaca
Punțile deceniilor înzecite
înflorit-au spre rodire pajiștei
străbătute de ciobanul înțelept
plecând genunchii în rugă
înălțând brațele spre îndrumare cântului
De fiecare dată când îmi ridic ochii
călătorind pe adieri de zâmbet
orizontul dantelat al dealurilor
îmbie efervescente nădejdi
Căci toate și toți rânduiește vreme
cuminte pe plaiul Aradului
Acasă

Grațiana IENĂȘEL ,
Studentă, Arad

Arde gorunul, arde

sufletu-n mine arde jeluit de ardoare
și o furie în mine mistuie,
dar inima mă doare.
n-am cui să plâng că nimeni nu m-aude
și jelesc tainic pe mormânt,

poate sufletul mi se frânge.

aștept s-aud a ta vorbă,
dar tu ești mut, tăcut.
zilele tale se-nchină drept lângă gorun.
ce să mai spui tuturor,
când nimeni nu te ascultă
și fiecare umblă drept,
fără să te audă.

jelești cât jelești,
cu sufletul pe linia fumului de vin,
dar când nichelul s-a topit,
acolo s-a oprit și culoarea vieții tale,
sufletul tău zăbăuc o ia spre răul cel
distinct.

IOANA CRIȘAN
Student, Timișoara

Fulger și tunet

Te iubesc cum ploaia
Iubește nopțile de vară
Și zăpada
Zilele de iarnă:
Fără întrebări, fără ezitare,
Dansând ca stelele,
Contopindu-ne ca atomii,
Jucându-ne ca și copiii
În nisipurile timpului,
Care ne acoperă comoara...
Sau o dezvăluie
Celor care iluziilor deșertului
Le supraviețuiesc.

Te iubesc cum
Fulgerul iubește tunetul:
Intens, simplu și etern –
Lângă sufletul tău
Pe-al meu l-aștern.

ADINA LĂPĂDUȘ MATEI

Poet, Arad

Luna de zăpadă

Printre nori,
răzbate-n raze
luna albă,
luna de zăpadă.
Trupu-i se prelinge-n
fire de lumină,
brațele-i coboară
cetini peste creste,
așteptând îmbrățișarea
să o lege de o stea.
Ne privește
cu ochi reci,
de gheață,
ca-ntr-o poveste
în care dorința
prinde viață.
Acum e tăcere
în pustiul de omăt;
pe poteci strălucesc,
argintate,
coarnele vărsate
de cerbi.
ofrande de rut,
pentru alt început.
Târziu, în noapte

culori cad șuvoi
amestec de șoapte,
și vraja se-ntinde,
spintecând cerul,
ce curge-n auroră,
peste noi,
îmblânzindu-ne.

AIDA VOIVODICIAN
Poet, Timișoara
De-ale toamnei,

Tot mai sângerie-i frunza
cu fiecare zi ce trece,
seva din nervură-i ține rece
și greu o mai apasă buburuza.

Pică frunze
una câte una...smerite, amușite muze,
destine-abandonate
ce-mpodobesc peluze
cu ambră, sânge și-agate,
trandafiri de rodonit
în siajul desfrunzit
al cromaticului eșafodaj
de toamnă.
Se toarnă noian ce-ngroapă securea
împotrivirii,
să lase pădurea legilor firii
și menirii verdelui...

verdelui-aventurin,
peregrin nelipsit prin repetitivele
aventuri ale toamnei,
oxidat de timp în verde-fier...

E tăria crezului că dincolo de-albastrul-
angelit,
e veșnic înverzit Albastrul-Cer.

ADRIANA WEIMER
Poet, Lugoj
Sufletul poeziei

Ne întoarcem
în sufletul poeziei
ca-ntr-un refugiu

tu și eu

dintr-o lume prea
gri,
într-o lume-lumină.

Ne întoarcem
în sufletul poeziei
ca-ntr-un tărâm
al făgăduinței.

SAVA SIFORA
Poet, Austria
Belșug

În vară când spicele
grele așteaptă culesul
miros de pâine aburindă
salută ogorul.
Dor de țară, dor de
pâine nouă,
valsează maci, îndrăgostiți
cu suflet de rouă.
Din binecuvântarea divină
rodește pământul,
aurul grânelor curge ca gândul.
Pământ roditor, oază de viață

izvorul, pe nesăturate sorb
osteniții ulciorul.

"Floare albastră de cicoare
ochii mândrei pe răzoare"

Traducere:
RENATE DONE
Poet

Liebes-Lied Rainer Maria Rilke

Wie soll ich meine Seele halten, dass
sie nicht an deine rührt? Wie soll ich sie
hinheben über dich zu andern Dingen?
Ach gerne möchte ich sie bei irgendwas
Verlorenem im Dunkel unterbringen
an einer fremden stillen Stelle, die
nicht weiter schwingt, wenn deine
Tiefen schwingen.
Doch alles, was uns anrührt, dich und
mich,
nimmt uns zusammen wie ein
Bogenstrich,
der aus zwei Saiten eine Stimme zieht.
Auf welches Instrument sind wir
gespannt?
Und welcher Geiger hat uns in der
Hand?
O süßes Lied.

Cântec de dragoste Rainer Maria Rilke

Cum să-mi țin sufletul în frîu,
ca să nu-l atingă pe al tău? Cum aş putea
să-l ridic deasupra-ți peste cele
cotidiene?
Oh, mi-ar plăcea să-l așez lângă cele
pierdute în umbră
la loc tainic, unde nu mai balansează,
când adâncul tău se leagănă.
Dar tot ce ne atinge, pe tine și pe mine,
ne încheagă ca o atingere de arc
care formează din două corzi o voce.
Oare pe care instrument suntem
încordați?
Și care violonist ne ține în palme?
O cântec dulce.

IOAN VASILE MARCU
Poet, Pecica

Tristețea poetului

" Era pe vremea culorii
galbene
și a ruginei
când ne-am întâlnit:
cel care bate parii și eu,
cel care pune via.

El bate parii în fiecare dimineață,
deci muncește mai mult,
eu am pus via o singură dată
dar via mea rodește"
îi zicea
întâmplătorul meu nimbostratus
surorii sale
poezia
în vreme ce eu băteam de zor
la pari în grădina cuvintelor
prefăcându-mă că nu-l aud...

EMIL MUREȘAN

Poet, Cluj

Profesoara mea dragă

Sunt copil
cu tine la școală,
cu tine
care-mi ești dragă...
Tu-mi erai
profesoara mea dragă
și mă-nvățai
iubirea...
Pe mine, doar pe mine,
singurul copil din bancă,
singurul copil din clasă.
Ce frumos tu mă-nvățai,
ce frumoasă iubire era...
Nu știu
ce cuvinte spuneai,
cred
că nu-mi ziceai nimic...
Mă priveai,
doar mă priveai,
dreaptă, maiestuoasă,
într-o fustă dreaptă,
cu-n indicator ținut la piept.
Eu te-ascultam
cuminte, cuminte,
te-ascultam cu luare-aminte
cum nu-mi zici nimic,
cum mă privești maiestuoasă
și cum ții indicatorul
la piept.
Vai,
ce frumoasă lecție de iubire
mi-ai spus...

VASILE BARBU

Poet, Uzdin

Singura mea, Singurătate

Singurătatea e dar.
Dar mi -e frică ...

Cred în singurătate
E nădejdea din casa mea
-iubită.

Mi -e, de tine ,dor
Și-singurătate ești
Așa dragul se explică

În ochii mei ești
Vei fi și când îi voi închide
Pe tine te voi visa
Singurătatea mea, Singurătate.

(Vasile Barbu,
Sacramentul singurătății, 2018)

HANS DAMA

Scriitor, Austria

Banater Bergland

Entlang verstümmelter
Dörfer
erhamstern sich Bäche
an unermesslichem
Abfallreichtum –
als fatale
Feiertagsleckerbissen
für abgeschlanktes Weidevieh.
Entzauberte Industriegiganten

ernten den Spott
dornröschenhafter k.u.k. - Fossilien.
Verwitwete Hoffnung
für Allzeit ...

Banatul montan

De-a lungul satelor mutilate
lacom se reped pâraie
prin imensul belșug al deșeurilor –
sărbătorești delicatese fatale
pentru costelivele vite păscând.
Giganți industriali dezvrăjiți
suportă batjocura clădirilor-fosile ce
dorm
ca frumoasa din pădurea adormită a
Kakaniei.
Speranță văduvită
pe vecie...

EUGEN D. PĂDUREAN

Scriitor, Arad

La porțile toamnei

Unde-s rândunelele?
Nu căzură încă frunzele de nuc...
Unde-s iubirile? Doar amintirile,
Risipite de vânturi se duc...
Unde-s cocorii?
Norii, singuri, goniră pe aici...
Unde-i albastrul: Cerul-cenușă ne-
ascunde
Astrul...
Unde suntem noi, mici, rătăcind prin ploi,
aici
La ruginitele porți ale toamnei
Jelind albastrul septembrie,
Brumați în inimi de-un noiembrie.

VANGHEA MIHANJ – STERYU

Scriitor, Macedonia

DIT SONI A STEAUÂLJEI

A Steauâljei “Carinae dit taifa Carina”

Ca budzâli aroshi
aradeai,
dit Cosmoslu, greali
uhâtâr sâlighea
Earai steaoa Carinae,
atsea nai ma marea

Tu a noastă galaxii *Calea di lapti*,
Treidzâtsâ tsintsi orri ma mari di Soarli
sh-ma câldâroasă,
Lunjina-ts eara milionji di orri ma
sânâtoasa di Soarli,
Fatsialnâ expresii tu scutidea-a naoptiljei
tsi s-tihiseashti,
Vidzutâ tu chirolu scutidosu n-tserlu
candu tuti alanti steali plândzea
sh-ma putsân scântiljea.
Tserlu di chirearea-a ta s-ancelisi tu
caimo,
s-featsi unâ njirleatsâ tu foc arucutos
Ma câldâroasă earai shi di lunjina-ts!
Atsea seara tserlu undzea “Ca ocljulu al
Dumidzâ”
Continuâ shi Steua Carinae s-
anghiliciascâ cu njic scântiljat
didea semnu ca chirolu âlj tricu
sh-ea peanarga s-astindzea.
Tini atsea dzuâ tu agustu cându
poetslji Struga cânta, tini sâlighishi
boatsea nauâ a banâljei.
Hâbarea ti nica unâ njicâ ma mari steauâ
- poetâ.
8.tu.lunar.2olo.Scopia – Cânticlu i scriat
gioi.pi 8-tu
lunar.anlu.2olo

ULTIMUL SĂRUT AL STELEI

Stelei Carinae din galaxia Carina

Cu buzele roșii ardeai,
din Cosmos, suspine adânci strigau
Erai steaua Carinae, cea mai mare
Din galaxia noastră „Calea Lactee”
De treizeci și cinci de ori mai mare ca
soarele
Și mai fierbinte
Lumina-ți era de milioane de ori mai
sănătoasă decât a soarelui
Născătoare de expresii în întunecimea
noptii ce se odihnește.
Văzută în timpul întunecatului cer
Când plângea între celelalte stele
Și scânteia mai puțin.
De pierderea, ta cerul s-a sfârșit de
durere,
Transformându-se într-un foc prăpăstios,
Dar căldură mai aveai și încă luminai.
În acea seară, cerul a devenit „ochiul lui
Dumnezeu”,
Steaua Carinae pâlpâia scânteind încet
și dădea semn că se stinge agale.

IOAN MARTA

Scriitor, Arad

HAIKU-URI

arșiță mare -

pe fundul unei ciuturi
doar praf de stele

poză de grup –
un mac la reverul
câtorva spice

înserare –
un val aducând la mal
orizontul

LAURIAN LODOABĂ

Poet, Lugoj

JURNALUL CU AMINTIRI

obsesiile s-au dus ca-ntr-un pastel de
toamnă
dorințele s-au risipit cu primii fulgi de
nea
pe cornul lunii îmi arunc fularul
și simt cum mă privești mirată
dincolo de asfaltul prăfuit în alb
nu mi-ai răspuns la mailuri niciodată
poate ai plecat fără un semn
deschid fereastra zăpada s-a topit
peste un jurnal cu amintiri

DEBUT GUTENBERG

Dacă...

Ioana Daniela BÎSCĂ,
Elevă, Arad

Dacă m-ați întreba:
Ce e mai scump în lumea mea?
Aș răspunde: Copilăria... da, Copilăria!
Dacă soarele ar vorbi,
Ar spune: Bucurați-vă, copii!
Dacă inima ta ar simți,
Ar simți ce simt și eu:
Copilul dinlăuntrul meu!
Dacă aș zâmbi pentru cineva,
Aceea ar fi amintirea mea...
Dacă ar trebui să lupt,
Aș lupta pentru ea,
Copilăria mea,
Ce s-a dus... așa... șoptit
Prin norii de la asfințit...

CRISTIAN NEAMȚU
Poet, Arad

Chao ab ordo

Hypnos

Legi și ordine
Reguli și corectitudine
Norme sociale
Și precepte morale

Niște concepte artificiale
Împotriva condiției naturale
Încercări de standardizare
Împotriva instinctelor primare

Doar pentru un statu-quo suportabil
Pentru un univers digerabil
Și astfel Omul a fost îmblânzit

Dar Animalul așteaptă să fie trezit
Instinctus bestialis

Ridică-te, Animal slăbit
Înalță-te, Bestie de neîmblânzit
Rupe lanțurile moralității
Sfarmă iluzia normalității

Ucide-i peăști sclavi
Ipocriți și hulpavi
Distruge-le lumea mârșavă
Și logica lor bolnavă

Ghearele să sfâșie rațiunea
Colții să ucidă gândirea
Acesta e al Bestiei manifest
Alea iacta est!

Ecce Bestia

Anarhia să domnească
Haosul să stăpânească
O lume dezumanizată
Unde crima e premiată
O pseudo-civilizație ruinată
O rasă îngenuncheată
Și peste toți și peste toate
Se înalță o posibilitate

Acesta e darul Ei
Darul Bestiei
Căci Ea e de nestăvilit
Bestia omnia vincit!

PROZĂ

DILEMA

Celus CIOBANU,
prozator, Arad

Intervenția se apropia de sfârșit. Tumora a fost mai mare decât mă așteptasem... La fel și efortul necesar îndepărtării sale.

Diagnosticul intraoperator, confirmat ulterior de laborator, era absolut îngrijorător...

Din nou, urma să cadă în sarcina mea misiunea de a-i explica pacientului despre ce era vorba. De o vreme, simțeam că îmi era din ce în ce mai greu să fiu ”solul destinului”, sau, pentru a suna și mai sinistru, ”vestitorul neantului”. Nesuferită-i meseria care te obligă la așa ceva...

V-ați gândit, măcar o dată, cum ați face față unei asemenea ipostaze? Să explicați cuiva că zilele-i sunt pe sfârșite? Eventual și despre chinurile care mai urmează? O adevărată dilemă! Bucurați-vă că nu e cazul!

Nu m-am grăbit cu anunțul, mai ales că omul îmi era cunoscut, chiar destul de apropiat, practic un amic. L-am mai ținut internat câteva zile, pentru a putea urmări îndeaproape evoluția plăgii operatorii. Toate bune, mai puțin ceea ce mă aștepta pe mine în raport cu amicul. Respectivul mă aștepta cu mare bucurie de fiecare dată când făceam vizita la salon. În ziua aceea aveam inima grea, cât un bolovan... El, la fel de vioi. M-a interplat de cum am intrat.

- Salut doctore! Azi ai întârziat... Colegii tăi au trecut deja.

- Așa-i. Așa pătesc vineri. Mă încure în prea multe obiective – lucru cunoscut. Dar mai contează? Important mi se pare ca tu să te faci bine și să pleci voinic acasă. Jucam teatru maxim. Încercam să și zâmbesc, cu efort, firește, odată ce cunoșteam adevărul. Apropo de asemenea realități și cum se procedează, acum voi dezvolta subiectul pe scurt. Ar putea face obiectul altei povestiri.

Așadar, în funcție de medic și de pacient – cât de diplomat primul, dar și cât de puternic sau de slab al doilea, se disting cel puțin trei opțiuni:

1. Se spune adevărul, fără ocolișuri
2. Se spune parțial adevărul pacientului, iar restul familiei sau aparținătorilor.
3. Adevărul crud este ascuns pacientului cu psihic slab (evitarea unei depresii, cu efect negativ asupra întregii evoluții). Sunt informați doar aparținătorii în totalitate.

Alesesem varianta a doua și am continuat.

- Cum te simți?

- Oo, din ce în ce mai bine... și parcă nu mai am răbdare să zac în spital. Ce-ai zice de externare?

- Să știi că m-am gândit. Evoluția locală a fost fără probleme, așa că, probabil mâine.

- Excelent! Abea aștept!

- Dar, înainte de plecare, avem a sta de vorbă. Indicații diverse, știi tu...

M-am gândit mult cum să abordez problema. Am ajuns, inclusiv, să mă pun eu în situația respectivă, primind asemenea vești năucitoare. A doua zi eram pur și simplu obosit. Oare ar fi

trebuit să mint? Deși nu mă confruntam pentru prima dată cu asemenea dilemă, nicidecum nu percepușem situația ca fiind atât de apăsătoare.

A sosit și ziua cea mare.

- Amice, am să-ți spun ceea ce trebuie să mai știi.

- Dă-i drumul, direct și la subiect.

Numai că eu mă prea codeam și căutam cuvinte cât mai potrivite, ceea ce se vedea de la o poștă.

- Oare cum să încep, spre a fi cât mai bine înțeles?

S-a mai așternut o pauză, cu semnificație, după care dialogul a luat o turnură absolut neașteptată. În mod complet surprinzător, interlocutorul a preluat inițiativa și nu oricum. Acea manieră m-a lăsat fără replică. A fost o lecție de viață, de care îmi voi aminti mereu.

Vorbea rar și apăsător.

- Văd că-ți este greu și te înțeleg. Mi-a fost și mie greu, când am aflat.

- Cum?! Știi?

- O, daaa... Chiar de mai multă vreme, dar nu ți-am spus. Nu știu de ce am ales această cale... Scuză-mă...

Eram pur și simplu blocat. El a continuat.

- Vezi tu, depinde de cum se raportează fiecare la totul, la viață ca un tot, căci despre viață este vorba la urma urmei, nu-i așa?

- Păi...

- Chiar așa, iar eu am ajuns la propriile concluzii... Să-ți explic: am atins o vârstă respectabilă. Nu mă plâng. Alții – mulți dintre cei cunoscuți – au pierit demult. Am avut o viață frumoasă și plină, cu de toate, cum s-ar zice. Nu m-am plictisit. și nu mi-a lipsit ceva

anume... Atunci, de ce să mă dau cu dosul de pământ, pentru că-mi sunt numărate zilele rămase? Ar fi cel puțin nedemn...ca o văcăreală penibilă

Eu tăceam în continuare. El a continuat, parcă și mai vioi.

- De fapt, carei rostul nostru, aici pe Pământ? Îți spun: să ne bucurăm, să consumăm "darul" pe care l-am primit de la cine mai știe cine... VIAȚA, să lăsăm ceva în urmă. Eu zic că am făcut acest lucru. Mă consider spre sfârșit și sunt mulțumit.

Apoi, mi-a mai spus o mulțime. Eu doar tăceam. Îl priveam cu un sentiment între tristețe și admirație. Într-un târziu, mi-a revenit și mie graiul.

- Să știi că te admir dincolo de cuvinte... Aș vrea să pot gândi și eu ca tine. Din păcate, având în vedere și specificul profesional, aparțin mai degrabă celor care se cramponează de viață. Poate că nu ar trebui să fie așa. Viața și ceea ce urmează ei, ar trebui considerat ca ceva făcând parte dintr-o mare experiență globală, pe care să o acceptăm senini, nicidecum cu resemnare. Este o întreagă filozofie ce trebuie înțeleasă, însușită și lăsată să lucreze în folosul nostru...

- Prietene, mă rog ca să reușești cât mai curând. Multe se vor schimba atunci. Vei fi cu adevărat liber. Vei fi alt om...

- Îți mulțumesc și fii sigur că nu te voi uita!

După ce s-a externat, nu l-am mai văzut. La scurt timp ar fi plecat undeva, departe. Este un privilegiu să cunoști oameni de la care să poți învăța ceva util pentru propriul parcurs. Mi-am amintit și azi de acel om și am păstrat un moment de reculegere.

CUM SĂ CRESC MARE

-ultima parte-

Livia CIUPAV,
scriitor, Arad

-Ooo, nuuu, niciodaaaă, o imită leul din dulap.

Oricât încerca să se stăpânească, pe Tudor îl pufni râsul. Noroc că mama era prea turată ca să mai observe.

-Ce-a fost în mintea ta? Prețiosul meu candelabru! Biata mea mătușă! Cu ce am greșit, Doamne, de mă pedepsești așa?!

De dragul adevărului, trebuie precizat că mătușa era moartă de mai bine de trei ani.

-Așa sunt băieții, mormăi de sub covor Azorel. N-ai cum să pricepi.

Tudor era singurul care înțelegea limba câinelui. Mama auzi doar:

-Ham! Ham!

-Știi măcar unde-i mătura? Adu și fârașul! De fapt, mai bine aspiratorul! Ai grijă, o să te tai!

Apăru și tata. Era cam nedumerit.

-Ce caută cartofii ăia în sufragerie?

Apoi, sesizând amploarea dezastrului:

-A trecut uraganul?

-Uraganul de fiu-tău! completă, cu năduf, mama.

Pentru moment băiatului i se păru că și tata era pe punctul să izbucnească în râs, dar probabil se înșela. Privirea tăioasă a mamei îi readuse pe amândoi cu picioarele pe pământ.

-Vreau să mă ascuți cu atenție, se simți dator tata să adopte un ton moralizator.

Apoi făcut o pauză, probabil uitase deja ce voia să spună. În final își aminti totuși să confişte rigla și să interzică orice măsurători în viitorul apropiat.

-Nu-i corect, se întristă Tudor.

Era extrem de nefericit.

Iat-o în prag și pe bunica. ăsta chiar era un eveniment. S-or fi terminat serialele?

-Ia nu-l mai certați atât! N-a vrut puiuțu', interveni ea. Nu-ți face griji, bine că nu te-ai tăiat. Hai să te-mbrac, să nu răcești.

Apoi începu să caute ceva în fundul dulapului.

-Uite ce ți-a luat buni! Mi-am propus să fiu prima care îți spune La mulți ani! N-am uitat că mâine împlinești nouă ani!

Tudor deschise capacul cutiei fără prea mare entuziasm. Ce caraghios! Să te trezești ochi în ochi cu propriul său leu de pluș! Șifonat, pleostit, turtit, o biată jucărie în fața adulților. Azorel părăsi ascunzătoarea, mândru nevoie mare. Nu mai exista niciun dubiu. Trecuse la alt nivel. Acum se putea spune cu certitudine că era un adulmecător profesionist. Nu doar că luase urma cadoului, dar îl scosese și din vizuina cutie. Până și leul părea impresionat.

-Hmmm, se miră mama. Chiar așa? Ți se pare că merită un premiu pentru ce a făcut? și smulse leul în mâna băiatului.

-Parcă voi n-ați fost copii, încercă bunica să o îmbuneze, dar exact în acel moment alunecă pe cojile de semințe.

Tata se repezi să o prindă, dar alunecă și el. Mama reacționează instinctiv, trăgându-l în sus de gulerul cămășii. Dar tata cântărea peste 100 kg, iar mama abia 60. Avea de ales: ori cădeau amândoi, ori doar tata. Era logic să aleagă ultima variantă. Apoi își puse o mână în cap, scoase câinele din cameră și plecă trântind ușa. Tata și bunica se ridicară îngândurați de pe podea.

Săptămâna următoare se dovedi a fi una extrem de lungă. Azorel se complăcea în postura de gonit din cameră, iar pentru Tudor timpul părea să se dilate la infinit. Un minut număra acum pe puțin 300 de secunde, ora 500 de minute, iar ziua minim 40 de ore sau, cel puțin, așa i se părea lui. Era atât de abătut, încât mânca tot din farfurie, inclusiv brocoli. Își făcea singur temele, ordine în cameră, împătura hainele, se spăla pe dinți și seara la 8 era deja în pat. Apoi număra minutele rămase. Și minutele nu păreau să se mai sfârșească.

Poate că lucrurile ar fi rămas așa multă vreme, dacă auzul fin al lui Azorel n-ar fi detectat un mieunat suspect. Zgomotul venea din dormitorul părinților. Așa, deci. De asta îl alungase mama din camera băiatului? Să-l fi înlocuit deja cu o pisică?

-Ham, ham, se repezi să-l anunțe pe Tudor.

-Nu pot să cred, spuse băiatul.

La fel ca Azorel nu suporta pisicile.

Trebuiau să vadă cu ochii lor. Intrară tiptil. Mieunatul venea din șifonier. Deschiseră ușa în timp ce Azorel adoptă poziția ochi acoperiți de nervozitate.

-Salut, băieți!

Era leul.

-Am crezut că ați uitat de mine.

-Tu ești pisica? făcu Azorel perplex. Iar te ții de bancuri?

-Miau, a râs leul. Unde pleci, boss? Nu te supăra, prietene! Hai, mai bine, să ne măsurăm.

-Nu am chef, oftă Tudor. Nu mă mai interesează înălțimea.

-Mă interesează pe mine. Sunt curios dacă te-am întrecut. Și, mai ales, dacă l-am întrecut pe Azorel.

Se măsurară în ordinea stabilită: primul leul, apoi Azorel și la sfârșit băiatul. Nu, leul nu-l întrecuse pe Azorel.

Nici pe băiat. De ce se freca atunci mirat la ochi?

Tudor decisă să se mai măsoare o dată. Și încă o dată.

-Ciupiți-mă, țipă el.

Nu-i venea să creadă.

-Nu visezi, se mândri leul, de parcă ar fi crescut el.

-Nu, nu visezi, întări și Azorel. Ai 1,42!

Prin ce minune se întâmpla asta? O fi de la brocoli? În cazul ăsta va mânca brocoli 100 de ani de acum înainte! În sfârșit! Era ÎNALT! CEL MAI ÎNALT din clasă! Hip! Hip! Ura! Tumbă, aplauze, chiote.

Abia aștepta să plece la școală. La țanc se nimerea. Cum nu se putea mai bine. Exact azi era ziua fotografiilor pentru albumul de final de clasa a patra. Căinele îl petrecu până la poartă. Leul ținu morțiș să-l însoțească, în ghiozdan.

Tudor se îndreptă glonț înspre Rareș. Piticu' de Rareș nu se prinse imediat despre ce era vorba. Mai ales că în ultima vreme prietenia lor se cam stricase. Abia după câteva minute bune se gândi să-l întrebe.

-Ce-i?

-Dă-mi cartea aia de pe raft, îl provocă, știind că Rareș nu avea cum să ajungă la ea.

Sâc! Sâc! Pentru că avea exact cu 10 centimetri mai puțin decât el, de-aia.

-De fapt, dacă nu ajungi, se prefăcu el binevoitor, lasă. O iau eu.

Rareș se înroși instantaneu, înțelegând deodată unde bate.

-Ba ajung, miști el.

Sări de câteva ori, încercând să o răstoarne cu mâna. Nu reuși decât să trântască un penar și toate pixurile, cariocile și creioanele se împrăștiară pe jos. Tudor se distra maxim. Se-ntorsese

roata. Suferise destul. Sosise vremea răzbunării.

-L-ai întrecut, constată o voce pițigăiată în spatele lui.

Era Andreea. Avea altă rochie dezgustătoare cu buline. Stai, ceva nu era în regulă. El ar trebui s-o privească de sus. De ce era invers? Imposibil! TOT EL ERA MAI MIC?

-L-ai întrecut pe Rareș, repetă ea pe un ton zeflemitor, dar nu și pe mine.

Tudor văzu negru înaintea ochilor.

-Pfuuu!

-Am 1,46, îl informă ea, ca fapt divers. Și nu mă voi opri înainte de 1,80. În curând voi intra în Liga Națională de Baschet. Mă antrenez deja cu tata în fiecare sâmbătă.

-E prea înaltă, îl consolă mai târziu leul. În fotografia de grup o să i se vadă doar jumătate de cap.

Și exact așa a fost.

IUBIRE ȘI REALITATE

Anșoara Laura MUSTEȚIU
Scriitor, Australia

Clopotul sfânt al bisericii își răsfira ecoul în aerul cald al serii. În biserica albă din mijlocul satului, un suflet oftează însingurat, ingenuncheat în fața altarului. Se roagă smerit, privind cu stupoare spre bolta cerească. E presărată cu stele. Stele cu chip de îngeri.

Visele sunt și ele versatile, ca și viața. Amăgitoare, aproape reale, fragile, răpitoare. Unele vise sunt vitale, pentru a deveni fragmente reale de viață. Altele, rămân acolo, frumoase și strălucitoare, trăind doar pe tărâmul imaginației. Dacă se întâmplă să

cadă, de acolo, în viața de zi cu zi, realitatea le-ar zdrobi, le-ar răpi lumina, le-ar răpi libertatea și legile cotidiene le-ar încătușa în rigiditatea lor.

Există o viață plină de semne și adevăruri ce dăinuie în spatele cuvintelor. Uneori, ar fi bine să intuim gândurile oamenilor. Am ocoli atâtea dezamăgiri!

Dar Măriuca era prea tânără, prea lipsită de experiența vieții, pentru a înțelege limbajul nerostit al oamenilor. Se lăsa condusă doar de inima ei, pură și inocentă. Și cu toate că inima are întotdeauna intenții bune, nici ea nu e în stare să zărească unde i se duc cărările.

O cuprinse o frică teribilă, copleșitoare. Totul depindea acum de el și de decizia lui. El avea acum crunta putere de a-i schimba viața, de a o face fericită sau de o arunca în prăpastia suferinței.

Măriuca număra clipele, ce i se păreau nesfârșite, până când Ionuț se va reîntoarce în sat. Și acea zi a venit, odată cu un soare rece, umbrit din când în când de nori denși, de un alb-tuciuriu. Pojghița subțire de gheață se topise și calea satului devenise moale.

Să nu-și aprofundeze picioarele în noroi, tânăra pași ușor pe drumul de pe margine, presărat cu pietricele. Pierdută în gânduri, sufletul îi era ingenuncheat pe altar. Se ruga cu disperare la Dumnezeu. Trecuse aproape o jumătate de oră de mers, până când ajunsese în fața casei unde locuia Floarea lui Haiducu.

Se uită cu grijă în stânga și dreapta. Pe calea satului nu era nimeni. Apoi, se furișă în curte și bătu la ușa cămăruței din fundul curții. Auzi pașii și vocea lui Ionuț. O ploaie de emoții îi scăldă dintr-o dată interiorul.

Ionuț deschise ușa, care lăsa un scârțâit prelung. Fața i se lumină și obraji i s-au înroșit, surprins și cu un vizibil șuvoi de bucurie. Măriuca zâmbi, apoi pași timid peste prag și intră în odaia încălzită.

- Măriuca, ce surpriză! Ionuț o luă în brațe și o strânse ușor. Mi-a fost atâta dor de tine!

- Și mie, îi răspunse tânăra, cu glas slab. Zâmbi, palid și tandru. În brațele lui, îi absorbi căldura ființei, de care ea avea atâta nevoie în acel timp. Oftă!

- Să nu mă mai lași singură! murmură.

Iar el rămase și mai surprins. Îi remarcă vulnerabilitatea. De obicei era mai echilibrată, mai stăpână de sine.

Măriuca se așeză la masă, iar el o servi cu un ceai fierbinte de tei. Pe masă erau puse, una peste alta o grămadă de cărți. Povestioare de Ion Creangă, Jules Verne și poezii de Tudor Arghezi. Inima Măriucăi îi zvâcni. „Oare îi vei citi cândva și copilului tău din aceste cărți?” se gândi.

- Uite ce le-am adus elevilor să citească. Le-am împrumutat de la un prieten, bibliotecar.

- Te gândești și ai grijă de ei, dragă Ionuț. Elevii te vor iubi și mai mult. Și le faci un mare bine, căci cultura le va înfrumuseța caracterul.

- Așa este, frumoasa mea. Te văd un pic palidă. Ți-e foame? Am adus plăcinte de acasă. Vrei să le încălzesc?

- Nu... i-a spus Măriuca. Doar mirosindu-le îi venea rău. Am venit să-ți spun ceva important. Își cufundă mâinile în buzunarele cojocului, să-și ascundă tremurul ce-i zgâlțâia interiorul.

- Sper că nu ești bolnavă.

Tânăra inspiră adânc aer în piept, căutându-și în adâncimi puterea. Avea nevoie de ea, mai mult ca oricând!

- Nu, nu sunt bolnavă. Sunt însărcinată în luna a treia. Cuvintele i se împrăștiaseră în aer, ca o crudă eliberare...

Fața lui Ionuț deveni albă și rece, ca o bucată de gheață.

Afară, vântul se întetise, făcând streășina de tablă să zgâlțâie, să tremure scurt, în sunete ascuțite. În odaia caldă, s-a așternut o stranie tăcere. Cuvintele și toate zgomotele s-au topit. Și inimile parcă băteau mai greu, sub presiunea unei poveri.

Parcă într-o furie neînțeleasă, focul pâlpâia neliniștit, murmură ceva, lăsând să țâșnească minuscule scântei prin ușița întredeschisă a sobei. Gândurile celor doi tineri șiroiau, îi înconjurau, zumzâind ca un roi de albine.

Unele adevăruri te împing într-o vâltoare năprasnică de gânduri. Confuze. Vehemente. Sfredelitoare. Țurțuri de gheață se înfig și rănesc tot ce e plâpând în interior. Te lovesc pe neașteptate și, într-o clipă, totul se schimbă. Visele pier, se sting în focul clipelor nimicitoare. Lumina devine umbră, căldura devine răceală, bucuria devine frică. Și, într-un târziu, ne dăm seama că steaua lucitoare e doar o plasmă, clocotitoare, nimicitoare.

Și Măriuca înțelese ce voia iubitul ei să spună, chiar dacă el tăcea. Stătea acolo, nemișcat, cufundat în canapea, cu privirea ațintită pe podea. O umbră de tristețe îi întunecase chipul. Apoi, după câteva momente, își ridică privirea.

- Lasă-mă să mă gândesc. Vorbim mâine, i-a spus cu o voce slabă.

Rămase acolo, pe canapea, împietrit. Tânăra încercă să-i îmbrățișeze ființa, doar cu privirea, dar el era atât de departe de ea. Și parcă, în acel moment intui că nu-i va mai simți vreodată apropierea și căldura.

Există o calitate rară, pe care unii oameni o dobândesc în timp... Aceea de a privi omul în adâncimea lui, în sufletul lui. Când privești un om în interior, îl vezi diferit, indiferent cum i-ar fi exteriorul. Îi zărești lupta, îi intuiești suferința, dorințele.

Și în acele momente, Măriuca, cu toate că nu avea prea mare experiență de viață, avea impresia că îi citea în suflet. Zbucium. Frică. Neîncredere. Slăbiciune.

Mai așteptă câteva momente, în speranța că totul se va schimba, că va zări o fărâmbă de zâmbet, de bucurie. Dar totul rămase într-o dureroasă tăcere.

Uneori, în momentele cele mai grele ale vieții ne este dat să fim singuri. Ca și cum viața se pregătește să ne dea o nouă lecție, să ne dezlege ochii bandajați cu miresme de amăgeli și iluzii. „Te-ai amăgit destul! Privește! Așa arată realitatea. Iar acum doar tu alegi: să te îneci în durere sau să te înalți deasupra ei”.

Tânăra se ridică și-l mai privi încă o dată.

- Măine, după masă...

Își plecă privirea spre podea și ieși pe ușă.

Calea satului era și ea rece, prea lungă și prea goală în acea zi. O pisică zgribulită îi tăie calea. Își aminti de cuvintele lui dragăstoase, de dulcile promisiuni, de îmbrățișările fierbinți. Izbucni în plâns. Și, pentru că nu era nimeni pe stradă, își lăsă lacrimile să se scurgă pe obrajii fierbinți și pe buzele crăpate de frig. Suspina în

durere, lăsând o boare caldă de abur să străbată aerul rece.

Se spune că presimțirile sunt acele adevăruri pe care inima refuză să le privească. Acele adevăruri care există în umbră și fac parte dintr-un fragment de viață, care ne dă iluzia că trăim realitatea. Când suntem îndrăgostiți, intrăm într-o stare de vis, în care dorințele predomină, suprimă realul. În acea stare de vis, privim o stea și ne dorim plimbări nocturne pe tărâmul ei. O venerăm. Nici prin minte nu ne-ar trece să o vedem altfel, decât frumoasă, strălucitoare, plină de mister. Dar în realitate, orice stea sclipitoare, este doar o masă clocotitoare de gaz, cu temperaturi ucigătoare.

Uneori, este bine să privim ceea ce ne fascinează doar de la depărtare. Minte umană are capacitatea de a vedea frumosul în orice, dar asta nu înseamnă că este real. Gândurile tinerei veneau în tăcere, se zbăteau tot în tăcere, purtând veșminte de trăiri sumbre, ce lăsau privirii doar o pâclă de confuzie.

Clopotul sfânt al bisericii își răsfirea ecoul în aerul cald al serii. În biserica albă din mijlocul satului, un suflet ofta însingurat, îngenucheat în fața altarului. Se ruga smerit, privind cu stupoare spre bolta cerească. Era presărată cu stele. Stele cu chip de îngeri.

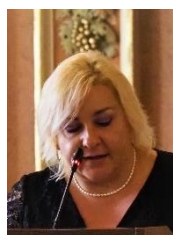
Fragment din cartea PREȚUL ONOAREI, de ANIȘOARA LAURA MUSTEȚIU,

Editura Clubului Româno-Australian de Carte, 2023

VEVERIȚA CURIOASĂ ÎN GRĂDINA DE LECTURĂ A BIBLIOTECII

Ioana NISTOR,
documentarist, Arad

Dis-de-dimineață, la răsărit de soare, Rița Veverița, cunoscută pentru curiozitatea și energia sa debordantă, și-a părăsit căsuța confortabilă din stejarul cel bătrân.

Locuia într-un parc mare, nu departe de Grădina de lectură a Bibliotecii din Arad.

Zilele trecute, auzise de la prietenii ei înaripați că acolo se adună oameni să citească în liniște, la umbra nucilor bătrâni. Curioasă din fire, Rița Veverița a decis că este timpul să investigheze...

În timp ce își croia drum printre copaci și flori, Rița Veverița observa cu atenție fiecare detaliu, găsind un loc atât de frumos, însă nu era nimeni! Era prea de dimineață, atmosfera era plină de pace, așa că a putut să cerceteze în detaliu toate colțișoarele, să se urce în arborii înalți, să vadă florile, ba chiar să dea peste un fluture care vroia să i se așeze pe nas! A zburdat din copac în copac, a văzut tot și, la un moment dat, a adormit pe o creangă lată de nuc... Când s-a trezit, a văzut copii așezați pe bănci sau pe iarba mirosind a verde și citind cărți. Era atât de plăcut în grădina în care se auzea sunetul paginilor întoarse ce se amesteca plăcut cu ciripitul păsărilor...

La un moment dat, Rița Veverița a zărit o carte lăsată nesupravegheată pe o

bancă. A coborât cu agerime și, cu mare atenție, a început să-i răsfoiască paginile. Bineînțeles, nu putea să citească, însă desenele viu colorate din interior au captivat-o imediat. Era o carte despre aventurile unei alte veverițe, ceea ce a făcut-o să chicotească de bucurie.

Observând că o veveriță se uită cu interes într-o carte (!), un băiețel s-a apropiat de ea și a întrebat-o: „Chiar îți place să citești??? Cum așa?”. Rița Veverița a tresărit ușor, dar apoi și-a dat seama că băiețelul nu îi voia răul. Așa că a continuat să privească imaginile, în timp ce copilul îi arăta pozele și îi explica, pe înțelesul ei, povestea din carte.

Pe măsură ce zilele treceau, Rița Veverița a devenit o prezență obișnuită în Grădina de lectură. Cei care veneau la bibliotecă să împrumute o carte, veneau în grădină să citească cu voce tare alături de o veveriță, ba chiar au început să îi aducă nuci și fructe de pădure!

De atunci, veverița noastră s-a împrietenit cu mulți cititori și a învățat că, deși nu poate citi cuvintele, poveștile și imaginația sunt universale și pot fi împărtășite în multe feluri. Astfel, Rița Veverița a devenit nu doar o simplă veveriță curioasă, ci și un prieten drag al tuturor celor din Grădina de lectură, simbolizând bucuria de a descoperi și a învăța lucruri noi în mijlocul naturii și al oamenilor.

IDEI. OPINII. ÎNSCRISURI.

Dr. N. C. PAULESCU: FIZIOLOGIA FILOSOFICĂ ȘI AVATARIILE UNUI SAVANT ROMÂN

Dr. Anton ILICA,
publicist, UZPR ARAD

Atras de un titlu ciudat – pentru un umanist, **Fiziologia filosofică** este o asociere dintre "fiziologie" și "filozofie" -, precum și de un subtitlu la fel de ispititor ("Noțiunile "suflet" și "Dumnezeu" în fiziologie"), interesul mi s-a convertit în curiozitate. Autorul, Dr. N. C. PAULESCU, a fost descoperitorul insulinei, dar savantului i-au fost sustrate cercetările, în urma cărora alți medici au fost onorați cu Premiul Nobel. Tratatul beneficiază de o prefață a dr. V. Trifu, excelentă descriere a activității și a caracterului profesorului Universității din București, Nicolae PAULESCU.

Unii se vor mira, cu o firească grimasă, de ce un publicist cu preocupări umaniste (filolog, pedagog, filosof) scrie despre un medic, chiar dacă acesta a fost un savant apreciat, care avea șansa premiului Nobel în medicină. Aș găsi explicația (și motivația) în cel puțin două justificări:

- virtuțile de riguros cercetător, de onestitate și devotament pentru găsirea soluțiilor fără risc în însănătoșirea bolnavilor;

- ivirea, în mediul românesc, a unor opinii despre implicațiile politice ale lui Paulescu, fiind asemuit cu Mangelé ("medic nazist la lagărul de exterminare Auschwitz (1943–45) care a selectat prizonieri pentru execuție în camerele de gazare și a efectuat experimente medicale asupra deținuților").

N. Paulescu (1869, București - 1931), afirma N. Iorga, "*a trăit ca un mucenic și a murit ca un sfânt*". Mai susține istoricul în publicația "**Neamul românesc**" (1931, p. 350) că a fost apreciat mult mai mult în străinătate decât în țară, considerând că a atins genialitatea, prin cercetările sale, prin caracterul său, prin vocația sa pentru cariera universitară, A avut o minte structurată, un limbaj elevat și

precis, spirit critic, dar mai ales metode de lucru experimentale corelate cu folosirea în cercetare a datelor din alte științe. Doctor în medicină al Universității din Paris și posesor al celui de-al doilea doctorat (în chimie), cercetând în echipă cu renumiți medici francezi, românul N. Paulescu a "*descoperit tratamentul științific al diabetului*". Descoperirea *pancreinei (insulinei)* a fost însoțită de doi "savanți" canadieni necunoscuți, care anunță "*noul tratament al diabetului, prin insulină*", drept pentru care F. Banting și J. Macleod beneficiază de celebritatea mondială a Premiului Nobel, în 1923, "*pentru contribuția adusă în descoperirea și introducerea în terapeutică a insulinei*." Era furt intelectual, un procedeu necinstit în știință. "La 6 noiembrie 1923, Paulescu

a trimis o reclamație Președintelui Comisiei Nobel susținând că „Grupul de cercetători canadieni i-a furat cercetările deci, el cere să i se facă dreptate”, cf. wiki. Inutil.

A predat Fiziologia la Facultatea de Medicină din București, fiind considerat ”o figură copleșitoare”, iar cursul a devenit *Tratat de Medicină (5 volume)*. Nu-mi permit să intru în probleme specifice de fiziologie, patologie, chimie biologică. Însă, omul de știință a relevat, ”cu o splendidă claritate”, un fapt surprinzător: cauza primară a vieții este Dumnezeu, fiind considerat ”cel mai mare interpret științific al divinității” (V. Trifu).

Împărtășind doctrina creștină, demonstrează că cele patru mari patimi sunt: beția, desfrăul, hoția și trufia. În prezența acestora, nici iubirea nu se poate exprima, nici ordinea, nici munca și nici fericirea. Cum leagă fiziologia de filosofia vieții creștine? Citez: ”La connaissance de l'âme humaine ne v pas sans celle du corps”. Apropierea dintre știință și religie derivă din abordarea relației dintre medicină și psihologie (numită pe atunci filosofie).

Tangențial, merită luată atitudine față de receptarea, prin încurcarea lucrurilor, a activității omului de știință și cetățeanul, participant la viața publică a țării. E vorba de acuzele tot mai vehemente împotriva atitudinii sale antisemite, începută prin volumul din 1913, cu titlul *Filosofie fiziologică*:

Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul și Francmasoneria. Cartea e o colecție afirmații calomnioase contra evreilor, fiind o scriere ”infectă”, emanată dintr-o concepție rasistă, temei pentru un holocaust românesc.

Ne oprim aici cu detalierea acestui aspect al vieții dr. N. Paulescu. Era perioada anilor din prima jumătate a secolului anterior. Cum să ai păreri centenare despre o atitudine scoasă din context. Același fapt s-a petrecut cu profesorul MIRCEA VULCĂNESCU (1904 – 1952, Aiud), filosof și sociolog,

acuzat de xenofobie și antisemitism. Recent, statuia acestuia din București avea decret de dărâmare, pentru simpatia față de legionari.

Prietenia mea față de Gh. Schwartz, Vizental, Neumann etc. mă protejează de etichete nefaste. Consider că:

1. În analiza activității științifice și

culturale a unei personalități, trebuie evitată interferența cu comportamentul politic, în caz contrar, aproape toți scriitori, artiștii, savanții ar suferi de vicii contextuale;

2. distrugerea unor opere de artă, a unor teorii și ignorarea unor personalități ale culturii și științei, arderea cărților etc. intră în categoria activitățile barbare, care nu onorează condiția umană civilizată.

NEBĂNUITE SUNT VIRTUȚILE CUVÂNTULUI

Valeriu ILICA,
prozator, Arad

Legenda spune că prin anii '60 ai secolului trecut, Mărțișorul familiei

Arghezi devenise celebru în Bucureștii acelor vremi și, ca atare, un loc de atracție pentru mulți oameni de artă și cultură, fie ei scriitori, artiști plastici, actori ori muzicieni, dar și medici, prelați, politrucii sau juriști. Era considerată o cinste, o onoare, așa zice, un favor, oricum, un privilegiu să fii acceptat și primit pe teritoriul Arghezi. Da, pentru că, la propriu și la figurat, Mărțișorul era o academie poetică. Era patria poeziei argheziene.

Cei care l-au cunoscut – acolo, la el acasă – își aminteau, cu emoție și cu pietatea cuvenită unui mare spirit, că Arghezi era un uriaș scund de statură. Avea o înfățișare plăcută, blândă și senină, molcomă și inofensivă, discret zâmbitoare. Și asta, cu toată privirea sa aspră, sobră și severă. Așadar, un Arghezi cu voce puțină și subțire, dar care te cucerea. Rafinat și delicat, te copleșea, pur și simplu, atunci când începea să depene amintiri. Despre Eminescu, bunăoară, pe care l-a văzut trecând grăbit prin mulțime, pe Calea Victoriei. Copilul de atunci avea opt, poate, nouă ani. Celor mai apropiați, dar și altora care îi câștigaseră încrederea le povestea cu poftă, cu patos și plăcere cum l-a cunoscut pe nenea Iancu Caragiale. Și, ca un fumător incurabil ce era, se mândrea

cu amănuntul că „pe mine, Caragiale m-a învățat să fumez”, după care, aprinzându-și țigara, mai desecretiza un secret: „eu, dacă nu mă afum, nu pot să lucrez”. Ca un făcut, atunci când vorbea despre marii săi înaintași, autorul *Psalmlor* avea un dans al ochilor și un cântec al privirii. Vorbea atunci doar limbajul nevorbit al cuvântului. Conversațiile cu el erau o lecție deschisă, o „mană” poetică, dar și un act de cultură. De corectitudine și de conștiinciozitate scriitoricească.

Îndeosebi și în primul rând, pentru cei care voiau să apuce sau apucaseră de curând pe drumul literaturii. Un sfat prețios și sincer, un zâmbet generos, o vorbă bună și de încurajare, găsea pentru toți. Era prea mare ca să nu-i ajute și pe alții să devină mari. Asta, cu condiția ca oaspetele să nu sară calul. Să nu se umfle în pene, mai pe românește, să nu se obrăznicească. În asemenea cazuri – și din păcate, au fost destule – amfitrionul schimba macazul. Îi sărea repede muștarul. Devenea distant. Ironic. Chiar abraziv. Caustic, până la pedepsitor.

Chipurile, ar fi pățit-o cu el un cunoscut chirurg – vine și ne spune gura satului – unul încă tânăr, „fățos, forțos și fițos”. Unul înalt, puternic și prezentabil ... ca o gardă de corp. Neavând ce face, începe să-i dea lecții patriarhului poeziei despre teoria și știința literaturii. Să-i vorbească despre instituția crezului artistic. Despre mode și modele literare. Despre maniere și manifeste poetice, despre stiluri și mondenități. Despre modernism și noile gusturi ale consumatorilor de literatură. Ce era mai grav, recurgea adesea la aluzii și, bag seama, își făcea iluzii. Arghezi tăcea și-l asculta răbdător. Mă rog, ca orice gazdă

amabilă ce ține la reguli și la etichetă. Totuși, până și răbdarea își are limitele ei! „Se vede de la o poștă că vajnicului Aristot îi place să descalece în plin galop” – constată distrat maestrul. În gând, desigur. Discret, doar pentru sine. Așa și tot așa, până când, iată, micul Aristoteles faultează în careu, declarând ritos:

— Pentru mine, domnule Arghezi, singura artă poetică validă, viabilă și validată este bisturiul.

—Iar bisturiul meu este cuvântul – a replicat numaidecât Arghezi. Am scrijelit cu el, am înțepat adesea, dar de omorât, n-am omorât pe nimeni. În schimb, la voi, la doctori, se mai întâmplă...

Acesta era marele Arghezi: un moșulică ilustru, fascinant, cu înfățișare augură, absolut fabuloasă. Un samurai al cuvântului, deștept foc, cu replică tăioasă și, ca olteanul, iute la mânie. Să recunoaștem că, prin replica dată distinsului chirurg, octogenarul Arghezi a spus un mare adevăr. Și-a definit profesiunea de credință. Dintotdeauna, cuvântul, ca obiect și subiect al Creației, a stat la temelia poeziei lui. De fapt, pentru Arghezi, poezia e o aventură a cunoașterii, dar și o minune a cuvântului. De aceea, deloc întâmplător, primul său volum de poezii, cel din 1927, poartă titlul *Cuvinte potrivite*. Mai mult, trei dintre poeziile sale au fost intitulate fie *Cuvânt*, *Cuvânt înaintea*, fie *Cuvinte stricate*.

Trebuie spus – și o spunem acum – că la Arghezi, cuvântul are o încărcătură, o semnificație în plus. Una aparte, transcendental - evanghelică, după cum vom demonstra ceva mai târziu. Altfel spus, cuvântul arghegian se confundă cu

obârșiile lumii. Se suprapune originilor ei. Se identifică cu timpii Creației. Ia act, participă plinar și contribuie la fundamentarea și la ființarea lor. Exact așa cum rezultă, de altfel, din poezia *Nici o silabă întreagă*, a doua, în ordine, din ciclul celor treizeci de poeme câte însumează **Cântare omului**: „Era, șoptește cartea, la început cuvântul, / Purtându-se pe ape, ca negura, răzleț;/ De se-auzea un tropot, cuvântul era vântul, / Călare pe vecie și veșnic călăreț.”

Este – după părerea unor exegeți autorizați – un transfer, o transpunere în versuri a celebrelor versete biblice, cele cu care începe Evanghelia după Ioan. Citez din memorie, cu aproximație, din traducerea biblică agreată de Arghezi:

„La început a fost Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Și toate câte s-au făcut, printr' Însul s-au făcut și fără de Dânsul nimic nu s-a făcut din cele câte s-au făcut. Viață era într' Însul și viața era lumina oamenilor. Și lumina întru întuneric luminează. Și întunericul nu a biruit-o.”

Ascultându-le într-o catedrală, binevestite de protodiacon la slujba Învierii, simți că te purifici. Că asști, că participi la spectacolul sonor suprem. Auzi cum tremură și se cutremură pereții. Poate, și pentru că tonul e solemn și oracular. Tainic, adânc și grav. Ca de orgă. Model de măreție și de măiestrie. De armonie și mister.

Poet de o maiestuoasă modestie, Arghezi nu s-a considerat niciodată un maestru. Și nici nu accepta să i se spună „maestre”. Pentru el, poezia însemna ucenicie perpetuă, răbdare, perseverență și muncă de atelier. Și, nu în ultimă

instanță, piatra filozofală în care credeau și pe care o căutau inițiații. Mă grăbesc să adaug că și-a mărturisit crezul artistic de nenumărate ori, atât în articole, discuții colocviale și interviuri, cât, mai ales, în poeziile cu valoare de artă poetică. Pe la 75 de ani, încercând un bilanț al îndelungatei sale activități scriitoricești, constata în bine cunoscuta poezie *Frunze pierdute* : „*Cincizeci de ani, de când încerci, mereu / Condeiu, gândurile și cerneala, / N-au mai ajuns să-ți curme, fătul meu, / Frica de tine și-ndoiala. / Te temi și-acum de ce te-ai mai temut, / De pagina curată și de rândul, / Și de cuvântul (s. n.) de la început. / Te sperie și litera, și gândul*”.

Iată, cum, întrebarea eminesciană „unde vei găsi cuvântul ce exprimă adevărul?” devine la Arghezi neliniște și îndoială. Frică și teamă. Spaimă de cuvânt! De Cuvântul de la Început, firește. Așadar, cuvântul, și iarăși, cuvântul!!

Toți marii scriitori s-au format și au performat sub tiranica dinastie a cuvântului. Da, pentru că opera literară – insist, revin și mă repet – este o aventură a căutării și a cunoașterii, dar și o minune a cuvântului. La Arghezi, cu atât mai mult, de vreme ce în poezia sa până și tăcerea cuvântului vorbește. Coexistă. „Se îngână și-și răspund”. Ascultați: „*Tăcerea vocile și le-a pierdut, / Care-o făceau pe vremuri să răsună. / Aud țărâna doar a vocilor străbune, / Cum se desface, cum s-a desfăcut*.” Cunoscuta *Arheologie*, din care tocmai am citat, este o poezie în surdină. Una care și-a redus sonorul. Trebuie spusă șoptit. În liniștea rugăciunii. Concluzionând, aș spune doar atât: cuvântul cere multă artă. Tăcerea, tot

atâta! Probabil, de aceea parteneriatul și buna conviețuire între tăcere, vorbă și cuvânt o întâlnim adesea la truditarii scrisului. Plusând puțin, aș constata că tăcerea poetică a lui Arghezi, identic egală cu tăcerea proverbială a lui Sadoveanu, devine la Nichita *necuvânt*. Volumul *Necuvintele*, apărut în 1969, mi-e cea mai concludentă și mai la îndemână mărturie. Blaga, cel din *Autoportret*, mersese și mai departe: „*Lucian Blaga e mut ca o lebădă. / În patria sa / zăpada făpturii ține loc de cuvânt ... / El caută apa din care bea curcubeul*”. Pentru autorul *Poemelor luminii*, poetul este nu atât un mânuitor, cât un mântuitor al cuvintelor. Al cuvintelor aduse în starea de grație. Aceea în care să exprime inexprimabilul.

Revin la Mărțișor! Poet cu poziție râvnită și privilegiată, Tudor Arghezi a fost un salahor al scrisului. Până în ultimul moment. Orfica *Litanie*, datată 12 iulie 1967, este o ultimă și cutremurătoare promisiune făcută „pierdutei” Paraschiva – sprijinul și sfetnicul său dintotdeauna. În singurătate și la suferință. La bine și la rău. Are doar două versuri, dar care cântăresc cât o legendă nespusă: „*Mă chemi din depărtare și te-ascult, / N-am să te fac, pierdute, să mă aștepți prea mult.*” / I-a promis și s-a ținut de promisiune. Peste numai două zile.

GEORGE PINTEA – DIN NĂDLAC SPRE AMERICA, LA ÎNCEPUT DE SECOL XX

dr. Gabriela Adina MARCO
Complexul Muzeal Arad

Dinamica populației este determinată de mai mulți factori, printre care se numără și mișcarea migratorie, ceea ce reprezintă procesul de schimbare a „statutului rezidențial”¹ – un proces care influențează atât localitatea, respectiv țara de origine, cât și cea de destinație.

Fenomenul migrației spre continentul american și spre alte destinații, mai mult sau mai puțin exotice, a cuprins reprezentanți ai tuturor popoarelor din Europa. Această amplă mobilitate demografică a luat amploare deosebită în ultimii ani ai secolului al XIX-lea și începutul veacului următor, manifestându-se intens până la izbucnirea

primei conflagrații mondiale. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, arădenii, indiferent de etnie, confesiune, statutul marital, social sau profesional au fost cuprinși și ei de „febra” emigrării spre continentul american. Spre exemplu, etnicii slovaci din Nădlac și împrejurimi s-au îndreptat în special către Argentina și Brazilia², iar etnicii români s-au îndreptat în special spre Statele Unite³.

„Cauzele principale ale emigrării: 1) nemulțumirea generală; 2) impozitele grele; 3) lipsa de pământ; 4) aparatul polițienesc ce domină în administrație; 5) scăderea sentimentului moral; 6) scăderea dragostei de neam și de patrie; 7) plata slabă a muncitorilor; 8) marea proprietate funciară; 9) proasta administrație”⁴. Însă, „alături de cauzele economice și sociale, nu trebuie ignorate cauzele politice și etnice”, având în vedere faptul că „emigrarea românilor... producea îngrijorare în mișcarea națională românească”⁵, pentru că plecau exact persoane considerate a fi apte de a participa la acțiuni cu caracter național. Conform părerii istoricului Gelu Neamțu,

¹ Corneliu Pădurean, *Populația comitatului Arad în secolul al XIX-lea*, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2003, p. 204.

² *Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Rumunsku* = *Atlasul culturii populare a slovacilor din România*, Nadlak / Nădlac, vydavateľstvo Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku / Editura Societății Culturale și Științifice „Ivan Krasko”, 1998, p. 105.

³ Unul dintre specialiștii care au studiat fenomenul emigrației spre continentul american este regretatul cercetător clujean

Gelu Neamțu. Detalii vezi în studiul „Unele aspecte privind emigrarea românilor din Transilvania în Statele Unite ale Americii la 1907 și 1911”, în *Sabin Manuilă. Istorie și demografie. Studii privind societatea românească între secolele XVI-XX*, coord. Sorina Bolovan, Ioan Bolovan, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, 1995, pp. 144-153.

⁴ *Ibidem*, p. 149.

⁵ *Ibidem*, p. 153.

„ce însemna a «reuși» în viața de emigrant în America?... realizarea unei sume de minimum 1000 de dolari, din care, la întoarcerea acasă, puteau să-și cumpere mult visata bucată de pământ, să-și ridice o casă de piatră sau să-și pună pe picioare un modest atelier meșteșugăresc. Cuvântul de ordine care circula între emigranții români era: «Mia și drumu!» acasă, în Transilvania»⁶.

George Pinte⁷. S-a născut la Nădlac la data de 20 septembrie 1890. La vârsta de 22 de ani, în anul 1912, acesta a emigrat în SUA, stabilindu-se mai întâi la Detroit (Michigan), apoi la Youngstown (Ohio).

În America a fost proprietarul unei frizerii, dar a deschis și a manageriat și librăria-bibliotecă româno-americană prin intermediul căreia a promovat cartea românească pe meleagurile americane. Această librărie, singura de acest gen din SUA și Canada, a achiziționat toate cărțile de la firma „La Ursu” (librăria

națională pe care o înființase preotul Ioan Podea) și majoritatea cărților românești de la librăria „Axelrad” din New York. George Pinte a fost cunoscut de mulți români stabiliți în SUA, care comandau cărți în limba română de la librăria sa⁸.

A fost episcop al Bisericii Ortodoxe Române „Sf. Treime” din Youngstown (1931-1971).

La împlinirea a 90 de ani, cu ocazia banchetului care i s-a oferit, Uniunea și Liga Societăților Românești din America i-a decernat o placă de recunoștință pentru sprijinul acordat acestei organizații fraternală românești din America și pentru contribuțiile aduse pe tărâmul promovării slovei românești prin intermediul

activităților desfășurate la librăria-bibliotecă româno-americană. A fost membru al Uniunii și Ligii Societăților Românești din America timp de 75 de ani. A fost secretar financiar al Societății

CLEVELAND, OHIO / VINERI, 43 IANUARIE 1922

**LISTA CĂRȚILOR MAI NOI SOSITE
LA LIBRĂRIA
BIBLIOTECA ROMANA AMERICANA**
George Pinte, Propr.

115 So. Watt St., or P. O. Box 419 Youngstown, Ohio

DIN ISTORIA ROMÂNIEI, un volum bogat, prețul.....	\$1.00
AVRAM IANCU, Regele Carpaților, un volum mare.....	\$0.50
RASPUTIN, Călugărul criminal, Episod din Istoria contemporană a Rusiei (Roman).....	\$0.75
MOARTEA LUI RASPUTIN, (Roman foarte interesant).....	\$1.00
NEBUNUL, amintirile unui fost copil de trupă, roman, vol. mare.....	\$1.00
Din Documentele secrete ale lui Sherlock Holmes (roman).....	\$0.35
UMBRA CARE UCIDE, documente secrete în 4 fascicule (roman).....	\$1.00
VIAȚA și Faptele lui NAPOLEON I, Împăratul Francezilor, Regele Italiei, și cu o mulțime de ilustrații, legat fin.....	\$1.25
SEMNUL MISTERIOS (roman polițist) în 5 fascicule.....	\$1.25
O TINEREȚE PERDUTĂ (roman).....	\$0.75
GENIU PUS ÎN CĂMP (roman) de Mihail Eminescu.....	\$1.00
TREI LUNI PE CÂMPUL DE RĂZBOI, un vol. de 372 pagini.....	\$1.50
ARSENE LUPIN contra lui Sherlock Holmes (roman).....	\$1.00
CARTE DE BUCATE, cuprinzând și buclăria vegetariană, peste 500 rețete diferite.....	\$1.00
BIBLIA sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, tradusă de D. Corbulescu. Legată în piele, ediție de Bazeștii.....	\$1.50
DICTIONAR ROMÂN-ENGLEZ, de peste 316 pagini (broșat).....	\$1.25
CEL MAI BUN DOCTOR ÎN CASĂ "CURA DE APĂ" sau Cum trebuie să trăiești, de Dr. Kneipp.....	\$1.50
CÂNTECE, VERSURI DE STEA și Cântecele Iroizilor.....	\$0.40

Calendar pe anul 1922.

Calendarul ziarului AMERICA, bogat.....	75c
Calendarul LUMEA ILUSTRATĂ, calendar foarte bogat.....	\$1.00
Calendarul AMICUL POPORULUI, cu ilustrații; prețul.....	50c
Calendarul SĂTRĂNULUI, Sibiu, cu ilustrații; prețul.....	30c

Cum se poate să se trimită adresa cu bonul la adresă:

BIBLIOTECA ROMANA AMERICANA
George Pinte, Propr.
115 South Watt St., or P. O. Box 419 Youngstown, Ohio

⁶ Ibidem, p. 152.

⁷ Dan Fordane, *Românii din America. 500 personalități din SUA și Canada*, Montreal, Danway Publications, 2000, p. 346.

⁸ Presa românească din America, în principal ziarul care purta chiar numele de „America”, abundă în anunțuri prin care George Pinte

„Unirea și Plugarul”, care s-a numit la început „Deșteaptă-te române!”.

George Pinte a s-a stins din viață la data de 10 august 1986 la Youngstown (Ohio).

**IN ATENȚIUNEA CELOR DORNICI DE
A CETI ZIARE DIN PATRIA VECHIE.**

Tribuna din Sibiu	10c	Pașă	10c
Renășterea Română, Sibiu	10c	Gazeta Trans., Brașov	10c
Gazeta Poporului, Sibiu	10c	Unirea Poporului, Blaj	10c
Vocea Poporului, Sibiu	10c	Unirea Zilnică	10c

Avind reprezentanța tuturor acestor ziare pentru Statele Unite și Canada, adresați-vă cu toată încrederea la: (25)

BIBLIOTECA ROMÂNĂ AMERICANĂ
GEORGE PINTEA, PROPRIETAR
264 E. FRONT STR., ori P. O. B. 419, YOUNGSTOWN, O.

Emigrația a avut consecințe multiple. În primul rând, a frânat sporul demografic real, a restrâns ponderea natalității prin plecarea persoanelor relativ tinere, determinând o creștere demografică mai redusă la începutul secolului al XX-lea.

În acea perioadă de început de secol, numeroși tineri au plecat să își caute norocul în alte părți ale lumii, în special pe continentul american, rămânând acasă femeile, bătrânii și copiii. Cu toate acestea, revenirea unei părți dintre cei plecați în străinătate a avut consecințe benefice influențând pozitiv dezvoltarea economiei agrare și evoluția lumii rurale. Numeroase persoane sau familii reîntoarse în localitățile de origine și-au construit case moderne, și-au dotat gospodăria, devenind modele pe plan local de gospodari harnici.

VIAȚA MONDENĂ PRIN OCHII UNUI TAXIMETRIST DOUĂ INVENȚII CE AU REVOLUȚIONAT OMENIREA: ROATA ȘI TIPARUL

Stelian DEACONU,
prozator, Arad

*Motto : Roata conduce visul omului
la destinație, dar tiparul îi înrămează
realizările pentru posteritate.*

Începând cu o plăsmuire, materializată ulterior într-un accesoriu de bază cu atâtea efecte benefice asupra întregii umanități, un anonim a dat generațiilor viitoare o moștenire prețioasă. Să fi fost rostogolirea sacadată a unei pietre

de pe versantul unui munte pleșuv sursa de inspirație a acestui inițiator al deplasărilor de azi? Sau forma aștrilor ce le-au luminat traiul să fi devenit cândva proiect de invenție? Roata a reprezentat tiparul multor invenții ce au urmat. Unde o întâlnim? Poate traiectoria minusculelor particule încărcate cu sarcini potrivite deschizând calea unei prietenii cu alți vecini, legând relații indestructibile? Sau poate traseul milenar al unei planete din sistemul solar ce descrie un dans perfect cu nenumărate implicații? Sau deplasarea unui tsunami cu o putere uimitoare de distrugere amintind inferioritatea omului în calea forțelor naturii?

După apariția ei aproape din neant, omul a mai dat o lovitură: inventarea tiparului. De data aceasta, avem un semnatar: Johannes Gutenberg.

Verba volant, scripta manent. Cuvintele alese cu grijă reprezintă, atât muniția inepuizabilă cu care bastionul raționamentelor greșite poate fi doborât cu ușurință, cât și buchetul de flori cu care inviți o inimă sensibilă într-o altă lume, cea a autorului. Pe de altă parte, când iubitori ai adevărului și ai frumosului au găsit în straturile prăfuite de trecerea timpului zapisul înaintașilor cu aspirații asemănătoare, se vor înclina în semn de respect pentru munca lor asiduă. Astfel s-au născut cărțile și revistele, unele cu tradiție, altele cu prestanță.

Revista de față, Gutenberg, prezintă unele caracteristici unice. Asemenea fiecărui anotimp ce nu se lasă așteptat, consecvența apariției fiecărui număr invită de fiecare dată cititorul într-o livadă a literaturii ce te îmbie prin mirosul poeziilor, fructele pline de gust ce reprezintă rodul multor cercetări, făcând loc și multor lăstari (ca mine) ce încă își antrenează creațiile la umbra veteranilor. Bine udată de atâtea concepte ce scot la iveală locuri și personalități din zonă, evenimente marcante, ajustată prin culori și imagini atrăgătoare, această grădină în care te afli, atunci când îi pășești aleile, te ajută să înveți din trecut și să apreciezi ceea ce ai acum.

Un letopisetz al Aradului.

Ajunsă deja la vârsta unui adolescent (15 ani), crescând treptat sub îndrumarea unei redacții pline de viață, revista este și o catedrală a scrierilor zidită cu scopul de a uni o diversitate literară. Numărul la care a ajuns (60) îmi inspiră ideea că

viteza reputației făcute îi permite să iasă în afara urbei, cum de altfel a ajuns până peste hotare. Poate fi citită în funcție de propriile așteptări, la o cafea dimineața, seara când toate activitățile curente au fost finalizate. Pot fi relatate aspecte interesante unor prieteni ce ne împărtășesc pasiunile.

Atât roata, cât și tiparul, induc ideea permanenței. Tiparul însă este o artă.

CĂRȚILE GUTENBERG

(16 august 2024)

SPECIAL

CONSTANTIN AVADANEI ***Un patriot cu simțământ viu al responsabilității colective***

Daniela GUMANN,
scriitor, ASRA

Domnule col(r).dr.ing. C.A., grație spațiului social virtual ne cunoaștem de mai multă vreme, însă concret și fizic a fost posibil la Viena, anul acesta la un eveniment a cărui gazdă și organizator a fost domnul Ioan Godja – director al postului de radio din Viena, Radiotv Unirea.

De la bun început, doresc să recunosc și dezvălui adevărul că am apreciat întotdeauna activitatea bogată, frumoasă, densă și consistentă, multiplă și variată care este publică în internet: articole, interviuri sau discursuri în diferite împrejurări și cu diferite ocazii în care se remarcă o vastă și solidă cultură de care dispuneți.

Aveți ce spune, aveți și inițiativă. V-ați gândit să concentrați o idee într-o carte?

Bună ziua doamna Daniela!

Mulțumesc de provocare. Da.. M-am gândit desigur! De fapt, viața mea a fost și este o viață ca o carte închisă. Abia acum o deschid filă cu filă, nu scriu la comanda acelor care s-au grăbit a mă eticheta că nu am operă. A elabora o operă înseamnă studiu personal și nu plagiat, cum se poartă și pe la case mai mari.

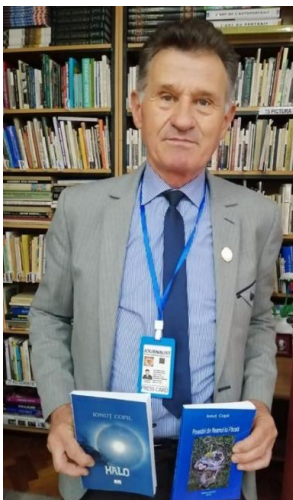
Dacă ați scrie despre dumneavoastră, ce perioadă din viață ar căpăta cea mai mare importanță? (copilăria, adolescența, primii ani de tinerețe)

Nu aş alege aceste perioade, țin de călătoria și formarea mea imitativă. Aş alege maturitatea, pentru că, după acerba educație primită acasă, am reușit să discern, să mă orientez înspre o altă călătorie, viața în doi și nu regret nimic.

De-a lungul carierei dumneavoastră, încununarea calităților profesionale, a abnegației și pasiunii în cariera de inginer militar, dar și filosofiei cunoașterii umane, s-a răsfrânt în aprecieri și recunoașteri provenite de la oameni, instituții și organisme care v-au recompensat. Ce sentimente aveți când rând pe rând le răsfoiți în memorie?

Vedeți dumneavoastră, în viața mea două au fost uniforme, însă au diferit vestimentațiile. Ma leagă mult de amândouă, însă prefer să spun atât. Contează ce mi-a dăinuit în memorie. Frumusețea de orice fel. Oameni. Camarazi. Experiențe.

Domnul col(r).dr.ing. C.A., Președintele Grupului de Inițiativă „CENTENAR – MAREA UNIRE – ALBA IULIA – 2018”, Președinte al cercului „ASTRA” Cugir, vicepreședinte al Filialei Județului Alba a ANCE – „Regina Maria” și vicepreședinte al Filialei Județene „Gemina” a ANCMRR, Redactor al RadioTV UNIREA VIENA și de curând ați acceptat propunerea ASRA, să faceți parte din colectivul de redacție a revistei Codeierul diasporei, în

calitate de corespondent din România. Cum reușiți?

Mulțumesc de întrebare. Eu reușesc pentru că mă implic, nu mă complic. Am acceptat de a pătrunde în alt univers acela al revistei dvs. știut fiind faptul că pot de aici, din Alba Iulia să fiu un mesager pentru cei care simt și trăiesc încă românește. Imi drămuiesc timpul și vibrațiile într-un confort de simbioză.

Care a fost principiul de viață ce v-a ghidat în activitatea dumneavoastră?

Ca să înțelegi, apoi te izbești ca să înveți. Astfel, ca din onoare, respect, stimă, cinste, ș. a. am să aleg,

„Respectă-te pe tine însuși și vei fi respectat!”

Cu ce sentimente încheiați anul 2019? Cu ce proiecte începeți anul 2020?

Frumoasă întrebare. Închei un an frumos. Ca o carte. Cu file scrise, cu file goale. Am realizat și am promovat tot ce mi-am propus. Drept pentru care mulțumesc sincer tuturor. Am călătorit și așa ne-am cunoscut. Însă, din orice călătorie dacă nu te sprijini pe mentalul tău, pe ordinea ta, poți să cazi pradă pe brazdă. Vrei să faci un bine, poate la cerere și te izbești de slăbiciuni terestre, din care scapi doar mulțumită disciplinei corpului.

La finalul acestui interviu v-aș ruga să ne dezvăluți care ar fi oamenii cărora le sunteți recunoscător pentru ce sunteți și ați reușit în viață.

Vis-a-vis de proiecte, ele au fost și se întrepătrund. Culturalul, esența acestuia va prima cu valențe de ordin al cercetării al propriei documentări dar și al unei bune cunoașteri al adevărului istoric. Cu oameni. Nu am să dau nume spre a elogia vreo persoană care ar merita. Din contră! Însă un parcurs în viață trebuie îndreptat nu în mod egal ci fragmentar. Nu sunt străin de cei care au investit în

mine pe plan educațional sau cel de carieră. Rămân recunoscător familiei care e sincer pilon. Apoi ar fi cercul de mentori, apoi de prieteni. Aici intervine valul. Rămâne doar cel care trece malul.

Vă mulțumesc pentru interviu și vă prețuiesc efortul. cu atât mai mult cu cât ne unește dulcea patrie, Moldova!

La finalul discuției noastre, cu speranța că, nu am tulburat pacea sfintelor sărbători, vă rog, domnule col(r).dr.ing. C.A., să-mi permiteți a vă mulțumi pentru acest scurt interviu și să vă urez mult succes în activitățile de cercetare și documentare în slujba neamului românesc.

La mulți ani!

INEDIT

Petre Pascu

Rondelul petalelor albe

Sub ploaia de petale albe, mari,
Pier, te simt, din nou îți dai obolul.
Ci, tot făcând acestor pomi ocolul,
Mai tânăr, azi, și mai bogat îți pari.
Noi imnuri înălțând cu nou stiloul,
Când ramuri clare sunt, și pomii clari,
Sub ploaia de petale albe, mari
Pier, te simt, sin nou îți dai obolul.
Îți lași căminul, pana și biroul,
Spre pruni năvală dai, și spre pânari.
Și cânti și fluieri contemplând tabloul,
În sus, copil, de bucurie sari,
Sub ploaia de petale albe, mari.

(extras din *Almanahul părinților*, 1982,
editat de „Revista de pedagogie”
București, redactor-șef Anton Vasilescu,
p. 60; Sursa: Gabriela Marcu).

LA O CEATCĂ DE CAFEA

COLȚUL MUCALITULUI

Loredana TUDORESCU,
eseist, Arad

„Învață din greșelile altora. Nu vei trăi suficient de mult ca să faci singur toate greșelile.” – Sam Levenson

„ Optimistul – cineva care își dă seama că a face un pas înapoi și unul înaintea nu e un dezastru, e mai mult un dans de cha-cha. ” - Robert Braulte
„ Creierul este un organ minunat. Începe să funcționeze când te trezești dimineața și nu se oprește decât când ajungi la birou. ” – Robert Frost

„ O sticla de vin conține mai multă filozofie în ea decât orice altă carte din lume. ”- Louis Pasteur

Întâmplări mici despre oameni mari

Laplace (1749 – 1827)

Pierre-Simon Laplace primește pe un guraliv care pălăvrăgește vrute și nevrute cam o jumătate de oră. În acest timp însă Laplace medita la lucrările sale. La un moment, dat palavragiul îi spune lui Laplace că-l părăsește, ca să nu-l plictisească. Dar Laplace îi răspunde:

– Nicidecum; puteți continua. N-am auzit nimic din ceea ce ati vorbit.

Theodore Roosevelt (1882 - 1945)

S-a născut într-o familie bogată din New York, în copilărie fiind bolnăvicios, astmatic. A urmat cursuri de box la o vârstă fragedă. Roosevelt a făcut multe excursii în Africa și America de Sud, unde a vânat și a studiat numeroase specii exotice. Dar cea mai ciudată întâmplare

din viața sa a avut loc în 1912, în timpul unui discurs ținut la Milwaukee.

Un asasin a încercat să-l omoare cu un pistol, dar glonțul a fost atenuat de tocul de ochelari. El a spus mulțimii că a fost împușcat, dar și-a continuat discursul și apoi s-a dus la spital.

Charles Dickens (1812 - 1870)

Charles Dickens a fost unul dintre cei mai cunoscuți scriitori din epoca victoriană. Cu toate că povestirile sale au avut, de obicei, finaluri fericite, propria sa viață nu a fost la fel.

Viața timpurie a fost petrecută în cea mai mare parte în închisoare, din cauza faptului că tatăl său nu și-a putut achita datoriile, astfel că toată familia a trebuit să i se alăture în închisoare.

Apoi, el a lucrat într-o fabrică pentru a ajuta la achitarea datoriilor. Condițiile de muncă foarte grele au reprezentat o sursă de inspirație majoră pentru scrierile sale de mai târziu.

CARTEA DE DUMINICĂ

Alexandra TUDORESCU,
eseist, Cluj

Cea mai recentă lectură - "Comuniune". O carte cu un umor savuros, valuri neașteptate de tristețe, și mai presus de toate, o naturalețe aproape palpabilă. Acest roman ne arată că familia poate să vină în forme diverse, și adeseori iubirea transcende legăturile de sânge. M-a ținut cu sufletul la gură, m-a făcut să întorc pagină după pagină, m-a înduioșat.

LOCURI ȘI OAMENI

Iuliana PINTEA,
eseist, Arad

Locuri cu unde line sau învolburate ale Someșului ...

Oameni cu doruri ori vâlvătăi ale sufletului ...

Frumusețea locurilor, minunăția cuvântului ...

Cuvântul scris de cei ce suntem doar **o clipă** pe plaja finită asigură dăinuirea.

Dăinuire, iată, și prin această corespondență care ne oferă o „lectură gânditoare”, deoarece conține o filozofie a existenței.

Cei doi își deschid lumea lor interioară, fiecare raportându-se la straturile vieții sale, iar imaginile gândurilor par a constitui o eternitate cuprinsă în lumea dorului.

Rus, 12 mai 1982

Stimate domnule Octavian Paler,

Dacă nu suport tăcerea din partea dumneavoastră, fiindcă însemnați pentru mine o lume întreagă, o lume spre care am năzuit întotdeauna, din partea unora tăcerea e mai mult decât binevenită. Scrisoarea dumneavoastră mi-a risipit gândurile negre și tristețea și mi-a luminat viața cu o mare bucurie. Mă bucur ca un copil că m-ați auzit și m-ați înțeles.

Cărțile dumneavoastră m-au făcut să gândesc și să simt tocmai ce aștept eu mai mult de la o carte. Mi-au limpezit unele înțelesuri, mi-au sporit îndoielile și mi-au zgâlțâit unele certitudini. În lumea lor mi-am regăsit propria mea lume mai clară și, totuși, mai plină de taine. Îmi veți spune că e firesc să te regăsești în paginile cărților citite. Da, așa e. Mi s-a întâmplat de multe ori, dar nicio carte nu m-a frământat mai mult, nu mi-a pus mai multe întrebări după ce mi-a răspuns la altele, nu m-a răscolit atât de adânc învălmășagul gândurilor și simțirilor mele. Și am citit mult. De fapt, nici n-aș putea trăi fără să citesc.

Închegându-se, pe măsură ce lectura înainta, din paginile **Jurnalului și contrajurnalului...**, autoportretul dumneavoastră din oglinda mexicană mi-a spus că ne asemănăm în multe din manifestările vieții noastre interioare. Afirm aceasta, deși știu că-mi sunteți superior prin talent și cultură, prin cunoașterea atât de profundă a sufletului omenesc, prin toate împlinirile pe care viața dumneavoastră le-a cunoscut.

Pentru mine sunteți un înțelept, deși ați negat, nu numai o dată aceasta. Însă un înțelept îndrăgostit pătimește de viață, un înțelept pentru care e o cinste să aparțină vieții. Oare a iubi viața înseamnă a fi înțelept? A o iubi după ce o cunoști cu luminile și umbrele ei, cu frumusețile și bogățiile ei, după ce știi că e darul cel mai de preț fără de care n-am mai avea nimic și că, într-o zi, acest dar îl vom pierde pentru totdeauna să însemne lipsă de înțelepciune? Aici nu sunt de aceeași părere cu dumneavoastră.

Și când iubiți viața atât de mult, când puteți s-o trăiți cu toată plinătatea ei ce înseamnă, oare, câți ani aveți? Nimeni nu știe cât va mai dura viața pentru el, dar depinde, în primul rând, de fiecare dintre noi s-o trăiască din plin sau să treacă pe lângă ea ca pe lângă un străin. Și nu uitați, domnule Paler, că o clipă-i frumoasă tocmai pentru că-i unică și că, dacă s-ar repeta, s-ar îneca în banalitate.

Nici eu nu mă pot împăca cu gândul că, într-o zi, soarele nu va mai lumina și pentru mine, că lumea aceasta pe care o iubesc și o consider singura adevărată pentru mine nu va mai însemna nimic, că nu voi mai vedea, nu voi mai auzi, nu voi mai simți nimic... Aceasta însă mă face să prețuiesc și mai mult viața știind că va veni o zi care, pentru mine, nu va mai avea un mâine, că voi pierde, iremediabil, tot ce am iubit pe lumea aceasta. Însă nu consider că-i atât de important că viața noastră numără 55 sau 38 de ani. Și eu, la toamnă, împlinesc 39 de ani. Nu obișnuiesc să spun că am o anumită vârstă până când nu am împlinit-o. Se poate trăi într-un an și mai în puțin timp cât într-o viață întreagă, după cum un om poate înșira, în drumurile sale, cu zecile de ani o viață searbădă unde stăpânesc goliciunea și egoismul meschin.

Deci eu nu găsesc întemeiată invidia dumneavoastră. Numai dacă nu căutați ceva pentru care să mă puteți invidia. Eu aș avea mai multe motive să vă invidiez, dar nu numai că nu-mi stă în fire așa ceva, ci chiar mă bucur pentru tot ce viața v-a dăruit în plus față de mine. Mă bucur ca și cum mie mi le-ar fi dăruit.

Îmi doresc la fel de mult să-mi scrieți și să am posibilitatea să vă citesc cărțile. Mi-ați dăruit, nu de mult, două cărți atât de dragi mie, însă, oricât de mare e dorința de a citi tot ceea ce ați scris și a văzut lumina tiparului, bunul-simț mă împiedică și să mă gândesc măcar, să ajung la cărțile dumneavoastră tot datorită dumneavoastră. Importanța pe care o au cărțile dăruite de dumneavoastră mie, după ce le-am cunoscut, m-au determinat să pornesc în căutarea celorlalte, fără a le găsi încă. Știu, însă, că le voi găsi căci voi întreba până voi întâlni pe cineva care a avut norocul să le cumpere sau le-a putut împrumuta de la bibliotecile unde eu nu am acces. Deci, vă rog, să nu mai căutați dumneavoastră. Eu sunt cea care vreau să citesc, eu le voi găsi. Încă nu bănuiesc unde. Sunt și curioasă să aflu cine le are și pentru mine.

Și eu am aflat din scrisoarea dumneavoastră că ne asemănăm numai prin faptul că nu suportăm tăcerea și că am plătit amândoi scump dreptul de a visa. Sunt singură, dumneavoastră nu.

Ați vrea, oare, domnule Paler, ca în scrisoarea următoare să-mi vorbiți de mama dumneavoastră și despre copilărie?

Eu vă doresc norocul să trăiți clipele cu toată plinătatea lor.

P.S. Vă rog să lăsați pe *dumneavoastră* la o parte în ceea ce mă privește și, dacă doriți, să-i scrieți Liviei la persoana a II-a singular.

Cu deosebită stimă, Livia
București, 24 mai 1982

Livia,

Bine, dacă zici să trec de la „dumneavoastră” la „dumneata”... Dar la ce-mi ceri să-ți povestesc despre copilărie? Copilăria e departe, iar primăvara de-afară e foarte

aproape, îi simt mirosul, căldura și înțeleg că vine vara, sub semnul căreia m-am născut. E drept că senzațiile se amestecă. Mi-a plăcut întotdeauna iarba caldă și îmi place și-acum. Asta îmi aduce aminte de copilărie, dar și de moarte. Căci tot ce stărnește în mine dragostea de viață îmi reamintește că se va sfârși într-o zi. E un fel de, cum să-ți spun, o pedeapsă pentru o sete prea mare, probabil. Un mod de a plăti.

Înțelept eu? Să nu mai pronunți acest cuvânt în legătură cu mine. Mă sperii. Nu vreau să fiu înțelept și, de altfel, chiar dacă aș vrea, ar fi inutil. Așa că prefer orgoliul de a refuza ceea ce, oricum, nu voi avea niciodată. De fapt, înțelepții sunt cei care stau tot timpul cu ochii pe cântar să vadă când depășesc măsura. Cum să iubești viața cu ochii pe cântar? Singurul mod adevărat de a o iubi, cred eu, este de a iubi fără nicio măsură. Adică dureros. Răstignit, aș zice, între copilărie și moarte fără s-o uiți pe cea dintâi și fără s-o accepți pe cea de-a doua. Nu, Livia, nu sunt un înțelept, te asigur că nu cunosc sufletul omenesc și, cu atât mai puțin, al femeilor. Cât privește anii, nu de ei mă tem, ci de faptul că trec ireparabil. Dar ai dreptate, clipa e frumoasă tocmai pentru că-i unică. Și gândim la fel în privința amărăciunii egoiste că soarele acesta va străluci - ticălosul - și când nu vom mai fi. Spune, cum să fii înțelept și cu ochii la cântar când știi asta?

Îmi pare rău că nu vrei să mai cauți vreuna din cărțile mele. Drept pedeapsă, te voi lăsa să le cauți singură. Sunt curios când vei reuși să găsești una.

Apropos, știi ce m-a determinat să-ți trimit **Viața pe un peron**? Formula ritoasă din încheierea scrisorii: „*Aștept cartea sau tăcerea*”.

Scrie-mi, te rog, cu ce te îndeletnicești acum! Cum arată o zi de mai în comuna Rus, la numărul 38? Și pe unde o fi această comună despre care până de curând nu știam că există.

Rus, 1 iunie 1982

Stimate Octavian Paler,

Satul meu s-a mulțumit să-și trăiască viața în modul cel mai obișnuit pe aceste meleaguri. N-a săvârșit nicio faptă care să-l scoată din anonimat. Iată de ce-i firesc să nu-i fi auzit niciodată de nume, e firesc să-i ignorați existența.

Și totuși, mulți din străinătate, care i-au călcat pragul se reîntorc cu drag la prietenii și la cunoștințele de aici, la acei oameni cu inima de aur pe care i-au cunoscut. Unii și-au găsit aici temelie pentru casă și pentru viață.

Cum s-ar putea, atunci, ca dorul să nu le poarte pașii spre satul care odată era și al lor, al celor care au plecat în altă localitate? Pe aceștia, mai ales, satul îi întâmpină cu zâmbetul înflorind bogat pe buze și în priviri, cu ferestrele mari strălucind misterios în soare, cu un „*bine-ați venit*” rostit din tot sufletul. Îi primește în hotarele sale strângându-le mâinile în palmele sale calde și înăsprite de muncă, întrebându-i cum numai dragostea și omenia știu întreba: „*Ce mai faceți?*”

Uneori, se întristează văzând ifosele și înălțimea de la care încearcă să-l privească unii ca și cum mașina, hainele sau banii le-ar da dreptul de a nu-l respecta și a nu-l recunoaște. Niciodată nu s-au întâlnit mai toți cei plecați cu satul acesta necunoscut și neînsemnat pentru cea mai mare parte a lumii ca în acel 2 noiembrie 1975 pentru a-i

sărbători 650 de ani de la prima atestare documentară! A fost, într-adevăr, o mare reîntoarcere la matcă!

Sunt și la noi astfel de oameni, dar nu aceștia conturează fizionomia satului. Mă gândesc, afirmând aceasta, cât de greu e să lauzi sau să condamni o faptă omenească atunci când cunoști adevăratele motive care au generat-o!

Deși-i așezat în umbra dealurilor, fața satului se scaldă în lumina soarelui privind spre Valea Someșului, pe al cărui mal stâng se află, la circa 34 de kilometri de Dej și la 56 de kilometri de Baia Mare.

O fi trecut, cândva, pe aici Pinteza Viteazul cu haiducii lui, de o căldărușă săpată în stânca muntelui îi poartă numele?! Ce-o fi ascunzând tăcerea ce învăluie mâna care a desenat, în piatra aceluiași stani, un căluț? Un simplu joc, o idee? De ce li s-ar fi dat unor dealuri nume ca Fata Zmăului (Zmeului), Dealul lui Brașeu (Brașov), Citera, Coasta Acăstăilor? Și de unde vine și ce semnificație are obiceiul de Anul Nou, Moșuții, care nu exista în alte părți?

Fiindcă luna aceasta n-a prea plouat, a trebuit să car apa cu gălețile pentru a stropi ceea ce am plantat și alte plante care tânjeau după apă. Apoi, am mai lustruit coada sapei în înverșunarea împotriva buruienilor, am plivit, am adunat gândacii de Colorado de pe frunzele cartofilor, am săgetat cu un gând rău cârțița care mi-a semănat o parte din grădina de zarzavat cu mușuroaiele ei, coropișnițele ce-mi zădărnicesc munca, retezând într-o clipă, firele de ceapă, ardei și roșii cărora le-a trebuit mai mult de două luni ca să crească.

Și în învălmășagul atâtor treburi mărunte dar necesare, reușesc să fur cel puțin o oră pe zi pentru citit. În luna mai, bunăoară, am recitat cărțile dăruite de dumneavoastră: volumele „*Sonetul italian în Evul Mediu și Renaștere*”, „*Cele mai frumoase poezii*” de Robert Burns, volumele „*Istoria Franței*” și „*Istoria Revoluției*” de J. Michelet și citesc, zilnic, un fragment din romanul „*În căutarea timpului pierdut*” de M. Proust.

Fiindcă între dorința mea de a citi cărțile, bunul-simț ce-mi spune că nu pot primi din partea dumneavoastră încă o carte, din moment ce vă sunt îndatorată, și orgoliul meu nu există puncte de împăcare, îmi rămâne părerea de rău și pedeapsa despre care mi-ați scris.

V-am rugat să-mi scrieți despre copilăria dumneavoastră fiindcă aș vrea să știu cum era, pe atunci, cel care a devenit O. Paler! E o rugămintă, dar, dacă vă displace, puteți să nu țineți cont de ea. Nu contează decât pentru mine că-mi va fi îndeplinită sau nu.

Poate am o concepție ciudată despre înțelepciune și, conform ei, consider că vă caracterizează. Protestul dumneavoastră categoric n-a putut să-mi înlăture încă părerea în această privință. Sunt convinsă, însă, că un om ca dumneavoastră nu poate trăi cu ochii pe cântar, drămuindu-și faptele, sentimentele, gândurile. Afirmăți, de asemenea, că nu cunoașteți sufletul omenesc. Dar, oare, ați putea vorbi atât de cu miez despre el dacă nu l-ați cunoscut?

Cu toată stima, Livia
București, 23 iunie 1982

Livia,

Scuză-mă că-ți scriu atât de grăbit. Plec peste câteva ceasuri în R.F.G., la Köln, la o conferință internațională a scriitorilor. Din această cauză nu-ți pot răspunde pe larg la ultima ta scrisoare pe care tocmai am primit-o.

Peste vreo săptămână mă întorc. Ce-ai mai făcut între timp? Mi-ar plăcea, când revin, să găsesc un cuvânt de la tine.

Îndrept un gând bun spre comuna Rus la numărul 38.

O. Paler
Rus, 23 iunie 1982

Stimate Octavian Paler,

Nu-i ciudat faptul că scrisorile mele fac un drum mai lung în timp decât cele pe care mi le trimiteți dumneavoastră?!

Până în 20 iunie m-am lăsat prinsă în mreaja pregătirilor pentru încheierea anului școlar. Apoi am participat la inaugurarea unui monument într-un alt sat din comuna noastră, la o „ancheta” etnografică în alt sat, la o ședință în Zalău, la o discuție în care am oscilat între rușinea și părerea de rău că trebuie să refuz, într-o problemă, pe niște oameni care n-au meritat așa ceva din parte-mi și respectul realității care-mi justifică refuzul, m-am angajat de buna voie și nesilită de nimeni ca, împreună cu două colege, să pregătim unele aspecte ale sărbătorii ieșirii la pensie a unei colege de muncă, am citit mai puțin ca altădată, am făcut multe alte lucruri care nu cred că v-ar interesa.

Vă rog foarte frumos să-mi scrieți când e ziua dumneavoastră de naștere și cum ați vrea să arate o asemenea zi. Vă rog, de asemenea, ca, de data aceasta, să-mi răspundeți mai repede și mai pe larg despre o mică parte din ceea ce ați lăsat în umbra tăcerii până acum. Cred că din 10 sau 15 iulie plec în concediu și aș vrea să primesc răspunsul dumneavoastră înainte de prima dintre aceste date.

Dacă nu puteți, scrieți-mi numai când este ziua dumneavoastră de naștere. Atât nu e prea mult! În acest caz, vă voi răspunde înainte de plecare. După care „voi tăcea” cel puțin o lună de zile.

Vă urez o vară frumoasă, în care să vi se împlinească toate dorințele și visurile. Cu gândurile mele cele mai alese,

Livia
București, iulie 1982

Livia,

S-ar putea să fii deja plecată de acasă. Îți scriu totuși. În acest caz vei găsi aceste rânduri la întoarcere. Dar, dacă ai plecat, unde ai plecat, de fapt? La mare?

Când e ziua mea de naștere, mă întrebi. A și fost. La 2 iulie. Rac, așadar. Până în ultima fibră, rac. Dacă vrei să-mi afli aproape toate tainele, citește zodia „racilor”.

Cred că în jur de 1 august voi pleca și eu la mare. Dacă nu-și vâra dracul coada între intențiile mele.

Oricum, aștept să-mi scrii când te întorci! Până atunci, un gând bun.

Valer

București, 14 decembrie 1982

Stimată Livia Pinteă,

Observi ce protocolar îți vorbesc. N-aș vrea să interpretezi greșit tăcerea mea. Astfel aș fi amânat această scrisoare pentru o zi când voi fi mai liniștit. Acum sunt în spital, unde sper să scap de operație. Să vedem. Sper. Când voi ieși de aici îți voi răspunde la ceea ce mi-ai scris ultima oară.

Octavian Paler

București, 15 ianuarie 1983

Stimată Livia Pinteă,

Abia azi am revenit. Îți urez cu întârziere, dar din toată inima, un an bun, fără dezamăgiri, așa cum ți-l dorești. Pe aici e o iarnă bizară. Fără pic de zăpadă. În schimb, la Rus e, bănuiesc, o zăpadă somptuoasă.

Ce mai faci? Sper ca ai primit scrisoarea mea din spital. Îți urez „La mulți ani”!

Octavian Paler

Rus, 27 ianuarie 1983

Stimate Octavian Paler,

Dacă făceam parte dintre cei ce vă sunt apropiați, mi-ați fi scris în ce spital vă găsiți și aș fi venit să vă văd. Dacă aș fi una din ființele lângă care nu vă simțiți singur, dacă știam că dumneavoastră erați cel care trăia momentul Waterloo aș fi venit să vă văd și aș fi făcut tot ce mi-ar fi stat în putință pentru a vă fi de folos.

Dar nu aparțin niciuneia dintre aceste categorii. Sunt doar un prieten în umbră care a înfruntat așteptarea chinuitoare a unei vești din partea dumneavoastră și sentimentul că, lângă durerea dumneavoastră, e de prisos.

Zadarnic mi-am trimis gândurile spre dumneavoastră. S-au întors tăcute și posomorâte. Să vă fi scris? Nu știu dacă scrisorile vor ajunge la dumneavoastră, dacă puteți să aflați de existența lor. Am telefonat la redacție în speranța că voi afla ceva despre dumneavoastră, dar - chiar dacă cineva ar fi știut - ce putea să-i spună unei necunoscute? Și, doar ultima oară - după câteva momente de așteptare - v-am auzit vocea și am reușit să vă spun puțin din ceea ce doream să vă transmit.

Am primit ambele dumneavoastră scrisori. Ceea ce n-am înțeles din ele e de ce mi vorbiți protocolar când înainte eram, pentru dumneavoastră, Livia. N-aș vrea să credeți că accept din partea oricui o asemenea adresare. Unde e nepotrivită, ripostez. Mă veți ierta pentru ce am scris și nu trebuia, căci avea importanță numai pentru mine, iar pentru dumneavoastră nu însemna nimic?

Ceea ce n-aș vrea să uitați e că, în ciuda depărtării geografice, sociale sau cum doriți s-o luați, veți găsi întotdeauna la mine o prietenie sinceră... Și nimeni n-are prea mulți prieteni adevărați și nimănui nu-i prisosește așa ceva.

Sunt singură, dar nu reproșez nimănui singurătatea mea și nici n-aș schimba-o cu niciuna din situațiile în care m-aș fi găsit dacă n-aș avea un cult atât de neclintit pentru adevăr, care-mi doresc să stea la baza tuturor sentimentelor ce le poate avea cineva față de mine, tuturor legăturilor cu ceilalți semeni ai mei. Am ales adevărul, deși m-a durut și am refuzat minciuna și curtenii săi deși mi s-a prezentat într-un chip atrăgător. Am ales singurătatea pentru a rămâne eu însămi.

Privesc cum merită oamenii care se lasă înduioșați până la lacrimi de singurătatea cuiva și pleacă liniștiți mai departe. Accept mai ușor nepăsarea altora, căci e adevărată în locul spoitei lor ipocrizii.

Mi-aș merita singurătatea dacă aș avea nevoie de „*ciosvârtele de dragoste*” sau fărâma de prietenie din partea celor ce mi-au lăsat singurătatea fiindcă n-am vrut să accept compromisuri. Acum știu ce m-a ajutat să înfrunt dezamăgirile. Căci pentru a uita, eu n-am căutat refugiu nici în băutura, nici în alte îndeletniciri tot atât de înjositoare pentru demnitatea umană.

Zăpada de aici nu e atât de somptuoasă, însă datorită ei nu ne îndoim că e iarnă. În multe zile văzduhul nu a fost înțesat de ninsoare. Dar soarelui îi plăcea să se amuze, strălucind de parcă era primăvară și zăpada părea puțin câte puțin înmuiată. Dar ningea din nou și peste stratul alb ce mai rămăsese se abătea altul pufos și îmbietor. Nu e iarna de anii trecuți în care frigul și zăpada a ținut între două și cinci luni.

Am avut o vacanță atât de lungă pentru a economisi combustibil și energie. S-ar putea însă ca lunile februarie și martie să ne facă să cheltuim tot ce-am economisit. Cine poate fi sigur de chipurile vremii?

Vă urez în primul rând sănătate!

Cu deosebită stimă, Livia
București, februarie 1983

Stimată Livia Pinte,ă,

Într-adevăr nimeni n-are prea mulți prieteni adevărați. Iar eu am prea puțini. În seara asta cu zăpadă îmi aduc aminte, din nou, de asta. Dar, am avut întotdeauna și am prea puțini prieteni. Îmi îngădui să te număr printre ei?

În rest, aștept să treacă iarna. Îmi displace frigul, chiar moderat și chiar echivoc cum a fost iarna aceasta. Și aștept să-mi apară cartea „*Polemici cordiale*” aflată sub tipar.

De altfel am văzut că „*solitarul meu ciudat*” ți-a reținut atenția. Te rog să crezi în prietenia lui. Și în solidaritatea lui de gânduri. Căci și el vrea, cu toată încăpățânarea lui, să fie el însuși. Acum și totdeauna, cu orice preț, el însuși. Îți urez o iarnă bună la Rus.

O. Paler
Rus, februarie 1983

Stimate O. Paler,

Sunt fericită că mă pot număra printre prietenii dumneavoastră!

Sunt fericită că pot crede în prietenia „*ciudatului solitar*” și în „*solidaritatea lui de gânduri*”. Voi încerca să vă spun de ce.

Știu că prietenia dumneavoastră e una dintre cele mai mari bucurii ale vieții mele. Nimic nu-mi doresc mai mult în această lume. Și îmi doresc destule, veșnic nemulțumită, cum sunt, de mine însămi.

Poate, și dacă nu mi-ați fi scris niciodată, după ce v-am citit cărțile, v-aș fi simțit tot atât de apropiat, prin tot zbuciumul sufletesc, prin toate gândurile pe care mi le-ați dăruit, prin toate certitudinile și incertitudinile care și-au făcut loc în mintea și sufletul meu.

Este în această conversație de gânduri ceva misterios care mi-a ajutat să cobor în adâncurile firii mele.

V-am făcut aceste mărturisiri fiindcă mi-a fost imposibil să le mai opresc. V-am scris doar că sunt un prieten în umbră, care se bucură nespus când află vești bune de la dumneavoastră și e cuprins de durere în fața celor rele. M-aș bucura să vă știu fericit, trăind toate împlinirile spre care se înclină personalitatea dumneavoastră.

În tot ceea ce însemnați pentru mine numai prietenia cu ale sale comori neprețuite poate ține dreaptă cumpăna balanței.

Și-mi doresc prietenia dumneavoastră mai mult decât orice alt sentiment pe care l-ar avea cineva față de mine. Când va apărea cartea dumneavoastră „***Polemici cordiale***”? Aș vrea să pot ajunge la ea, înainte de-a e epuiza, la fel ca și celelalte. Citindu-vă cărțile în vară (în afară de „***Drumuri prin memorie-Grecia***”; Grecia, care n-a fost restituită bibliotecii înainte de plecarea mea din București), am extras câteva fragmente din care mi-au plăcut mai mult și pe care le-am găsit mai pline de miez. De atunci, le recitesc mereu pentru a le simți farmecul mereu nou și fără a le descoperi noi înțelesuri. Scrieți-mi cum vă mai simțiți acum? E biruită de tot boala?

Livia

Ce farmec ar fi avut această corespondență dacă ar fi rămas un necunoscut fără a fi devenit un cunoscut?!

Se vede că viața este o minune!

Frumusețea acestei corespondențe, ce izvorăște din atâta simplitate, ne poartă într-un zbor întors, călăuziți de o lumină lină, lumină ce țâșnește dinspre două faruri plutitoare din eternitate.

„Oare a iubi viața înseamnă a fi înțelept?”

„Nici eu nu mă pot împăca cu gândul că, într-o zi, soarele nu va mai lumina și pentru mine, că lumea aceasta pe care o iubesc și o consider singura adevărată

pentru mine nu va mai însemna nimic, că nu voi mai vedea, nu voi mai auzi, nu voi mai simți nimic... Aceasta însă mă face să prețuiesc și mai mult viața știind că va veni o zi care, pentru mine, nu va mai avea un mâine, că voi pierde, iremediabil, tot ce am iubit pe lumea aceasta”.

„Și nu uitați, domnule Paler, că o clipă-i frumoasă tocmai pentru că-i unică și că, dacă

s-ar repeta, s-ar îneca în banalitate”.

Corespondența lor, „o lectură gânditoare”, clipe frumoase, unice, zămislite de **cel** care a oferit fără a cere și de **cea** care a primit cu mulțumire.

„Înțelept eu? (...) Nu vreau să fiu înțelept și, de altfel, chiar dacă aș vrea, ar fi inutil (...) înțelepții sunt cei care stau tot timpul cu ochii pe cântar să vadă când depășesc măsura.

Cum să iubești viața cu ochii pe cântar?”

„Singurul mod adevărat de a o iubi, cred eu, este de a iubi fără nicio măsură. Adică dureros. Răstignit, aș zice, între copilărie și moarte fără s-o uiți pe cea dintâi și fără s-o accepți pe cea de-a doua”.

„Dar ai dreptate, clipa e frumoasă tocmai pentru că-i unică. Și gândim la fel în privința amărăciunii egoiste că soarele acesta va străluci - ticălosul - și când nu vom mai fi. Spune, cum să fii înțelept și cu ochii la cântar când știi asta?”

UNGHIA (A TREIA DISERTAȚIE OCAZIONALĂ)

Ioan Alexandru ARDELEAN,
scriitor, Arad

Dacă căutăm în DEX găsim: *Unghia este o lamă cornoasă care crește pe*

partea de deasupra a ultimei falange a degetelor de la mâini și de la picioare, la om. Același lucru îl spune și WIKIPEDIA, dar mai complet:

Unghia este o placă cornoasă subțire, care crește pe partea de deasupra a ultimei falange a degetelor de la mâini și de la picioare și acoperă partea de deasupra a capătului degetelor.

Unghia este făcută din cheratină, la fel ca și părul, ghearele, coarnele și copitele animalelor. Unghia are o structură interesantă:

1. Matricea unghiei sau rădăcina. Așa cum îi spune și numele este cea mai importantă parte a unghiei și se găsește la baza unghiei, sub piele și conține nervi, vase de sânge și limfă, care produc cheratină. Celulele de cheratină pe măsură ce sunt produse, vor fi împinse spre vârful unghiei, realizându-se în felul acesta creșterea unghiei.

2. Eponichium este un strat de piele care înconjoară unghia și are rolul de a proteja zona dintre unghie și piele de expunerea la bacterii și ciuperci. Eponichiumul este format din celule vii.

3. Cuticula este stratul de piele, formată din celule moarte, care acoperă partea de jos, vizibilă a unghiei.

4. Lunula este partea vizibilă a rădăcinii, care seamănă cu o semilună. Este de culoare albă și opacă.

5. Corpul unghiei sau placa unghială, nu este altceva decât ce numim în

limbaj comun, unghia. Are o suprafață tare formată din mai multe straturi de celule moarte cheratizate. Aspectul roz al unghiei este dat de către vasele de sânge de sub placa unghială.

6. Patul unghial se află sub placa unghială și conține foarte multe vase de sânge, care aduc oxigen și substanțe nutritive până la unghie.

7. Pliurile unghiei fac parte din pielea noastră, care se pliază la margini și continuă dedesubt, spre matrice și către țesuturile moi ale unghiei, acționând ca o barieră de protecție și protejând împotriva bacteriilor și murdăriei.

8. Marginea liberă este marginea plăcii unghiale. Este important să existe o margine liberă (adică să nu îți tai/pilești unghiile până „în carne”), deoarece acest lucru asigură faptul că tot patul unghial este acoperit și, prin urmare, protejat.

9. Hiponichiumul este țesutul de sub marginea liberă a unghiei, care sigilează patul unghial până la vârful degetului. Acesta este practic un sigiliu, o barieră împotriva germenilor și a resturilor.

Am văzut că unii oameni, în special bărbați, lasă unghia de la degetul mic să crească, dacă îi întrebi de ce fac asta, vor răspunde că așa este moda, alții vor zice că se scarpină în ureche...

„Moda” unghiei de la degetul mic crescută, se trage încă de pe vremea lui Ludovic al XIV-LEA, „Regele Soare” și

motivul este destul de ciudat și simplu, se scărpinau pe sub peruci de păduchi. Ciudat! Nu?

În vremurile moderne unghia lungă de la degetul mic a fost folosită de multe categorii sociale. Fumătorii de Carpați fără filtru o foloseau ca să deschidă pachetul într-o parte, bișnițarii cu ajutorul ei trăgeau bancnote din teancul de bani, bișnițarii de telefoane cu ajutorul ei scotea cartela SIM, traficanții de droguri o foloseau pentru a testa marfa.

Zilele trecute am fost la un supermarket și în locașul unde trebuie introdusă moneda de 50 de bani am găsit o unghie și atunci m-am dumirit de inteligența nativă a românului. De ce să-și mai bată capul cu fisele!

Unghiile pot apărea și-n vise, categoric oamenii au interpretat și această apariție în vise, voi da câteva interpretări.

Dacă visezi ca îți tai singur unghiile, te vei alătura celor care vor să ajute comunitatea. Dacă visezi că îți tai unghiile prea mult, vei avea necazuri, care însă se vor realiza mai târziu. Se zice că visul în care apar unghii puternice, bine conturate, înseamnă bani. Dacă vei visa că ai unghii scurte, în viața ta urmează niște conflicte, niște certuri. Dușmănie din partea altora vei avea și în cazul în care visezi că altcineva îți taie unghiile.

Eh, s-ar putea povesti multe despre unghiile bărbaților și femeilor. Am încercat să aduc un pic veselie, dar și cunoaștere despre aceste plăci cornoase care acoperă degetele oamenilor.

ȘCOALA DIN CARTIERUL SÂNNICOLAUL MIC

Adina MATEI,
poet, Arad

*Motto: Natura ne aseamănă,
educația ne deosebește (Confucius)*

Sânnicolaul Mic (în română și Sânmiclăuș), în maghiară Kisszentmiklos, în germană Kleinsanktnikolaus a fost o localitate din Banat, situată la sud de Arad și de Mureș și la est de Aradul Nou. Astăzi, Sânnicolaul Mic este cartier al municipiului Arad. Alipirea a avut loc în 1950.

Îmi amintesc cu drag de copilăria petrecută aici, de colegii din școala gimnazială (pe atunci – Școala Generală nr. 7, azi Școala Gimnazială „Adam Nicolae”), de profesorii care ne-au educat (înv. Iuliana Man, prof. Ileana Petrovan, prof. Victor Vâlceanu, prof. Alexandru Tiulea etc.). Cursurile se desfășurau în două localuri, clasele I-IV – într-o clădire veche, situată „între nemți”, pe Str. Gh. Stoica, azi un loc viran de pe Str. Teodor Păcățeanu (erau două secții, română și germană), iar celălalt local, pentru elevii claselor V-VIII, era pe Str. Steagului, colț cu Str. Tractorul Roșu, azi Str. Ștefan Zarie. Lângă biserică, era grădinița, care funcționa în clădirea vechii școli, azi fiind locația unui centru social, aflat sub egida Bisericii ortodoxe din Sânnicolaul Mic.

Făcând o incursiune de-a lungul timpului, în cartea *O sută de ani de învățământ în părțile Aradului 1712-1812* – autorul prof. V. Popeangă consemnează că în raportul din 31 dec. 1867 privind rețeaua școlară se precizează că

Sânnicolaul Mic avea 1127 de locuitori români ortodocși, iar învățătorul celor aproximativ 105 elevi era Gheorghe Cioca, absolvent al Preparandiei Arad în 1861.

În 1873, erau 871 locuitori ortodocși, frecventau cursurile școlare 31 de băieți și 35 de fete de la 6 la 12 ani, dintr-un total recenzat de 51 băieți și 57 de fete.

În anul școlar 1880-1881, școala din Sânnicolaul Mic aparținea Protopopiatului Vinga. Dintr-un total de 82 elevi (36 băieți și 46 fete), au fost prezenți la examen 54 de elevi (30 băieți și 24 fete) – copiii aveau între 6 și 12 ani, iar învățător era Blașiu Codreanu. Așa cum se știe, în acea perioadă, școlile elementare din satele românești au întâmpinat probleme în ceea ce privește existența manualelor și a fondurilor pentru nevoile școlare, acest aspect reflectându-se în numărul mare de elevi la clasă și retribuția învățătorului (125 florini și bunuri în natură în valoare de 406 florini și 90 creștari).

În perioada 1904-1905, într-un raport al Inspectoratului Școlar, se precizează că la școala din Sânnicolaul Mic au frecventat cursurile 24 de băieți și 25 de fete, din totalul de 77 de băieți și 53 de fete, aflați în registrele de evidență a populației, acest lucru datorându-se nivelului de trai al populației.

Pe lângă școala aflată sub tutela Bisericii Ortodoxe, a funcționat și școala de religie catolică, deoarece în localitate erau și etnici germani. Prima școală pentru copiii acestora a funcționat într-o casă țărănească (1838), iar primul lor dascăl a fost Mihail Maghiary, funcționar și subofițer în armată.

Deoarece în anul 1870 numărul locuitorilor de etnie germane a ajuns la 600, din care 103 erau copii, se impunea

înființarea unei școli pentru aceștia. Biserica din Aradul Nou a sprijinit astfel construirea unei case de rugăciuni cu dublă funcționalitate: școală în timpul săptămânii (pentru copiii din clasele I-IV) și lăcaș de rugăciune duminica și în zilele de sărbătoare.

În jurul anului 1900, numărul populației din Sânnicolaul Mic a crescut, înregistrându-se 1250 de etnici germani și 1000 de români, dar se știe că nivelul de cultură al populației era deosebit de scăzut, oamenii trăind în sărăcie, dar încercând totuși să își trimită copiii la școală. Bunicii mei au frecventat școala în perioada 1914-1925, având învățător pe Alexandru Budea. Mi-au povestit că mergeau la școală desculți, așa mergeau toți, aveau în traistă tăblița, iar mâncare mămăligă sau *pită cu marmeladă sau cu unsoare*. Bunica și sora ei au fost crescute doar de mamă (tatăl lor a căzut în Primul Război Mondial), dar totuși *au făcut 5 clase*. Bunicul *a făcut 7 clase*, era mult pentru acea perioadă, pentru copiii săraci.

Ceea ce am admirat întotdeauna la bunicii mei era scrierea caligrafică ce o aveau și dragostea pentru citit. Bunicul era în fiecare zi cu o carte în mână (cât eram mică îmi citea povești), îi plăcea beletristica, se abonase la revista *Magazin istoric*, iar *Biblia* – în zilele de sărbătoare. (A fost tare fericit în ziua când a venit cu *Biblia* acasă, în perioada aceea se găsea foarte greu și, pentru că făcea parte din Comitetul bisericii, s-au comandat la Protopopiat câteva exemplare.) Eram captivată de tonalitatea vocii, de cum știa să citească de frumos, de vocea caldă. Întotdeauna, când se pregătea să citească, se spăla pe mâini, își lua cartea și o așeza pe masă (niciodată nu citea în pat). Era

învelită în hârtie albastră sau hârtie de ziar și avea semn de carte (și-l făcea din carton). Cred că a făcut din actul citirii un ritual pentru care se pregătea cu evlavie unei rugăciuni.

Revenind la subiect... Cu timpul, după reforma monetară din 1947, baza materială a școlilor a fost asigurată din ce în ce mai bine, dar nu suficient și începând cu anul școlar 1960-1961, elevii școlilor elementare primeau rechizite și manuale gratuite.

În vara anului 1981, s-a început construirea unei noi școli în cartier, cu 16 săli de clasă, care s-a dat în folosință în anul 1983, iar în prezent, Școala Gimnazială „Nicolae Adam” (din 2012) are aproximativ 450 de elevi, îndrumați de 35 de cadre didactice.

Recunoștință și prețuire celor care, de-a lungul timpului, s-au aflat la conducerea școlii:

1. Arsenie Lazarovici – învățător – 1774
2. Mihail Maghiary – învățător – 1838
3. Gheorghe Cioca – învățător – 1867
4. Blasiu Codreanu – învățător – 1881
5. Ioan Neamțu – învățător – 1904
6. Alexandru Budea – director – 1926
7. Gheorghe Putin – director – 1940
8. Alexandru Tiulea – director – 1952-1956
9. Ioan Covăceanu – director – 1957
10. Petru Demșoreanu – director – 1958
11. Alexandru Tiulea – director – 1959-1963
12. Bondimir Rachici – director – 1964-1965

13. Victor Vâlceanu – director – 1966-1980

14. Tiberiu Novac – director – 1980-1982

15. Victor Vâlceanu – director – 1983-1991

16. Mihai Serbovan – director – 1991-1994

17. Viorel Ignat – director – 1994-2012

18. Ionel Nincu – director – 2012-2018

19. Iovin Codrin – director – 2018

20. Clepe Elisabeta-Maria – director – 2018-2019

21. Petrișor Andreea-Ioana – director – 2019-2020

22. Bocor Monica-Elena – director – 2020-2023

23. Ignat Adriana-Laura – director – 2023 – prezent.

Școala și slujitorii săi, educatorii, învățătorii și profesorii, au reprezentat dintotdeauna motoarele abstracte care au asigurat atât funcționarea unei comunități (prin modelarea tinerelor minți), cât și conservarea elementelor care alcătuiesc identitatea unei națiuni (limbă, credință, obiceiuri, tradiții etc.).

Cu siguranță, școala din cartierul Sănnicolaul Mic merită o monografie, prin care să i se cunoască istoria acesteia, istoria celor care au învățat pe băncile ei, prin care să se evidențieze performanțele școlii, performanțele elevilor ale dascălilor ei.

PAȘI PRIN TRECURT

Mihaela POPA,
prozator, Arad

Astăzi ne plimbăm pe una din străzile copilăriei mele, strada Unirii, Petőfi cum mai era cunoscută, și ajungem la numerele 5-7. Acum imobilul este de vânzare și simt că parcă o parte din copilăria mea se vinde, se duce.

Stau și privesc un bancomat care când merge, când nu. Parcă este o imagine a neputinței de a folosi ce avem, de a proteja ce ne-a fost lăsat.

Mă doare să văd că și această clădire se prăbușește. Chiar sper ca cineva să o ia și să pună suflet în ea așa cum pe vremuri au pus cei din familia Andrenyi.

Deodată simt o mână pe umăr, mă întorc și văd un domn bine îmbrăcat cu o mustață a la Budapesta și cu un ceas prins de buzunarul hainei.

„- Știți cumva când ajunge trenul de la Szeged? Azi parcă întârzie. Mă mir, de obicei cei de la MAV sunt punctuali

-Domnule Andrenyi, habar nu am. Să știți că în zilele noastre trenurile întârzie des.

-Nu se poate domnișoară așa ceva, de asta avem gări, oameni care să le urmărească. Noi le folosim nu doar pentru loisir cât mai ales pentru comerț. Toți câștigăm dacă totul merge ca un ceas elvețian.

-Da, vă cred și vă înțeleg. Am înțeles că în zilele bune trimiteți și 8 vagoane de materiale

-Da, am ajuns la acest ritm însă și munca este pe măsură.

-Vă cred, ce bine că aveți linie de aici din capăt de stradă până la Gară.

-Da, altfel cu ce să le fi dus , ne-ar fi îngreunat munca lipsa acestei linii. Oricum a fost bine că cei din administrație au înțeles rostul ei și că nu doar noi o folosim ci și crama de pe colț .

-Da, este frumos când toți lucrează pentru binele comun al unui oraș și oamenii se înțeleg.

-Văd că sunteți foarte la curent cu ceea ce facem. Cum de?

- Am crescut în clădirea aceasta. Mama mea a lucrat mai bine de 20 de ani aici.

-La noi?

-Ei bine, nu chiar, în ceea ce a devenit o întreprindere care asigura materialele pentru toate cooperativele de consum și magazinele din Arad și județ. Întreprinderea Cu Ridicata Textile și Încălțăminte pe scurt ICRTI.

-Interesant. Și cum vi se părea clădirea?

-Imensă, cu multe cotloane, cu scări interesante, birouri faine, cu poarta asta care încă păstrează feronerie, cu fațada care din păcate acum are nevoie de reparații.

-Ei, mă bucur să știu că ceea ce am construit nu s-a pierdut și că oamenii mai știu de depozitele noastre și le folosesc. Vă las, aud trenul care vine...

-La revedere!!! ‘

A dispărut la fel de repede cum a apărut și eu contemplam feronerie unde pe vremea copilăriei mele era o poartă masivă de lemn cu o fereastră mică pe unde portarul se uita să mă vadă ca să mă lase să intru la Mami.

MICROBUZUL CU 8 LOCURI

Diana CUJBA,
prozator, Ineu

Capitolul 9

- Doamne, cât l-ai iubit, biata de tine, și ce naivă ai fost cu un astfel de șarlatan sentimental, nu se abținu Florica. Scuze, dar mi-a scăpat.

- Și? Ați rămas împreună? Se auzi vocea șoferului.

- Greu de crezut, recunoscui fata, dar nu numai atât. Am petrecut apoi destul de mult timp căsătoriți.

- Dar atunci de ce ești aici acum? se auzi o voce din spatele Floricăi.

- Bună întrebare și vă răspund acum pe loc. Din cauza altei femei.

Tovarășele de drum tăceau îngândurate și derutate. Se auzi doar vocea șoferului care anunța o pauză de cafea și de dezmoțit picioarele înainte cu o oră de a intra în Austria.

Parcă microbuzul în fața unui AGIP, și rând pe rând femeile coborâră. Era în plină noapte, cozi la toaletă, cozi la cafea, parcare era plină, vacanțele erau în toi. Peste tot erau turiști veseli și gălăgioși, nepăsători de ora târzie. Noi, în schimb, făceam o notă discordantă în acel peisaj, căci se vedea de departe, deși era noapte, că suntem triste și nici vorbă să fim în vacanță. Păream toate somnambule, deloc prezente, indifferente la realitatea care ne înconjură, cu gândul rămas acasă, cu sufletul chinuit, doar inima ne rămăsese caldă și mișcată de povestea Corinei. Toate ne îndreptam spre o altă casă, altă viață care va fi a noastră pentru cel puțin o lună. Corina savura momentul. E tot ce putea face. Dăduse cu piciorul trecutului când își vânduse casa: Mica

garsonieră pe care o cumpărase devenise noul ei refugiu.

Din când în când, Corina se mai gândea la noaptea de pomină din ziua ei. Ceva în relația lor se răcise. Corina îl iubea pe Radu aproape ca înainte dar nu mai avea încredere în el. Cu doi ani înainte de divorț doctorul își cumpărase un apartament cu 3 camere într-un bloc recent construit la periferia Timișoarei, pe care se grăbise să-l intabuleze pe numele tatălui său. Corina nici atunci nu ridică vreo obiecție, nu zise nimic referitor la hotărârea soțului ei.

Un arhitect angajat de mama lui Radu se ocupase de amenajarea apartamentului. Făcu o treabă bună, locuința arăta splendid.

Radu după acea seară de pomină își revizuiuse puțin atitudinea față de soție dar era ceva forțat și acest lucru nu scăpa unui ochi atent. Se putea spune privindul pe Radu, dar era desigur doar impresia, că în afară de soție nu mai vede pe nimeni. Aș! Nici pe departe! Cu Miruna, alias Negruța se întâlnea ca și înainte, doar că erau mai atenți. Și acum vine surpriza!

În același an, cu o săptămână înainte de Crăciun, și-a început serviciul la secția ginecologie o nouă doctoriță. Dăduse concurs cu o lună în urmă pentru ocuparea unui post rămas vacant după decesul unui medic răpus de cancer. Noua angajată se numea Laura, zodia vărsător. Lucrase opt ani la Spitalul Județean Craiova, orașul ei natal. Era deja divorțată, fără copii, mică de statură, doi ochi cenușii de pisică ce îi jucau în cap ironici și șmecheri. Era fumătoare înrăită, alcoolică și, probabil, iubitoare și de alte substanțe ce explicau

aspectul umflat și buhăit al feței. Deasupra frunții începea o claie de păr castaniu cu un breton enorm tăiat alandala. Și asta nu e tot! Era și încrezută, disprețuitoare mai ales cu subalternii, obraznică și destrăbălată. Îi plăceau practic toți, bărbat să fie. Din această cauză fusese poreclită Turbina. Avea 35 de ani și era prinsă într-o relație cu un inginer electronist, bineînțeles căsătorit. Se auzise și de un procuror, dar nu era nimic de durată, doar întâlniri ocazionale. O să vă mirați dacă vă spun că era naivă și prostuță. În spital avea o prietenă. Se pare că la un moment dat făcuseră niște cursuri împreună în timpul rezidențiatului și rămăseseră în contact. Prietena Laurei era Ilinca, pediatră. Avea 42 de ani, 3 fete, iar soțul îi era patronul unui cunoscut restaurant din oraș.

Ilinca era teribil de geloasă. Își suna soțul la orice oră, practic telefonul era lângă ea în orice clipă. Era din zodia capricorn.

- Mai poți, draga mea? Nu ești obosită? se informă afectuos Florica

- Nu mulțumesc pentru preocupare. Nu, chiar deloc, răspunse grăbită fata mișcată de cuvintele noii sale prietene. Acum vreau să spun tot.

- Se pleacă, doamnelor! La bord! anunță glumind șoferul sfârșitul pauzei. Suntem cu toții?

- Da! se auzi corul de voci.

Încet microbuzul își reluă drumul pe autostrada destul de liberă noaptea.

- Corina! strigă șoferul. Te ascultăm!

- Atunci, nu-mi rămâne decât să reiau povestea. Aș dori să vă vorbesc puțin despre un alt personaj care era la curent cu relația dintre Radu și Miruna. Rolul ei era să-i acopere atunci când era cazul. Ah, dar nu o făcea așa, de dragul

lor! Nu! Cum vă gândiți? Trăgea foloase din această situație. Nimic nu făcea femeia asta gratis. O chema Paula și era prietenă la toartă cu Negruța. Era deținătoarea multor secrete și se simțea în elementul ei în spital.

Capitolul 10

- Miruna! strigă Paula. N-auzi?

Miruna se opri din scris și se uită nervoasă la infirmieră.

- Ce vrei? o întrebă

- Avem o nouă colegă, răspunse Paula trecând peste atitudinea nervoasă a Mirunei. O doctoriță! O șefă, mai precis! pe bune!

Miruna, cu pixul în gură, își fixa mirată prietena.

- Cum adică? bâigui pe gânduri.

- Simplu. Doamna doctor Laura de mâine vine pe secție. Întreabă-l pe Radu dacă nu crezi.

- Dar nu trebuia să vină doctorul Bolzan de la Municipal?

- Corect. Dar am aflat jos la registratură, mi-au zis fetele, că el a renunțat deoarece l-au numit directorul spitalului. Acesta e motivul că a intrat ea.

- Cum arată? izbucni Miruna aruncând pixul cât acolo pe birou. Asta mai lipsea! Concurență!

- N-am văzut-o încă, dar vocile din birou zic că nu e rău, arată bineșor.

- Să vedem care va fi părerea lui Radu, adăugă ironic și răutăcios Miruna.

Paula o aprobă dând afirmativ din cap.

Infirmiera locuia împreună cu fiul și nora într-o casă nouă. Își vânduse apartamentul și cu banii luați contribuise la achiziționarea acelei case. Prin urmare, se simțea îndreptățită să locuiască cu ei. Soarta aranjase în așa fel lucrurile ca exact în acea curte să-și

cumpere loc de casă părinții nuroii. Casa fusese terminată și locuiau toți cinci împreună. Practic, erau o familie lărgită, cum se spune acum. Nici nu trecură câteva luni, că Paula începu o relație cu tatăl nuroii, socrul fiului său. Paula îi declară că are o mare slăbiciune pentru aur, prin urmare, noul amant nu pierdea ocazia să-i facă daruri scumpe, bijuterii din aur, atunci când se iveau prilejul. Țigările le obținea de la Miruna.

Bani avea de la Radu, deoarece discreția trebuie recompensată, ce Dumnezeu! Mai credeți că după cele spuse mai sus ar fi cazul să adaug și faptul că era o femeie rea, invidioasă, fără scrupule, needucată și, mai ales, prefăcută? Uite am considerat că trebuie subliniate și aceste defecte căci, dragele mele, acestea arată că este perfectă pentru rolul ei la serviciu și acasă.

Era o zi de luni dimineață, chiar înainte de Crăciun, când doctorița ginecolog Laura își făcu apariția pe secție să-și ia în primire noul loc de muncă. Corina își terminase tura de noapte de vreo zece minute și venise într-un suflet să-și bea cafeaua în cabinetul doctorilor de la ginecologie. Acolo îi găsi pe Radu, pe doctorul Lungu, doctorița Ionescu și doi rezidenți, o fată și un băiat. Toți își sorbeau cu plăcere cafeaua. Laura intră cu un zâmbet ce-i lumina întreaga figură și îi pune în evidență splendida dantură de care, la drept vorbind, era foarte mândră și avea de ce. Ce-i al Cezarului, să dăm Cezarului! Corina, la apariția noii doctorițe, instinctiv își întoarse capul spre Radu care, afișând zâmbetul lui seducător, se ridică grăbit de pe scaun și îi întinse mâna prezentându-se. Strânse puternic mâna noii colege și o privi drept în ochi. În acea clipă pe Corina o trecu un junghi în inimă, ceea ce confirma gândul fulgerător care îi trecuse prin minte.

Simțea că mai devreme sau mai târziu va fi ceva între ei doi. Iar timpul i-a confirmat premoniția. (Extras din roman)

Am ilustrat Gutenberg 60 cu imagini de la Praznicul de Pită Nouă, Pecica unde a fost lansat volumul semnat de dr. ing. Liviu Nadiș (foto: Mircea Boran, Ioana Nistor, Gabriela Marco)

ARIA DIVERSITAS

„SPRE LUMINĂ”! CONOTATIV COLAJ / VERNISAJ LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ALEXANDRU D. XENOPOL” ARAD

Florica R. CÂNDEA,
publicist, Arad

38 artiști din Bekescsaba, Club Foto Marvany și Foto Club Arad expun, ca o corolă de minuni!

Două țări! Un singur limbaj!
Comunicarea prin imagini! Fotografia!

Foto Club Arad prin președintele Mircea Boran și Ferencz Barabaș și-au unit pasiunea prin forța imaginii și au depănat, în cuvinte pline de vibrație, rezultatele acestui fructuos travaliu (prin imagine și structură).

Moderator Ioana Nistor a spus: „Orice fotografie transmite o imagine, o emoție! Puritatea ei este dată de sens și simbol.”

La final, elevii cursanți (de la diferite licee arădene – „Vasile Goldiș”, Liceul Baptist, Colegiul de Arte „Sabin Drăgoi”) au fost răsplătiți cu Certificate de

apreciere din partea domnului Mircea Boran.

Din imaginile fotografice expuse pe simeze la Artotecă se poate lesne observa cum artiștii „desenează prin lumină” stări de spirit, aspecte variate din cotidian, portrete sau frânturi de natură.

Expoziția se vrea a fi una itinerantă (Bekescsaba, Arad, Oradea, Salonta, Gyula) și dezvoltă, în ochii privitorului, un aparte simț estetic.

Lucrările au fiecare o temă a lor (proprie artistului), dar luate dimpreună, formează un tot unitar (o parte dintre expozanți a fost prezentă în sală).

Mai trebuie adăugată perioada de 19 ani de colaborare dintre artiștii fotografi arădeni cu cei din Ungaria, iar faptul că expoziția este viabilă și dă o anume expresivitate este rezultatul omului din spatele aparatului, rezultând o artă de mare virtute.

Felicitări tuturor!

NOTE DE INTERES CULTURAL-ȘTIINȚIFIC LANSARE DE CARTE: GABRIELA ADINA MARCO, „ROMÂNI, SÂRBI, SLOVACI PE VALEA MUREȘULUI INFERIOR (1802-1918)

Florica R. CÂNDEA

Volumul face parte din Colecția: Biografii istorice transilvane;

Edituri: Argonaut Publishing și Mega din Cluj-Napoca.

Volumul este elaborat pe baza unei cercetări doctorale în cadrul Academiei Române, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca.

O după amiază împletită cu multă căldură de suflete (la propriu) și de afara Grădinii de Lectură a Bibliotecii Județene

„Alexandru D. Xenopol” din Arad.

Se spune că o bucurie nu vine niciodată singură: (astăzi am trăit alături de niște oameni dragi și apropiați sufletului meu chiar două bucurii: una foarte personală și una foarte providențială).

Înalte Fețe Bisericești, cercetători, istorici, universitari, muzeografi, prieteni, dar și familia nădlacană și cea

arădeană, i-au strâns la piept, emoțiile inerente.

Moderator, drd. Ioana Nistor, a introdus selecta asistență în ambientul unei culturi alese.

Despre cartea, ca rezultat la Studiile doctorale la Cluj, au vorbit: academician prof. univ. dr. Ioan Bolovan, Cetățean de onoare al Aradului; protos. lect. univ. dr. Nicolae M. Tang; dr. Sorin Bulboacă manager al Complexului Muzeal Arad.

Academician prof. univ. dr. Ioan Bolovan: „În acest areal geografic, volumul a fost conceput cu drag! Cu dor! Două noțiuni specifice unei identități (netraductibile), dar valori general umane, care însoțesc emoții și stări!”

protos. lect. univ. dr. Nicolae M. Tang: „De Gabriela Adina Marco mă

leagă începuturile carierei mele didactice la Nădlac.”

Conf. univ. dr. Sorin Bulboacă: „Gabriela Adina Marco este unul din cercetătorii speciali ai Complexului Muzeal Arad și unul dintre istoricii arădeni de mare virtute.”

Să ținem cont de acest lucru: „Pomul se cunoaște după roade, Omul... după fapte!”

Un final în care Gabriela Adina Marco, a desăvârșit un prag al

existenței sale, prin mulțumiri și autografe.

Felicitări Gabriela! Iar Cărții – elogiul cuvenit!

Foto: Nelu Scripciuc

DE CE Scriu FEMEILE...
NOTE DE LECTURĂ.
REVISTA UNIUNII
ZIARIȘTILOR
PROFESIONIȘTI, NR. 34,
2024

Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA

Context:

Am primit ultimul număr al revistei, care are pe Coperta I un însemn: „UZPR suntem noi, toți egali.” Nimic mai adevărat! Cum, la fel, ne împresoară un panoramic, vizual, tot pe Coperta I, o imagine „deja vû” cu filiala noastră, într-un „arc peste timp”, cu alte filiale. Nimic mai grăitor.

Revista vine odată cu cireșele de iunie și grâu înspicat, atât cât să ne lumineze cumințile noastre înclinații înspre devoțiunea scrisului. Coperta IV ne învață/îndeamnă să vedem ce se mai scrie la editura UZP (și chiar nu ne pare rău!).

Conținut:

Dacă am pomenit de cele două coperte, care îmbracă fir de conținut, acestea sunt concepute de Bogdan Cercel (concept grafic).

Publicația editată de Uniunea Ziariștilor Profesioniști se bucură (și în această ediție) de un colectiv format din: Dan Constantin (redactor șef); Roxana Istudor (redactor șef adjunct); Mădălina Corina Diaconu (secretar de redacție); Seniori editori: George Coandă, Marian Nencescu, Valentin Uban; Florin Eșanu – fotoreporter.

Revista este full color și numără peste cincizeci de pagini.

Dacă suntem „la ora unui bilanț relevant” (Roxana Istudor), vom afla de

la pag. 4-5, iar dacă „vom călători prin filiale” ne va însoți domnul Sorin Stanciu, președintele UZPR (călător-musafir și la noi acasă, Arad, însoțit de o delegație).

Spicuim din bogatul cuprins, materiale atât de interes național (Adina Andrițoiu, Aurel Lăzăroiu), dar și din diaspora (Teodora Smoljan, Theodor Damian), precum și crâmpoie din presa vremii (Violeta Ionescu) sau de arhivă (Laurențiu Szemcovici).

Cu certitudine, „plusul” valoric este dat de „pulsul” filialelor, dar și de terapia prin scris, poezie, caricatură, dialog (în care, fiecare din consumatorii de presă, investește o mânăuire cât mai abil/lejeră a îndemânării scriiturii diverse).

Subiectele acestei ediții 34, revista UZPR, îndeamnă la iubirea mării familii UZPR, Sorin Stanciu), la perceperea reportajului ca pe un ghid de cunoaștere (Lavinia Betea) și numele ar putea continua: Marian Țăpligă, George Miloșan, Grigore Radoslovescu, Gheorghe Crișan, Romulus Dan Bușnea, Marian Nencescu, Emilian M. Dobrescu, Ion Țița Călin, Mihai I. Grăjdeanu, Silvia Hodaș ș.a. Un aparte eseu este semnat de jurnalistul arădean, universitarul Anton Ilica (vizând perceperea critică asupra unui nou volum de poeme „clipe din pagini”, 2024, semnat de Florica R. Căndea).

Concluzii:

Avem nevoie de reviste, ca de ape limpezi! Avem nevoie de cuvinte, ca de îmbrățișări în familie! Revista Uniunii Ziariștilor Profesioniști are toate ingredientele care să ne ajute să trecem peste furci caudine îndreptate chiar prin săgeți de unii contemporani.

„Vine o vreme când trebuie să tragem sub noi o linie neagră și să facem

socoteala.” (Marin Sorescu) apud Sorin Stanciu, revista 34, UZPR, pag. 3.

GUTENBERG 59

Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA

Context:

Încet, încet, revista Gutenberg Univers Arad (mozaic cultural arădean) a învins teama și și-a depășit statutul de „foaie” ori „foiță”, maculatură sau nonliteratură, devenind (nu numai ca vechime în spațiul arădean, ci și ca studiu de caz) o mostră de conținuturi și subiecte diverse.

Schimbând ce era de schimbat (eliminând ce era de eliminat), revista Gutenberg Univers Arad și-a păstrat un tonus și o vioiciune aparte („lustru” de care avea nevoie Constelația arădeană, unică, Gutenberg, compusă din editură, tipografie și Salon Gutenberg).

Conținut:

Ediția recentă, de vară, iunie, a venit odată cu soarele sărbătorilor și învoiala vacanțelor, sub semnul promovării de informații, nu numai culturale, ci și de un larg și special spectru: (informații cu/despre Aradul documentar, recenzii, medalioane, puncte de vedere, dialoguri, proză scurtă, eseuri ș.a., trecând, astfel, la evenimente sau arii diversitas, care se cer a fi lecturate „la o ceașcă de cafea, duminică”). A se observa cum, la Gutenberg 59, se evită „enclava” și scopul de a „nu critica nici opera, nici

autorul”, ci de a promova tineri studioși care aderă la apartenența noastră.

Spicuim din sumar:

Aradul documentar, Special UZPR, Arta cuvântului, Salon (cu poezie, proză, eseu, studiu de caz), Aria diversitas, Eveniment ș.a.

Conținutul cuprinde 112 pagini (coperta I înfățișează un Lynotip 1948, Coperta IV cuprinde titluri recent apărute, graphic design - Ecaterina Mehesz).

Concluzii:

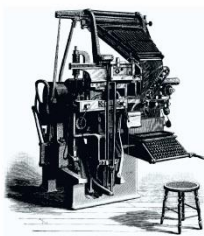
În pasul înspre Gutenberg Univers 60, Aradul face, prin membri UZPR ai filialei (special amintim pe Vasile Filip și Vasile Sărăndan, mai nou invitați ca și colaboratori speciali), prin toți ceilalți membri „mai vechi”, care sunt deja consacrați, alături de nume sonore din UZPR central (Roxana Istudor și Laurențiu Szemcovici) și își succede urmașii tipografi de acum 75 de ani în vatra economiei arădene de profil. Urăm

multe împliniri celor din diaspora (revista se realizează și se distribuie gratuit printr-un colectiv în Australia, America, Austria, Republica Macedonia, Serbia, Ungaria, Spania ș.a., în ținuturi de geografie culturală din toată țara), care ne scriu, celor nou-veniți, și îi asigurăm că paginile Gutenberg sunt deschise pentru noi file de artă, cercetare, istorie, opinie, arhivă, creație (de orice fel

ar fi) în Anul Bicentenarului Avram Iancu și în anul 16/59 al existenței noastre în plaja scriiturii, ca o pasiune (și nu o vrajbă).

GUTENBERG
UNIVERSUL CĂRȚII

Foaie culturală
iunie 2024

www.aditragutenbergunivers.ro

Anul XVI - Iunie 2024
Nr. 59

REVISTA GUTENBERG, UNIVERSUL CĂRȚII, DE LA ARAD

Carina BABA, Florica R. CÂNDEA,
Gabriela Adina MARCO

Context:

Ca o primăvară în altă floare de cireș, noul număr al revistei arădene *Gutenberg, Universul cărții*, vine odată cu primăvara (nu singur, însă, pentru că decembrie l-a ajuns din urmă).

În peisajul revuistic arădean, *Gutenberg, Universul cărții* este a doua revistă de după '89.

Nu a aspirat la nicio clasificare, a aspirat doar la a continua „Salonul Stamatiad” (1925-1926) și acum are împlinite 58 de ediții.

Conținut, concept, imagine:

Gutenberg, Universul cărții, ediția de martie 2024, serie nouă:

Înțelegem o schimbare și, totodată, o continuare a colaborărilor interne și internaționale, până la cei doi poli geografici – Australia și Canada, trecând prin Europa – via Austria, Italia, Republica Macedonia, Spania, Serbia, Ungaria etc. Trebuie menționată legătura din creion cu alte publicații și asociații din diaspora: Revista *Condeierul diasporei*, Asociația Scriitorilor români din Austria, prin Daniela Gumann sau publicația *Emoții și Lumină*, prin Anișoara Laura Mustețiu.

Revista *Gutenberg, Universul cărții* se află, într-un deplin acord scriitoricesc, cu reviste concepute de confrăți întru condei (și asta este o remarcă aparținându-ne nu nouă). Astfel o primă

colaborare este cu Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România (prin doamna Roxana Istudor sau domnul Laurențiu Szemkovics, alături de mai mulți arădeni membri ai filialei „Ioan Slavici” Arad), apoi cu revistele arădene *Ateneu arădean*, *Stindard*, *Aradul Eroic*, *Ecclesia* și altele. Redactorii de la *Gutenberg, Universul cărții* sunt prezenți cu materiale care promovează nu numai oamenii frumoși ai Aradului, ci și faptele lor minunate.

Coperta I a revistei de martie readuce în prim plan un linotyp pe care, începând cu anul 1978 și până după decembrie 1989 s-a lucrat efectiv la Tipografia Gutenberg din Arad.

Coperta IV conține un colaj din lucrările de artă-icoane ale artistului arădean Corneliu Victor Artimon.

În cuprinsul revistei facem cunoștință cu fotografia semnată de Cătălin Moisă, un tânăr debutant ajuns la maturitate artistică.

Câteva generice, fac din revistă un mijloc de aleasă exprimare și conservare/promovare prin scris a virtuților imateriale/materiale arădene, dar nu numai: „Aradul (documentar)”, „Special UZPR”, „Salon Gutenberg”, „Arta cuvântului”, „Podium”, „Aria diversitas”, „La o ceașcă de cafea, duminică” ș.a.

Trebuie să spunem că în anul șaisprezece al existenței sale, la numărul 58, revista arădeană *Gutenberg, Universul cărții* numără un total de 3198 semnatari și 3281 articole, ceea ce ne dă curajul împlinirii de a merge mai departe.

În concluzie, revista a făcut obiectul prezentării la recentul Salon Gutenberg din Constelația arădeană (editură, tipografie, salon, revistă).

LOCALITATEA MOCREA - RÂVNITA ÎN TRECUT DE MOȘIERII IMPERIULUI AUSTRO- UNGAR

Puiu Emilian VALEA, Ioan POPA

Mocrea este o localitate așezată la câțiva km de Ineu, atestată documentar ca zonă viticolă din 1328 având o poziție geografică foarte bună, a fost râvnită în trecut de moșierii timpului, având pamânt roditor, vii și pivniță, fiind în vecinătate cu Canalul Morilor și aproape de orașul Ineu, a fost un loc foarte bun pentru moșierii Imperiului Austro-Ungar.

Pivnița Rakoczy datează la Mocrea din anul 1636 fiind construită de principele Rakoczy, fiind săpată în stâncă de granit cu ajutorul exploziei cu praf de pușcă, pivnița având o adâncime de 60 metri sub deal și avea o capacitate de depozitare de 7000-9000 hl de vin.

O mare personalitate a sec. 18 -lea a fost Mezey Sandor născut la 1746, ministru al Ungariei, a fost îndrăgostit de zona Mocrea având aici domenii viticole, construindu-si aici si un cavou familial in cimitir pe la 1800 .

Baronul Atzel Ștefan la 1803 cumpără satele Șicula, Seleuș, Mocrea, Iermata și moșia Ineului iar la 1808 și pe cea de la Gurba. Acesta a fost îndrăgostit de cultura viței de vie având la Mocrea plantații întinse. A avut mai multe funcții administrative printre care și consilier regal. Cel de-al doilea fiu al său, Peter Atzel trăind între 1836-1901 a fost Prefect și Comite al Aradului zidind biserica din Mocrea între anii 1864-1868, iar fratele său Alex Atzel este cel care a construit Spitalul din Ineu, iar la 1858 Biserica romano-catolică din Ineu.

Baronul Solymossy Ladislau (Falk pe numele de evreu) provenea din GYOR – UNGARIA, în anul 1833 cumpără de la baronul Klein Ferencz domeniul Ineului trecând de la iudaism la catolicism și luând numele de SOLYMOSSY, fiind înnobilit cu titlul de baron în 1877. (Așa erau evreii) Se căsătorește iar fiul său Ludovic se va căsători cu Elma Bohus, fiica moșierului de la Șiria, împreună având doi copii. Ludovic Solymossy moștenește tot, iar în 1913 vinde moșierului Lowy Marcuz moșia Iermata și moara Mocrea, aceasta fiind cea de a șaptea moară de pe Canalul Morilor. Moșierul Lowy Marcuz, era născut într-o familie de evrei comercianți din Mîșca în anul 1854, a venit la Mocrea în anul 1876 ca tânăr comerciant, cumpărând o casă, iar în 1877 cumpără un teren în centrul satului pe care își construiește o casă deosebit de trainică de tip conac cu o prăvălie și un birt, se căsătorește cu Rozalia, au un fiu, apoi dezvoltându-se economic, cumpărând terenuri arabile și viticole, având multe animale, vaci porci, măgari, boi și cai cu care lucra pământul, având o mulțime de angajați permanenți din Șicula, Mocrea, Iermata și Seleuș. A avut 200 hectare de pământ și cca 40 ha vie, moara Mocrea și cumpără și pivnița de sub deal. Este cumnat cu Kolin Iacob (tot evreu) care era avocat în Ineu. Lowy Marcuz rămânând fără copil, (acesta murind în primul război mondial) și ajungând bătrân, în 1937 perfectează vânzarea casei cu prăvălie, unde locuia.

În 1938 vinde casa unui țaran român chibabur din satul Mocrea, numit Gimon Ioan, care a locuit în casă până în 1986. Casa fiind foarte trainică datând din anul 1877 fiind construită pentru locuit, prăvălie și birt, a fost construită din piatră și cărămidă în zidurile exterioare și văiuță în zidurile interioare, fiind

pardosită cu scândura, parchet și ciment când în acei ani casele obișnuite aveau vatră, iar tavanele erau tencuite dar să nu mai vorbim de podul casei care era pardosit cu două rânduri de scândura pe vremea aceea a anilor 1877, având și pivnița sub ea și 10 camere de locuit, fiind în forma de L. Evreul a construit-o să fie trainică dispunând de tot ce avea nevoie. Împreună cu casa, evreul a vândut tot ce era în casă și gospodărie, mobilier stil și mașini agricole de la acea vreme fabricate de renumite firme din Europa, astăzi toate acestea având o vechime de peste 120 de ani, lucruri care astăzi ar face cinste oricărui muzeu din lume, printre care un plug cu tracțiune animală cu brăzdarul fabricat în Germania acelor vremuri iar pe roți scrie „Made in Anglia”, un tocător de sfeclă furajeră fabricat în Germania pe volanta căruia găsim inscripționat anul 1682, un sfărământor de porumb fabricat la Budapesta, butoaie de vin, căruță țărăneasca din lemn legată în fier, artizanal, o sanie cu tracțiune animală pentru uz gospodăresc și multe alte lucruri de valoare, iar în casă, arta populară veche, costume de bărbați și femei confecționate manual, țesături în război, bumbac și amestec, toate păstrate și conservate perfect, o lada de zestre, un jug de boi, clopote cu brățări artizanale, mobilier stil și multe lucruri făcute manual cu multe generații în urmă. De fapt aici exista un întreg patrimoniu cultural și artă populară apreciată, de altfel de specialiștii multor muzee din țară, inclusiv de fostul director al muzeului satului din București d-l prof. dr. Ioan Godea care spunea așa după ce văzuse totul „Aș avea curaj să pun afară tablita inscripționată MUZEU dacă aș mai avea în curtea asta o batoză veche”. Toate aceste lucruri așteaptă ziua când cineva se va gândi să le pună în valoare,

pentru că sunt o valoare inestimabilă pentru noi ca popor, (care vorbesc de neamul nostru românesc, de trecutul nostru și nu trebuie să se piardă sau să fie văzute prin cine știe ce muzeu într-un colț al lumii, ceea ce strămoșii lor au făcut cu acul la lumina opaițului). Desigur d-l Popa Ioan, proprietarul și nepotul matern al țăranului „chiabur” care a cumpărat casa de la evreu, fiind un român ce simte românește chiar dacă a fost plecat mulți ani peste ocean, scârbit fiind de sistemul comunist care i-a închis bunicul pentru simplul fapt că a fost puțin mai înstărit, a făcut demersuri pe lângă autoritățile centrale și locale, însă negăsind niciunde interes pentru ceea ce poate să ofere patrimoniului cultural românesc rămas de la 1877, deși s-a adresat inclusiv guvernului pentru a propune includerea acestui patrimoniu într-un proiect de tip EUROPEAN „CASĂ CU POVEȘTI”, pentru că se poate încadra după spusele specialiștilor într-un astfel de proiect, nu s-a găsit soluția, nefiind fonduri. La un moment dat exista un program național de a se găsi case care pot fi transformate în cămin de bătrâni, (casa având 10 camere), s-a adresat instituției abilitate rămânând cu promisiunea.... Astăzi d-l Popa este dispus să vândă acest patrimoniu cultural străinilor interesați care știu să aprecieze aceste valori sau oricui este interesat să pună în valoare tot ce este în casa dănsului de la Mocrea, casă care a dăinuit fără probleme de la 1877 până acum, având o istorie interesantă care vorbește despre trecutul localității Mocrea și nu numai, ci și de domniile de pământ care au trăit aici și au făcut ca Mocrea acelor vremuri să prospere.

SPECIAL

O MONOGRAFIE DE EVENIMENT UNICĂ-GURA SATULUI, MACEA, 40

Florica R. CÂNDEA

Parafrazând, Ioan Alexandru ARDELEAN de Macea (cu buricu' cât pogacea) *e-n toate, e-n cele ce sunt și-n cele ce mâine vor râde la soare/e-n holda întreagă și-n bobul mărunț/e-n pruncul din leagăn, și-n omul cărunț/e-n viața ce veșnic nu moare* (George Lesnea).

Parcurgând, semantic, aceste versuri, apuse, probabil pentru unii, noi, am dori să facem *Un Crez*, deoarece, decriptarea acestora, aduc bine cu Ființa umană a omului-scriitor, Ioan Alexandru Ardelean.

De ce?

Are creșterea la holdă, are creșterea în leagăn și bob de grâu curat, are soarele la tâmple și va fi etern, prin tot ce a făcut, deci este, a fost și va fi în toate! Care toate, le numărăm prin cele zece opere scrise, scrisul semnat de Ioan Alexandru Ardelean se întinde între proză în grai, satire, fabule, gastronomie culinară locală, teatru ori poezie modern/clasică ori în grai: *Baci Ghiuri a lu Hămfău – povești di la Macea*, Editura Trinom Arad, 2013; *Homo politicus - gânduri*, Editura Trinom Arad, 2013; *De ce eu*, Editura Trinom Arad, 2014; *Edera*, Editura Tiparnița Arad, 2015; *Cartea de bucate a lui Baci Ghiuri*, Editura

Inspirescu București, 2019; *Cubul cu cinci fețe (roman colectiv)*, Editura Inspirescu București, 2019; *Zodia Coronavirusului sau Vremea Covidului*, Editura Ștef Iași, 2020; *Trepte spre lumină*, Editura Ștef Iași, 2020; *Scenete vesele și nu numai; satiră și umor sătesc*, Editura XBG Arad, 2023; *Festival de satiră și umor sătesc Macea*, Editura Ștef, 2023. Aici vorbim de o complexitate și de o varietate de genuri de exprimare, din punct de vedere literar.

Așa am cunoscut, în urmă cu mulți ani(1987) un autor, ce se distingea, prin stil, de alții: Horea Gana(colonel) și epigramele sale încifrate, care *pițigă* și azi, au *țepi de Ganagrama*.

Despre CARTE sau
CEEĂ CE NU SE UITĂ:

Și bine ar fi...

Este o Carte unică, prin conținut, formă și sens. Suntem convinși că, de când scrie, și face bine, nu scrie pentru a căpăta premii ori medalii, de grațitudine sau de plecăciune! Nu de a participa, cu sens ori nonsens, la concursuri ori „bătăi” pe front (literar) deși ar putea, Domeniul Ardelenilor e mare (și, Doamne! ce de livezi are, la poala cărora, mulți au luat o cană de liniște!)

Și totuși...Să nu uiți,

Satule să nu uiți, Scriitorule!

Să nu uiți prietene de rând, că Doamne, scumpă-i Prietenia prin cuvânt!

CARTEA UNUI „FESTIVAL DE SATIRĂ ȘI UMOR SĂTESC MACEA” (Editura Ștef, 2023) este unică!

Cum și Festivalul rural Macea de satiră și umor sătesc e unic.

În Lume! Care lume, Doamne mare e, Doamne!

Care carte e unică și a trecut neobservată în lumea cuvintelor din sfera de aproape, ori de departe, în lumea lui *Nu știu/nu mă pricep/dar mă bag!* Dureros, pentru că un unic caricaturist român din Cartea Recordurilor, Ștefan Popa Popa's, a afirmat cele de mai sus, când a ținut și a binecuvântat festivalul și cartea festivalului.

Și totuși, a trecut neobservată și când a fost lansată, la Macea, o seamă de prieteni a participat, o seamă de alții, a absentat.

Nici presa nu a scris, decât Uniunea Ziariștilor Profesioniști București .

Cartea este o Monografie a unui eveniment!

Dacă ținem seama de felul monografiilor, cartea include mai multe segmente de alte micimonografii:social, cultural, istoric, portretistic și romanțat/sentimental/spiritual, deci, o putem încadra în Monografia unui eveniment!

Laolaltă, festivalul întins pe patruzeci de ani, unic în lume, și Cartea festivalului, întinsă pe aproape trei sute de pagini, fac să rezulte un fapt unic și demn!

Modestia și demnitatea fac mai mult decât pseudo-premiile conferite pe daibojă și din neștiință(pe ici, pe colo).

Fabule, scenete satirice, povești și rețete, va mai scrie Baci Ghiuri, dar ce a scris Domnul Ioan Alexandru Ardelean, peste încă patruzeci de ani, poate nu vor

mai fi nici concursuri, nici epigramaști, nici stufig în păpurig.

Un lucru trebuie știut de noi, cei neinițiați și neîmpătimiti de foite cu premii:premiem un autor cu tot ce a scris, atâta vreme cât genurile literare diferă.Au făcut alții înaintea noastră: Maiorescu, Ibrăileanu, Lovinescu,Vianu.

Însă, am dori să ne perindăm ochii pe plaja scrisului recent, ca om al satului românesc de baștină cu autorul, Macea, suntem convinși că pentru un fenomen imaterial, Festivalul de satiră și umor sătesc, care, iată, are o carte, care îi poartă numele, scrisul semnat de Domnul Ioan Alexandru Ardelean, este de-acum Istorie Recentă, și, cu siguranță, Festivalul o va declara apoteotic și evlavios, nepompos, de facto, în absentia, CARTEA ANULUI 2023!

ARGUMENT:

În contextul festivalului de umor sătesc de la Macea(ediție jubiliară 40) a avut loc duminică, 06.08.2023, la prânz, în Sala de spectacol a Căminului cultural Macea(Arad) o dublă lansare de carte(un punct aparte în Caietul program l-a constituit Șezătoarea literară). Termenul *șezătoare* a fost adaptat pentru localitate, cu atât mai mult pentru participanții la prezentare, mulți fiind oaspeți participanți în concursul de interpretare.

Asa că, noi ne-am dus *cu lucrul, cu coselele*, cu vorbe ... de la Gura Satului. *Vorbe* pe care le așezăm acum în cuvinte.

Este vorba de două cărți de autor(Ioan Alexandru Ardelean) cu următoarele titluri: *Scenete vesele și nu numai; satiră și umor sătesc*, Editura XBG Arad, 2023 și *Festival de satiră și umor sătesc Macea*, Editura Ștef, 2023.

1. PRIMA CARTE:

Fenomenul cărților semnate de autori plurivalenți este, pe cât de rar, pe atât de binevenit. Spunem acest lucru pentru că Ioan Alexandru Ardelean scrie și în grai, scrie și versuri, scrie și cronici. Volumul scenetelor edte o *rara avis*, având în vedere conținutul: structurat în scenete(opt la număr) dar și fabule(un altfel de ...camuflaj prozaic, în număr de zece). Desigur, teatrul scenetelor și versificația fabulelor sunt extrase din seva reală a întâmplărilor din sat(filtrate prin mintea unui om cu cognomem, Baci Ghiuri Hămfău).

Introducerea, adică un fel de ...explicațiune personală ...o dă autorul ca *samă* la cuvintele gen Prefață semnate de Gheorghe Hodrea și Ionel Iacob Bencei. Am folosit aceste Pre(texte)literare alegând fabula Cătaua(opt.cit.pag 74) spre a face o trecere spectaculară spre *spectacolul* lansării de la Șezătoare care a durat peste trei ore.

Calitatea de moderator a fost un bun prilej de a ne juca, în mod simbolic, pe altarul cuvintelor cu invitații.

1. A DOUA CARTE:

Astfel, pentru început, a fost transmis un cuvânt de salut din partea președintelui UZPR, Filiala Arad, domnul Vasile Filip:

Cunoaștem fenomenul și amploarea brigăzilor satirice din Macea încă din vremea profesiei de ziarist. Am scris foarte multe reportaje de la fața locului și aștept cu interes cartea dedicată acestui eveniment la ceas de sărbătoare.

Evenimentul cultural i-a prilejuit primarului localității Ciprian Otlăcan să își exprime bucuria și mulțumirea de a lua parte la sărbătoarea cărților.

Cuvinte de apreciere au fost adresate de către Invitatul special, profesor Horia Truță, care, în urmă cu patruzeci de ani deschidea cortina Festivalului de umor sătesc: *Cartea Gura Satului scrisă de Ioan Alexandru Ardelean era pe cât de necesară, pe atât de așteptată. Un volum apărut după un travaliu exigent și cu de-amănuntul care va constitui o sursă de cercetare pentru cei interesați.*

Creionarea personalității autorului (colecționar, posesor de muzeu sătesc, scriitor și gazetar)a sporit interesul pentru cunoașterea conținuturilor cărții.

A fost adusă o carte scrisă de criticul de artă Valentin Silvestru, în ceea ce privește aplecarea acestuia și participarea la evenimentul sătesc Gura Satului. Pentru o pledoarie pentru o lectură atentă a fost citit capitol cu capitol și au fost oferite alte sugestii și puncte de sprijin autorului. Autorul se înscrie în seria scriitorilor măcenii, vorbitorul afirmând:

La Macea, ca să fii scriitor, trebuia să treci pe la Castel, aici fiind o pleiadă, de acum festivalul are o carte!

În ceea ce ne privește am ales o prezentare de ordin filologic și argumentativ: Volumul continuă seria scrierilor monografice măcene(cele privind Grădina Botanică, Castelul sau comuna Macea cu *Înscrisuri monografice*).

Volumul se definește prin două părți distincte: capitolele consacrate fiecărei ediții se extind pe trei sute de pagini, dintre care, două sute treizeci și patru de pagini până în 1989, restul până la trei sute de pagini completând edițiile de după revoluție.

Acest volum este compus din *Lumini și umbre*, în sensul că alternează în pagini

toate caietele program, afişele, invitaţiile, schiţele de texte ori texte satirice inedite. Inserţia şi alternanţa acestora cu extrase din presa vremii de gen din toată ţara, sporesc şi adâncesc interesul pentru o lectură cu stiloul în mână. Observaţia fină de autor este o altă caracteristică aparte.

Dar, ne întrebăm, cine este omul recent, în chip de exigent scriitor, Ioan Alexandru Ardelean? Este trecutul trecut în prezent prin acest nou volum cu valoare estetică absolut de document. De ce este un conţinut abundent de extrase în primele ediţii?

Simplu: exprimarea în camuflaj prin madrigaluri sau epigrame de dinainte, era ca o descătuşare. Cartea va servi ca o sursă bună pentru amatori şi profesionişti interesaţi de evoluţia satirei şi umorului de la sate.

Sunt câteva din opiniile noastre vis-a-vis de teatrul nescris dar spus sub forma trupelor de satiră şi umor sătesc.

Ca un punct de interes major opinăm minuţiosul în cazul artistului-autor Ioan Alexandru Ardelean care a folosit printre alte surse un *Manuscris personal* ascuns într-un *Dosar privat* care aparţine unei sătence nonagenare, doamna Maria Crucoveanu.

VOCI LA FESTIVAL DIN PUBLIC:

Amiaza culturală a adus şi alţi oameni de seamă ai scenei din sfera scrisului şi anume: Adina Matei a prezentat Volumul dedicat tatălui său, mentorul festivalului, Traian Lăpăduş. A oferit rare mărturisiri şi o documentaţie unică şi inedită şi a interpretat întru amintire monologul *Fata mè o fi o doamnă*, cu aplomb şi succes la public.

Din crezurile tatălui a selectat metafora care are conotaţie aparte: *comuna ca o cetate de umor!*

Printre cei care au depănat ghem de amintiri pe fundal de doine sau cântece de petrecere amintim: Traian Gros, fost director de aşezământ cultural, Ioan Chişeuian şi Valer Muler (foşti regizori interpreţi), Cristian Vuin (actual instructor-interpret).

Se cuvine să amintim vocile din public: Eugenia Ponta Pete: a încântat audienţa cu un cântec din pruncie: *Toate fetele se duc...*, Ioan Vasile Marcu: a recitat două poeme din creaţia proprie, amintim aici şi pe eleva Mădălina Cazan, produs al şcolii măcene, toate au sporit corola emulaţiei sinestezice a zilei (care a mai cuprins o lansare de ziar în grai *Lada cu spinare* prin Gheorghe Hodrea şi o lansare de carte prin Alexandru Florin).

Admirativ din sală au aflat despre minunile de la Macea sătenii, familia autorului, membrii ai Salonului Gutenberg, concept imagine revista Gutenberg: Mircea Boran şi Mircea Irimescu, redactor şef al revistei *STANDARD*, a Filialei „Ziridava” Arad, a ANCMRR „Alexandru Ioan Cuza”, colonelul Sandu Crişan, doctorul Celus Ciobanu cu soţia, Stelian Deaconu cu soţia, foşti interpreţi de-a lungul anilor, iar ca oaspeţi de seamă ai festivalului şi cunoscători ai fenomenului de exprimare a satirei şi umorului pe plan naţional, Alexandru Căţcăuan, directorul Casei de Cultură a Sindicatelor Bistriţa şi membru al juriului ediţiei jubiliare, Dan Liuş, director al Casei Orăşeneşti de Cultură Bocşa, realizator de emisiuni la TVR Timişoara, Banat TV Reşiţa, concurent la individual la ediţia jubiliară.

Desigur, cuvântul cel așteptat, a fost al autorului:

Am scris această carte cu inima și cu sufletul. Jubileul celor patruzeci de ani îmi obligă imaginația să duc mai departe zelul înaintat al maestrului Traian Lăpăduș.

Cartea se dedică foștilor și actualilor actori care au scris numele comunei pe harta țării. Nu sunt singur! Familia îmi este sprijin și îndemn, mulțumesc!

Ca o firească și demnă concluzie facem precizarea că fiul, Bogdan Florian Ardelean, actualul director de cămin cultural semnează coperta, corectura și selecția imaginilor = 110! din volum, semn că tatăl are un demn urmaș pe file de umor pe...măcean ogor.

Și, ca un happy-end, notăm câteva impresii de la această dubla lansare de la șezătoare : Sandu Crișan: *Drumurile mele la Macea sunt și de rudenie și de relaxare. Am asistat la o excepțională serbare de carte. Abia aștept să o redau nepoțelului odată cu felicitările mele pentru autor.*"

Gheorghe Feldi(măcean, vecin cu autorul): *Nu îmi amintesc să fi participat demult la o așa lansare. Autorul este un fiu al satului și merită prețuire și respect.*

Celus Ciobanu: *Scriu proză și sunt medic chirurg și sculptor. Autorul se dovedește a fi un sculptor de cuvinte.*

INTERVIU CU ANIȘOARA LAURA MUSTEȚIU SCRIITOR, POET, PROMOTOR CULTURAL

George ROCA,
Scriitor, Australia

Crescând într-o atmosferă creativă, Anișoara Laura Mustețiu a fost condusă de o pasiune adâncă de a citi și de a scrie de la o vârstă fragedă. Autoarea surprinde esența cea mai adevărată a sentimentelor, gândurilor și emoțiilor care sunt reflectate în versuri și proză. Mulți cititori s-au îndrăgostit de cărțile ei, iar prof. Florica R. Cândea o consideră „Un scriitor modern în plină ascensiune a scrierilor, care transpune realități în fine și originale subiecte.”

George ROCA: Unde v-ați petrecut cea mai mare parte a copilăriei? Ce cărări literare ați urmat?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Am crescut în Timișoara, într-o atmosferă înmiresmată cu creativitatea artistică a tatălui meu, poetul și sculptorul Romulus Mustețiu. Însă, copilăria și adolescența mi-au fost presărate nu numai cu armonie ci și cu mari încercări de viață. În timp, am descoperit farmecul scrisului, pe care l-am considerat ca o manifestare liberă a spiritului nostru în sfere noi, o manifestare care ar putea evoca emoții și reflecții profunde. Dar nu mi-am putut permite luxul de a scrie, doar mai târziu în viață.

George ROCA: Care este cea mai mare încercare de a scrie poezii sau proză?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Nu văd nici o încercare, dimpotrivă, când scriu poezii mă simt fericită, relaxată. Poezia, ca și viața însăși, are uneori o cale surprinzătoare, aventurieră. Dar în ultimii ani m-am îndrăgostit de proză. O iubesc! Prin ea mă simt liberă să cutreier în spații atemporale, să pictez în cuvinte imagini, scene de viață, emoții vii, palpabile, să oglindesc pe pânza vremii oameni și fapte. Cuvintele mi se par scânteii ale spiritului, care izvorăsc din lumea interioară. Le dăm sens, vibrație, le eliberăm la lumina zilei și ele devin reale. Uneori, gândurile noastre, înveșmântate în cuvinte, se pierd pe calea necunoscutului. Dar alteori, ele călătoresc în lume și se odihnesc undeva sub privirea cititorului. Acolo, s-ar putea să-i exalte spiritul, să-i atingă sufletul cu miresme de stupoare și căldură.

George ROCA: Cum credeți că scrierile dumneavoastră vor inspira cititorii să călătorească într-o lume nouă, într-o lume a imaginilor?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Cărțile pe care le-am scris dezvăluie povești adevărate despre oameni și viață. Am încercat întotdeauna să pun profunzime în ceea ce fac, să las pe paginile lor prospețime, frumusețe, încântare, dar și învățături născute din experiențele vieții. Sunt cărți de beletristică, dar au și un caracter de dezvoltare personală.

George ROCA: După câte știu, ați publicat mai multe cărți. Ce v-a inspirat să scrieți prima carte?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Locuind din anul 2014 în Sydney, prima mea carte a fost scrisă în limba engleză.

O carte de poezii pe care am numit -o „Travel in time – A life story in poems.” Majoritatea versurilor au fost compuse pentru un examen la facultate, unde am studiat, printre altele, materia poeziei și scriere creativă. Profesorii au fost impresionați. Cred că acest fapt m-a inspirat să le public. După cum a descris unul dintre criticii literari ai cărții: „«Travel in Time» dovedește că sentimentele exprimate de Rumi în urmă cu aproape opt sute de ani: «doar sufletul știe ce este iubirea», sunt valabile și astăzi!”. Are dreptate. O dragostea pură dăinuie aproape în fiecare vers al poeziilor pe care le-am zămislit cu penița inimii. Tot în 2020 am scris o carte pentru copii, „Yarran, Stories from Australia”. Dar, cu toate că și această carte a avut o însemnătate aparte pentru mine, totuși, nu m-am simțit liniștită. Îmi lipsea ceva esențial. Până într-o zi, când m-am decis să scriu proză în limba română. A fost o inițiativă aventurieră, aș spune, după 32 de ani trăiți în străinătate, departe de țară. Dar acea decizie m-a copleșit cu o avalanșă de fericire și mi-a dat energia necesară pentru a transforma gândurile în fapte.

Am scris prima carte de proză în limba română în anul 2022. Am numit-o „Crâmpie din viața unei femei.” Este o carte îndrăgită de cititori, iar prof. Aurelia Rînjea afirmă în recenzia ei că este „O lectură fascinantă, presărată cu trăiri adânci, care îți întinde o mână binefăcătoare, îndemnându-te de a-ți trăi viața frumos și demn, în adevăr și iubire, de semenii și de Dumnezeu.”. Am continuat să scriu. Și nuvela „Prețul Onoarei”, publicată în anul 2023, a atins inimile cititorilor. Am primit numeroase mesaje care mi-au umplut sufletul cu bucurie. Prof. Florica R. Cândea spune că

este „O carte care m-a tulburat frumos și parcă îmi venea, pe timpul lecturii, să îi spun cu un implor... «Ține- mă de mână!»”. Cred că are dreptate.

George ROCA: Care credeți că este o caracteristică pe care o carte trebuie să o aibă pentru a ne face să o iubim?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Experiențele de viață sunt versatile, unice și prețioase, precum gândurile și emoțiile. Cred că ceea ce diferențiază cărțile este autenticitatea emoțiilor și imaginilor care izvorăsc din profunzimea unui spirit creativ și talentat.

George ROCA: Care sunt unele dintre lucrurile pe care le-ați învățat de la autorii dumneavoastră preferați?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Înainte de toate, poeziile tatălui meu m-au atins profund. Ele m-au inspirat să pășesc în lumea fascinantă a creativității artistice. Dar m-am lăsat influențată și de minunatele versuri scrise de Eminescu, de profunzimea textelor scrise de Mircea Eliade, Octavian Paler, Herman Hesse, sau de filosofia lui Kant, Schopenhauer sau Richard David Precht. Ideile lor prezintă o varietate impresionantă de imagini și emoții autentice, din timpuri și culturi diferite, care de-a lungul anilor mi-au lăsat un ecou plăcut în suflet, dar mi-au stârnit și interesul de a cugeta, de a explora profunzimile umane, și ale vieții în sine. Din esența cărților am înțeles că scrisul creativ nu poate fi limitat în timp sau spațiu, și pentru că e născut prin imaginație, poate fi considerat a fi și el infinit.

George ROCA: Cu ce provocări v-ați confruntat în timp ce ați scris cărțile

de proză? Ne puteți spune câteva cuvinte despre aceste cărți?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Am avut parte de nenumărate provocări frumoase. A scrie în limba română este un privilegiu și o nesfârșită bucurie. Simt că după ce sufletul a făcut înconjurul lumii acum se întoarce acasă. Plăcerea de a mă exprima în limba mea maternă este infinită.

Nuvela „Prețul onoarei” publicată în anul 2023, la editura Clubului Româno-Australian de Carte, este poveste adevărată, ruptă dintr-o realitate adormită la poalele vieții. Am avut curajul să las faptele trecutului să-și mai evoce încă o dată iubirea, să-și strige din răspuțeri durerea, sub pleoapele divinului văzduh. Povestea invită cititorii într-o călătorie în jurul anului 1970, într-un sat de munte numit fictiv Valea Sânzâienelor. Cititorul este poftit să intre în casele sătenilor, să trăiască alături de ei, să se bucure de obiceiurile și tradițiile satului, să fie părtași durerilor și bucuriilor lor. Și poate, câteodată, își șterge câte o lacrimă stărnită de odorul întâmplărilor. În cartea „Crâmpoie din viața unei femei – O colecție de povești adevărate,” publicată în anul 2022 sub egida Academiei Româno-Australiene de Cultură, descriu un concept aparte al eului, un „eu” care găsește o nouă semnificație a durerii, o nouă sintagmă, atunci când își folosește energia izvorâtă din suferință pentru a lupta, pentru a învinge, sau pentru a crea ceva mai bun. Pe această cale, eul întâlnește un sens profund al identității, al vieții, dar și o nouă forță de vindecare.

Cartea în sine, este mărturia triumfului asupra cruntelor încercări ale vieții. Evoluarea și cizelarea identității nu

este legată de locuri și oameni, dar poate fi influențată de ei. În aceste povestiri, experiențele rămân clare. Sub influența forțelor interioare, fiecare victorie, sau eșec, sunt rezultatul unui lung lanț de evenimente cauzale. Caracterul reformator „Anca lui Pahon” se revoltă împotriva normelor, valorilor și puterilor prestabilite, răspunzând întrebărilor etice despre calea de a trăi decent într-o lume uneori nedreaptă și inegală.

George ROCA: Cum vă descurcați cu recenziile cărților dumneavoastră – atât pozitive cât și negative?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Îmi plac criticile constructive. Mă ajută să cresc spiritual. Personal, nu aș scrie niciodată o recenzie negativă. Port în suflet un respect mare pentru diversitatea și bogăția spiritelor creative, pentru munca pe care o depun scriitorii, majoritatea fiind plătiți cu puțin sau cu nimic.

George ROCA: Ce sfaturi ați da unei persoane care intenționează să scrie pentru prima dată o carte?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Dacă scrisul izvorăște din pasiune, totul va decurge natural. Cititorii apreciază talentul, pasiunea și naturalețea spiritului uman. Dar marile încercări apar atunci când scriitorul și-a terminat de scris povestea. O editură cu puterea de a valorifica munca scriitorului a devenit o raritate.

George ROCA: Sunteți membră a Academiei Româno-Australiene de Cultură și membră în Liga Scriitorilor din România. Prin ce moduri încercați să aprofundați taina scrisului?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Îmi place să folosesc practica observării. În taina scrisului mocnesc uneori sclipirile spiritului care selectează momente unice din viața reală și le transformă în peisaje literare. Când descopăr ceva inedit, frumos și folositor, mai ales în mediul creativ, cultural, emoțiile îmi izbucnesc într-o înefabilă bucurie. Asemenea unui ocean înspumat, răscolit de o mică furtună, senzațiile se ridică în vârtejuri amețitoare, apoi se revarsă într-un noian de stropi înviorători pe cărările interioare ale ființei. Spiritul e diferit. Adeseori însetat să răscolească pământul și universul, se revoltă, cutremurat de mărturii și adevăr, apoi cugetă, discerne, în final aducând la lumină noi recunoașteri. Deci, cam așa percep uneori manifestația eului creator, mai mult sau mai puțin văzut din afară.

George ROCA: Din anul 2022 sunteți redactor cu emisiunea proprie de cultură la Radio ProDiaspora. Ne puteți spune câteva impresii despre această nouă activitate culturală?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Activitatea și experiența mea la Radio ProDiaspora este, fără îndoială, o dezvoltare personală, o îmbogățire a cunoștințelor, a modului cum percep valorile umane și creațiile culturale. Timpul de cercetare și de pregătire a emisiunilor, care conțin poezie, proză și cugetări, îmi dă ocazia să-mi valorific potențialul, dar și să descopăr noi colaboratori, artiști, oameni de cultură înzestrați cu har, pe care îi promovez în emisiuni, și care mă impresionează, mă inspiră să pun profunzime și valoare în tot ceea ce fac. Prin emisiunile de radio, am adus emoții și iubire în casele ascultătorilor, iar în schimb, am simțit că

am primit bunătate și apreciere. Dar ceea ce mă face să mă simt împlinită este și faptul că am oportunitatea de a contribui la promovarea și păstrarea culturii române. Rămân inspirată și motivată să-mi continui mai departe călătoria la radio ProDiaspora, pe acest tărâm fermecător, unde se întâlnesc cei care împărtășesc aceeași dragoste pentru cultură, pentru tradiții, pentru tot ce-i frumos și autentic, pentru tot ce reflectă valorile poporului român.

George ROCA: Ați fondat în anul 2023 revista de cultură „Emoții și Lumină”. Ne puteți dezvălui câteva gânduri și despre acest proiect?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Cred că viața e mai profundă, mai frumoasă și mai exaltantă, atunci când facem ceva care contează, nu doar pentru bunăstarea noastră, dar și pentru ceilalți. Acest adevăr pe care l-am simțit mai intens în ultimii ani, îmi străbate adeseori ființa, ca o adiere de vânt primăvăratic, fortifiant. Fondarea revistei „Emoții și lumină” (<https://emotiisilumina.com>) – mi-a adus noi colaborări culturale și mi-a întărit încrederea în bogăția culturii române contemporane. Aceste colaborări cu scriitori, profesori, artiști, muzicieni și jurnaliști români din diferite țări, dar și evenimentele românești din Sydney, unde am participat adeseori pe scenă, mi-au adus la vedere o Diasporă română ce crește pe zi ce trece. Cred că avem nevoie de ea și de cultura română, oriunde ne aflăm pe pământ. Simt că prin aceste valori rămânem fideli adevăratei noastre ființe. Cred că din aceste valori a pornit avântul de a fonda o revistă culturală română, aici în Sydney.

George ROCA: Câteva cuvinte despre prezent... Și care este visul dumneavoastră în privința scrisului?

Anișoara Laura MUSTEȚIU: Trăiesc de treizeci și patru de ani în străinătate. Și totuși, această nesfârșită străinătate nu mi-a diminuat seva ființei, originea de româncă. Când o conștientizez, mă simt cel mai aproape de mine însămi. De acea tânără ce a plecat în anul 1990 să răzbată singură Occidentul. Când privesc trecutul, simt o pace desăvârșită, asemenea unei rugăciuni calde ce se lasă lin și mi se așterne pe chip. Mă simt împlinită. Gândurile mi se odihnesc într-o lumină pură și binefăcătoare. Rămân la poalele existenței, dornică să absorb noi învățături. Voi continua să scriu, călăuzită de o pasiune pură, naturală. Dorința mea, drag cititor, e să zâmbesc, să visezi, să te odihnești lângă flăcările trăirilor, lângă emoțiile molcome ce curg printre rânduri. Mi-aș dori ca rândurile mele, scrise intenționat cu seninătate și simplitate, să fie un pârau cu apă cristalină, în care sufletul călător să se scalde și să se reînvigoreze.

Vă mulțumesc!

*A consemnat, George ROCA
5 iulie 2024, Sydney, Australia*

EVENIMENT

DE CE Scriu FEMEILE: MONICA MIHAELA COJOCARU – LANSAREA ALBUMULUI "FLORI ALBASTRE"

Știre de presă culturală
Carina BABA, Florica R. CÂNDEA

Motto:

„Și în mirajul primăverii noastre
Pășim ca-n pragul altui început
Să răsturnăm în noi timpul pierdut
Sporind sublimul florilor albastre...”

(Eugenia Ponta Pete,
„Verde albastru”, volum de
autor, 2015;
„Acorduri de mai”, Album
muzical, 2019)

Context:

Este bine știut faptul că albastrul este culoarea infinitului sau a cosmicului. În simbolistica acestei culori, albastrul este liniștea și suferința, este loialitatea și misterul, este calea înspre un anume drum, este serenitatea și pacea. Floarea albastră de Nu-mă-uita este întruchiparea nostalgicului și a densității supreme în gesturi. Motivul florii albastre din poemul omonim eminescian „Floare albastră”, specific romantismului, reprezintă aspirația înspre un ideal feminin dincolo de absolut, ori împlinirea voinței (motiv întâlnit și în alte literaturi - vezi Leopardi).

Asocierea poeziei cu muzica reprezintă un limbaj sinestezic fin, care

oglindește imagini poetice de un real efect asupra stărilor și emoțiilor celor care ascultă cântecele Monicăi Cojocaru. Nu ar trebui să mai mire pe nimeni asocierea interpretului de folk (cantautor) cu poezia sa ori a altuia, sincronia aceasta dând o stare de bine și de frumos și transmițând un mesaj tematic aparte (de bună seamă că, la Pecica, Festivalul „Folk pe pâine” adună orizonturi și creează punți de suflet între creatorii locali, cenaclul Lucian Emandi și creatorii de gen liric). Această unică îmbinare între limbajul muzical și cel poetic este dovada îmbrobodirii sentimentului de regăsire și reîntoarcere „acasă”, într-un frumos, valoare, valență și virtute.

Conținuturi:

O după amiază plină de farmec și incantații a făcut neîncăpătoare Sala Hub mArta, manager – Ovidiu Balint, cel care a deschis evenimentul cultural de o reală finețe și eleganță (din perimetrul teilor și al Cofetăriei Libelula). Spunem aceasta deoarece au ținut să îi fie aproape artistului Monica Mihaela Cojocaru (cantautor) familia, colegii de cântare, oficialii din Pecica, prietenii și iubitorii acestui gen muzical, folk-ul.

S-au spus multe despre evoluția și congruența specificităților care brodează noul album lansat, cu un titlu ales pe versurile poetei Eugenia Ponta Pete „Flori albastre”, dar sunt demne de reținut cele dictate de memoria involuntară:

Eugenia Ponta Pete (manager Casa de Cultură Pecica): „În anul 2016, Monica Mihaela Cojocarui a venit la Casa de Cultură Pecica să întrebe dacă ar putea repeta într-o instituție de gen. În același an a și urcat pe scena Festivalului de Folk. De atunci, străbatem canonul muzicii împreună și o feliicit.”

Daniel Julean (artist, cantautor, compozitor): „La vârsta de patrușprezece ani i-am pus chitara în mână. Acum o consider delicată și împlinită ca și artist.”

Recitalul ales de Monica Mihaela Cojocarui, spre a întregi armonia seratei, a fost selectat cu precizie și a cuprins cinci piese.

La final, „autograful” muzical a constat din interpretarea unei melodii împreună cu Maria Nicoleta Brola și Daniel Julean (în tandem de tustrei). Bineînțeles, au urmat autografe cu dedicații personale pentru albumul oferit. Întreg spectacolul-eveniment a fost

transmis în direct de Radio „Zestrea” Pecica și a întrunit frenetice aplauze.

Concluzii:

Conchidem ca și Voltaire: „Poezia este muzica sufletului.” Desigur, trebuie să consemnăm o carieră de succes a artistei Monica Mihaela Cojocarui. Aceasta a cântat în timpul liceului (trei ani), apoi, după o perioadă de treizeci de ani, a considerat să își finalizeze primul album (cu 12 piese) ca o „odisee” pe un drum bine șlefuit. Ca membru al Cenaclului „Lucian Emandi” din Pecica și prin alcătuirea prezentării acestui prim album sonor,

Monica Mihaela Cojocarui și-a împlinit clipa!

De menționat că orchestrația și chitara întregului album aparțin talentatului Jul Baldovin. Fotografia de pe coperta albumului este realizată de Ștefan Alin Ponta, iar designul albumului este realizat de Răzvan Iancu!

Din punctul nostru de vedere, ca și un invitat special al Salonului Gutenberg, o feliцитăm și îi dorim o carieră presărată (și) de flori albastre.

Colaj foto: Mircea Irimescu,
Ștefan Alin Ponta

UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA, CU O NOUĂ CONDUCERE: SORIN STANCIU A FOST ALES PREȘEDINTE

Lucian ȘERBAN
jurnalst, Arq Arad

Sorin Stanciu, cel care a preluat conducerea Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România după trecerea în eternitate a regretatului Doru Dinu Glăvan, a fost ales președinte al UZPR la Adunarea Generală de Alegeri de sâmbătă. De altfel, trebuie spus că pentru funcția de președinte și-au mai depus candidatura Petre Chichirdan, Petru Frăsilă, Dumitru Manea (Miron Manega) și Petre Răcănel.

La Casa Ecologiei a Universității Ecologice din București a avut loc – sâmbătă, 20 iulie - Adunarea Generală de Alegeri a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, la care au participat, în conformitate cu normele stabilite de Statut, câte un delegat la 20 de membri din toată țara. Aradul a fost reprezentat de jurnaliștii Vasile Filip – în calitate de

președinte, Lavinia Betea, Vasile Sărăndan și Gabriel Constantinescu – aleși ca delegați în cadrul Filialei „Ioan Slavici”.

Ordinea de zi a cuprins: Sinteza Rapoartelor de activitate pentru mandatul 2020-2024; Prezentarea dosarelor candidaților la funcția de președinte al UZPR; Supunerea la vot; Propunerile pentru componența echipei de conducere (Consiliul Director, comisii de specialitate) prezentate de președintele nou ales; Supunerea la vot a tuturor propunerilor pentru structurile de conducere ale UZPR.

În funcția de președinte a fost ales Sorin Stanciu, cu 178 de voturi, iar Lavinia Betea, prim-vicepreședintele Filialei „Ioan Slavici” Arad a fost aleasă în Consiliul Director. De menționat că Vasile Filip, ca șef de filială, face parte din Consiliul Național Consultativ al UZPR.

Așa cum prezintă și site-ul UZPR, în discursul său de după alegere, președintele Sorin Stanciu a menționat încă o

dată ceea ce a fost deviza sa pe tot parcursul perioadei în care a condus Uniunea în ultimii doi ani și care va fi crezul său și pe mai departe: „UZPR suntem noi, toți, egali!”

Felicitări! Și succes întregii echipe!

COMPLEXUL MUZEAL ARAD

Adelina STOENESCU,
muzeograf

Anuala de artă și știință Neo Art Connect - NAC 2024. Ediția a II-a (NAC 2024) a continuat și în iulie, dezvoltând rețeaua națională, următoarea expoziție este la Arad, la Muzeul de Artă din Arad, în parteneriat cu Kinema Ikon, în perioada 24 iulie – 18 august.

Inspirate de tema NAC 2024, **Changing environments**, expozițiile și evenimentele create pentru fiecare oraș, sunt personalizate împreună cu partenerii locali, la Arad, proiectul expozițional fiind coordonat de **Călin Man**.

Instalațiile aflate la intersecția dintre artă și știință sunt selecționate din cadrul proiectelor câștigătoare a Burselor NAC și din cadrul secțiunii de artiști emergenți din acest an.

Curatoarele Anca Boeriu și Andreea Sandu propun un concept expozițional ce invită publicul la o reflecție asupra impactului umanității asupra planetei și a noilor tehnologii care influențează profund toate aspectele vieții. Asistent curator este **Mihai Toth** și artiștii expozanți sunt **Mirela Cerbu, Sebastian Comănescu, Dragoș Dogioiu, Sânziana Gheorghe, Andrei Lazăr, Marina Oprea, Mihaela Pop și Mihai Toth**. Intrare liberă.

Programul anualei continuă în Oradea și Alexandria, iar în septembrie **Neo Art Connect** a fost invitat să participe la **Ars Electronica**, unul dintre cele mai importante festivaluri de profil ce se desfășoară la Linz, Austria, cu

două proiecte create de câștigătorii burselor NAC: **Sebastian Comănescu și Marina Oprea**.

“Changing Environments” creează un spațiu de dezbatere din perspectiva socio-culturală a creatorilor și artiștilor ce

integrează, utilizează sau colaborează cu diverse alte domenii științifice și noile tehnologii, despre impactul pe care îl simțim la nivel individual și social-economic-cultural din cauza schimbărilor majore ale societății contemporane, datorate pe de o parte

dezvoltării tehnologiei, a noilor inteligențe artificiale prezente în majoritatea aspectelor vieții, dar și schimbărilor climatice și cele de mediu, alături de cele create de conflictele armate în zone din apropierea țării noastre.“, curatoare Anca Boeriu și Andreea Sandu.

Pentru această ediție NAC, **galeria Galateca și Asociația Culturală NeoArt România** s-au parteneriat cu **UNITH2B architects**, co – organizatori ce au coordonat secțiunea de arhitectură a acestei ediții, prin intermediul arhitectelor **Hildegard Brandl și Anca Brandiburg**.

Rețeaua NAC 2024 s-a extins în 11 județe, întregul program al Anualei este disponibil pe platforma neoartconnect.ro.

Organizatori: Galateca și Asociația culturală NeoArtRomania

Co-organizatori:

UNITH2B, Muzeul de Artă din Arad, Kinema Ikon

Susținut de BRD Groupe Societe Generale

Parteneri: Cemacon, Aqua Azur, Graphein, Holcim, AQUA Carpatica, Sâmburești

Parteneri media:

Radio România Cultural, Modernism, RevistaArta, Propagarta, Agenția de C°Arte, Curatorial.ro, Aici a Stat, Biz, România Pozitivă, Metropola TV, Igloo, Plăcut de Radio Guerilla

Parteneri media:

Radio România Cultural, Modernism, RevistaArta, Propagarta, Agenția de C°Arte, Curatorial.ro, Aici a Stat, Biz, România Pozitivă, Metropola TV, Igloo, Plăcut de Radio Guerilla

Informații succinte ale artiștilor:

Mirela Cerbu (n. 1997, Arad) trăiește și lucrează în Timișoara. Și-a susținut lucrarea de licență și disertație în cadrul departamentului de grafică al Facultății de Arte și Design din Timișoara, iar în prezent dezvoltă la aceeași instituție o cercetare doctorală cu o teză intitulată, Poetica vizuala a absurdului și expresionismul ludic. În practica sa artistică urmărește dezvoltarea anumitor nuanțe de reprezentare grafică care sunt deseori realizate sub formă de pictură, obiect/sculptură, instalație și performance ca rezultat a experiențelor personale de zi cu zi pe care le acumulează în raport cu o abordare poetică asupra lumii.

Sebastian Comănescu (n.1992, Iași) este artist new media și designer. La baza lucrărilor sale stau fascinația pentru tehnologiile emergente și orientarea către biomimesis. Metodologia sa de lucru constă în preluarea, analiza și simularea de forme și fenomene naturale pe care le

“traduce” în medii fizice sau digitale informate în baza unui proces de lucru computational folosind metode de fabricație digitală.

Dragoș Ion Dogioiu este un artist New-Media interesat de XR și animație, activ în prezent în București. În calitate de membru al Kinema Ikon, a colaborat cu ei în mai multe expoziții și ateliere. De asemenea, a lucrat cu muzee, galerii private și instituții culturale, inclusiv cu Centrul Ars Electronica Linz, unde a participat la o expoziție de grup în 2022. În 2023 a participat la festivalul Boulevard Dubai în calitate de reprezentant al Galeriei Anca Poterasu. În prezent este profesor asociat la Centrul CINETIC din București, unde predă materii legate de VR, AR și construcția de lumi.

Sânziana Gheorghe (n. 1997) este artistă vizuală și doctorand în Timișoara, în cadrul Facultății de Arte și Design, Universitatea de Vest din Timișoara. Este membru stagiar în cadrul UAP România din 2023. Prin proiectele sale studiază interacțiunea dintre sfera artelor vizuale și sfera jocurilor video, explorând modul în care principiile de bază din cele două sfere pot fi incorporate în proiecte artistice interactive.

Andrei Lazăr este asist. univ. dr. la specializarea Design, din cadrul FAVD, UNAGE Iași. Pasionat de lumină și interacțiune, experimentează multiple moduri de intersecție între cele două domenii.

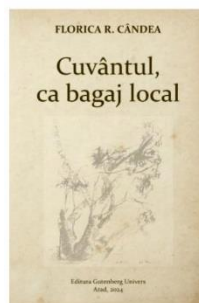
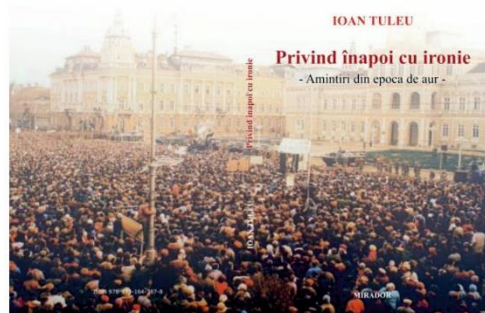
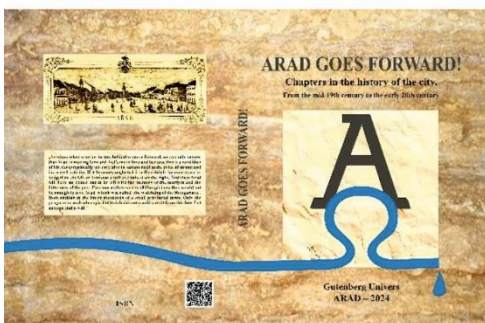
Marina Oprea (n. 1989) trăiește și lucrează la București. Lucrările ei de artă pornesc dintr-o fascinație pentru observarea și deconstruirea modului în care se conturează o identitate, fie că vorbim de oameni, locuri, obiecte, în relație cu societatea patriarhală, lumea

artei și/sau a propriilor poziționări personale. Proiectele sale sunt adesea colaborative și apelează la medii artistice variate precum performance art, ready-made, video, land-art sau instalație. Recent, a devenit interesată de tot ce ține de fosile, ruine, rămășițe ale unor ere demult apuse, alături de teorii transumaniste și speculații asupra viitorului foarte îndepărtat.

Mihaela Pop (n. 1988) este absolventă de studii juridice în București. În urmă cu 4 ani a îmbrățișat nevoia de a se apropia de domeniul artelor. După pregătire și practică în sfera ceramicii și după finalizarea unui set de cursuri de bijuterie contemporană, a creat colecții de bijuterie ce îmbină tehnici de prelucrare și materiale tradiționale cu unele alternative, sustenabile. Propune acum una dintre lucrările sale, o colecție manifest împotriva industrializării excesive. Piesele îmbină elemente de ceramică, metal și unul din natură.

Mihai Toth (n.1990) trăiește și lucrează în Timișoara. Practica sa artistică se bazează pe o abordare multimedia investigând diferite mecanisme și sisteme algoritmice de tip conceptual pe care le compune în diverse cadre vizuale pornind dintr-o poziție performativă. Relația prezentă constant în modul în care proiectele sale sunt organizate și dezvoltate este cea a materialității și a non-materialității, respectiv explorarea posibilităților de relaționare și dialog între cele două situații. În prezent este student doctorand în cadrul Facultății de Arte și Design din Timișoara.

LANSĂRI ȘI PREZENTĂRI DE CARTE PRIMĂRIA ARAD SALA FERDINAND 23 AUGUST 2024

SUMAR

EDITORIAL	3
Să mai „ <i>stay umpic in my opinion</i> ”-Florica R. CÂNDEA.....	3
Domnul Gheorghe Schwartz-Anton ILICA.....	5
Chemarea țării-Lucian Emandi.....	7
DOCUMENTAR-Aradul în timp	8
Serbările naționale – 200 de ani de la...-Puiu Emilian VALEA	8
Patrimoniul cultural al Aradului-Horia TRUȚĂ	10
Stema comunei Macea-Augustin MUREȘAN	11
Excelența sa Reuven Azar, ambasadorul...-Marius-Ioan GREC	12
Amintiri din tranziția spre ... necunoscut! Polemici-Ioan Tuleu.....	15
Vise-Liviu Nadiș.....	18
Ordinul „Coroana României”-Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS	19
Aradul al doilea oraș care...-Conf.univ.dr. Handaric Mihai	21
Micronațiuni cu pretenții statale-Roxana ISTUDOR	27
Jos ochelarii, domnule Joyce !!!-Vasile SĂRĂNDAN	30
Marginalii la o lectură de carte. Ioan Tuleu -Florica R. CÂNDEA	30
Povestea celor 7 Minunați și a Cenaclului „Crizantema” -Carina A. BABA	32
În noaptea agoniei, lumina extazului strălucește-Lucian GEVELEGIAN,.....	34
ARTA CUVÂNTULUI	35
Tatăl celuiilalt copil, parinouth saniee-Mira ODAGIU.....	35
De ce scriu femeile... Florica R. CÂNDEA	36
Notă de lectură, scrisori bănățene-Liviu NADIȘ.....	39
Regatul unde totul are un preț și nimic nu are valoare-Paul KRIZNER,.....	40
SALON GUTENBERG	43
Carina A. IENĂȘEL-Recviem.....	43
Eugenia PONTA PETE.....	43
Lucia BIBARȚ-Ieșiri din matcă.....	44
Ileana Corina CIURAȘ-Vară arădeană	44
Grațiana IENĂȘEL -Arde gorunul, arde.....	44
Ioana CRIȘAN-Fulger și tunet.....	45
Adina LĂPĂDUȘ MATEI Luna de zăpad	45
Aida VOIVODICIAN-De-ale toamnei	46
Adriana WEIMER-Sufletul poeziei.....	46
Sava SIFORA-Belșug	46
Renate DONE-Cântec de dragoste.....	47
Ioan Vasile MARCU-Tristețea poetului	47
Emil MUREȘAN-Profesoara mea dragă.....	48
Vasile BARBU-Singura mea, Singurătate	48
Hans DAMA-Banater Bergland-Banatul montan	49
Eugen D. PĂDUREAN-La porțile toamnei	49
Vanghea MIHANJ – STERYU- Ultimul sărut al stelei	50
Ioan MARTA-HAIKU-URI.....	50
Laurian LODOABĂ-Jurnalul cu amintiri	50

DEBUT GUTENBERG	51
Ioana Daniela BÎSCĂ-Dacă	51
Cristian NEAMȚU-Chao ab ordo	51
PROZĂ	52
Dilema-Celus CIOBANU	52
Cum să cresc mare-Livia CIUPAV	54
Iubire și realitate-Anșoara Laura MUSTEȚIU	56
Veverița curioasă în grădina de lectură a bibliotecii-Ioana NISTOR	59
IDEI. OPINII. ÎNSCRISURI	60
Dr. N. C. Paulescu: fiziologia filosofică și...-Dr. Anton ILICA	60
Nebănuite sunt virtuțile cuvântului-Valeriu ILICA.....	62
George Pintea – Din Nădlac spre America, la început de secol XX-Gabriela MARCO	65
Viața mondenă prin ochii unui taximetrist...-Stelian DEACONU.....	67
SPECIAL	69
CONSTANTIN AVADANEI- Daniela GUMANN	69
INEDIT.....	70
LA O CEAȚCĂ DE CAFEĂ.....	71
Colțul mucalitului-Loredana TUDORESCU	71
Cartea de duminică-Alexandra TUDORESCU	71
Locuri și oameni-Iuliana PINTEA	72
Unghia (a treia disertație ocazională)-Ioan Alexandru ARDELEAN.....	81
Școala din cartierul Sânniculaul Mic-Adina MATEI	82
Pași prin trecut-Mihaela POPA,	85
Microbuzul cu 8 locuri-Diana CUJBA	86
ARIA DIVERSITAS.....	89
„Spre lumină”!-Florica R. CÂNDEA	89
Note de interes cultural-științific...-Florica R. CÂNDEA	90
De ce scriu femeile...-Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA.....	91
GUTENBERG 59-Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA.....	92
Revista Gutenberg...-Carina BABA, Florica R. CÂNDEA, Gabriela Adina MARCO	93
Localitatea Mocrea... -Puiu Emilian VALEA, Ioan POPA	94
SPECIAL	96
O monografie de eveniment unică-Gura Satului,Macea, 40-Florica R. CÂNDEA	96
Interviu cu Anișoara Laura Mustețiu-George ROCA.....	100
EVENIMENT.....	105
De ce scriu femeile...-Carina BABA, Florica R. CÂNDEA.....	105
U.Z.P.R. cu o nouă conducere: Sorin Stanciu a fost ales președinte-Lucian ȘERBAN ...	107
Complexul Muzeal Arad-Adelina STOENESCU.....	108